

ספר

כור המבחן

והוא

www

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org

שואל ומשיב

ע"י חיים תשס"ט

יכיל בקרבו כל כללי ודיני איסור והיתר להלכה למעשה. משלחן ערוך יורה דעה וכל הפוסקים קדמאי ובהראי עד אחרון שבאחרונים. עם מקור ההלכה המציין את מקורם בשלחן ערוך ופוסקים. מסודר בסדר יפה אף נעים על כל הסימנים שביורה דעה בדרך שאלה ותשובה, לנסות את התלמידים בחורי הישיבה, המתעתדים להוראה ורוצים לעמוד על המבחן בכדי להשיג סמיכה ולהורות בדיני איסור והיתר.

המבחן

כור

הלכות מליחה

מכילה תמיא שאלות ותשובות.

נלקט ונסדר על ידי

הרב מאיר יהושע

בהגאון יהודא יודל שליט"א ראזענבערג

רב ואב"ד בעיר פליינפיעלד, ניו-דזשורזי.

(מלכנים רב ואב"ד בעיר האליאק, מאסט ובציר לאנג בריענטש ניו-דזש.)

הספה הזו, נועד לשיבות ולבתי-מדרש לרבנים ונחוץ לרבנים ובעלי-הוראה.

סעאיני (ס. וואראהל)

בדפוס המשובח והמפואר של מ"ה יעקב ווידער נ"י.

הוציא והכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ב

1 9 2 9

DRUCK VON JACOB WIEDER'S BUCHDRUCKEREI SEINI
(Sztinerváralja) JUD. SATMAR, ROMANIA.

גלוי דעת !

הספר הזה איננו נועד לתלמידים שלא יגעי ללמוד ש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים. כי תלמידים כאלה ימשיכו בקצורי דינים כאשר ימשיש העור באפ"ה ולא נוגה לו אור האמת ולעולם לא יתברר להם הדין לאמתו, אבל נועד הוא לאותם בחורי הישיבה שלמדו ההלכות בדברי הגמ' והראשונים ובמור ושלחן ערוך. וירדו כבר לעמקי ההלכות על מקורן, לתלמידים כאלה יהי הספר הזה לתועלת גדולה להקל עליהם להעלות על זכרונם תוכן ההלכה, ולחזור בקצרה על סדר למודם, למען ידעו לתת תשובות נכונות על השאלות השייכות להלכה הזאת, בשעה שיעמדו על המבחן בכדי לקבל סמיכה. בהוראת איסור והיתר. גם לבעלי-הוראה ישמש הספר הזה למפתח לחפש הנאמר בזה בתשובות וספרי חכמי הדורות. כי בלי עיון בנוף התשובה ומקור הדברים. אין לדון ולהורות מפי הלוקמים אף אם ממקור נאמן יצאו, כאשר כבר הרעישו על זה חכמי כל דור ודור.

המחבר.

הבעת תודה!

לטוב יזכר בני היקר והנחמד, מופלג ומופלא, זך השכל,
מצוין בכשרונות נעלים, המסתופף בישיבת רבינו יצחק
אלחנן בני-יורק,

מר ישראל שלמה שיחי

שהעתיק את הספר הזה לדפוס, תשואות חן חן לו!

ה מ ח ב ר.

מפני סבות רבות לא יכולתי להוציא לאור את הספר
 בוד המבחקי במלואו על כל יודי היא בפעם אחת.
 ולכן החלטתי להוציא לאור חלקים חלקים על כל הלכה
 בפני עצמה.

נגמרו ונסדרו לדפוס: **הלכות טרפות** עם ציורים
 רבים. **הלכות בשר בחלב**. **הלכות**
תערובות. ומצאנה לאור בקרוב אייה.

המחבר.

לוח התקונים.

תקון	טעות	שורה	דף	תקון	טעות	שורה	דף
גם מיוחד	גם אם	10	לב. ע"א	ולשמשו	ולשמשו	4	ה. ע"א
ולהלכה	להלכה	29	לכ. ע"א	אחרונה	תארונה	5	ט. ע"א
ומבני	ומבני	21	לח. ע"ב	והחשש	ולחשש	9	ס. ע"ב
והחריק	מחריק	12	לו. "	הכל	הכל	8	י. ע"א
והחריד	החריד	14	" "	רגלו	רגליו	14	יג. ע"ב
לא אמרין	לא שיין	14	" "	אם נאמן	את נאמן	29	כז. ע"ב
והשול	ובישל	24	" "	החובה	החובה	26	יח. ע"ב
לצאתו	לצאת	13	לו. ע"ב	המנימים	המנימים	4	יט. ע"א
הקרום	תקרום	13	לז. ע"א	מליחה	מליחה	11	כד. ע"א
מחוקק	מחוקק	4	לח. ע"א	להשליכה	לה ליהא	20	כז. ע"ב
הטעם	הטעם	4	לט. ע"א	במליחה	המליחה	10	כז. ע"ב
המטול	המטול	4	מד. ע"א	איכור	אכור	18	כז. ע"ב
לשמן	לשמן	24	מה. ע"ב	יתוך	תתוך	3	כח. ע"ב
ומתקורין	ומתקורין	42	בה. ע"ב	במקום שאכור	המקום שאכור	5	כט. ע"א
				אם יש	אח יש	20	כט. ע"ב

הסכמת הגאון המפורסם, חוקר ומקובל, שר התורה, אביר הרועים,
פאר הדור, נזר ישראל ותפארתו, צדיק יסוד עולם, וכו' וכו',
הרב הראשי לארץ ישראל ונשיא הרבנות הראשית, מרן כקש"ת
רבי אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א, מעיה"ק
ירושלים תובב"א.

ב"ה. יום כ' לחדש שבט תר"צ.

שלום רב לכבוד ידי"נ הרב הגאון המובהק המפורסם, חו"ב,
סוע"ה, מוה"ר מאיר יהושע, בן ידי"נ הגאון הצדיק
המפורסם מוהר"י יודל ראזענבערג שליט"א.
שלו רב בכפילא באה"ר.

אחדשה"ט.

לשמחת לבבי הגיעני קונטרסיו הנחמדים, מספרו היקר דכתר"ה
מכור המבחן, ומדי הציצי בו מצאתי כולו אומר כבוד פעולת גבר,
חכם בעוז, אשר יהי' בע"ה לתועלת רבה, לצעירים תופשי התורה, המתאמצים
לאחוז בקרני ההוראה הלכה למעשה, שאחרי השקידה הנכונה במקורות
הראשונים בגפ"ת ופוסקים, בדברי השו"ע ומפרשיו, והטור עם הב"י,
שבדעיו אי אפשר לסדר סדרי הוראה בידיעה ברורה, מה טוב ונכון הוא
שיסודרו להם עניני הוראה עפ"י היקף חשוב של מסקנות גדולי האחרונים,
כאשר השכיל לעשות כתר"ה בספרו היקר, יהי ד' עמו ויוסיף תת תנובת
קודש לזכות את הרבים, וירומם אף ינשא, ונזכה כולנו יחד לראות בקרוב
ב"ב בישועת עם ד' וחבל נחלתו, כנה"ר ונפש ידי"ע דוש"ת באה"ר, החותם
בברכה נאמנה מהר הקודש סירושלם.

הק' אברהם יצחק הכהן קוק.

(מקום החותם)

ברכת אב

אלה דברי אבא מארי, עטרת ראשי ומחמד נפשי, הגאון המובהק, המפורסם בעולם בחבוריו היקרים והמחוכמים, אוצר התורה והיראה, סועיה חוקר ומקובל, חסידא ופרישא, נזר ישראל ותפארתו, וכו' וכו' וכו', כש"ת, מוהר"ר יהודא יודל ראזענבערג שליט"א, ראב"ד לקהלות האורתודוכסים דעיר מאנטרעאל, מדינת קאנאדא. (מלפנים ראב"ד בערים רבות בפולין)

ביה יום ט' טבת, שנת תר"ץ, מאנטרעאל.

החיים והשלום אל כבוד בני יקירי, הגאון המפורסם..... וכו', וכו', כש"ת מוה"ר מאיר יהושע ראזענבערג שליט"א, ראב"ד פליינפיעלד, נד"ו. מה מאד יגל לבי ותעלוזנה כליותי בראותי מעשה ידי בני משוש לבי שלקח על עצמו עבודה קשה לקבץ נפזרים, הלכות פסקות מספרי פוסקים הגדולים והמפורסמים ראשונים ואחרונים אשר בית ישראל נשען עליהם. ספר זה אין צריך להסכמות. כי הלא ילקוט הלכות פסקות הוא זה, ומה גם כי במקומות שיש חלוקי דעות בפוסקים האחרונים מובא בו שתי הדעות למען יבחר הבוחר ויכריע על פי דעת תורה שבמוחו. דבר מועיל וטוב מאד הוא ספר כזה בימינו אלה זמן קטנות המוחין לרגלי עול הגלות, ובאנו להמצב שאמרו חז"ל, לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה". לכן אברך ליוצרי ובוראו שזכניי בכן טוב, אין טוב אלא תורה, אשר יעמול להשיץ תורה בישראל.

ואתה בני חזק והתחזק, לך בכחך זה ויסיצו מעינותיך חוצה והשי"ת יהי' בעורך להוציא מכה אל הפועל מפעלך הגדול, וימצא ספרך חן בעיני כל לומדי תורה, ומברכתי ומברכתם תבורך בכט"ס.

אביך הודוש שלומך והצלחתך כל הימים

יודל ראזענבערג

חופ"ק מאנטרעאל קאנאדא.

מחבר הספרים המפורסמים: "ידות נדרים" של מס' נדרים, "חד תורה" (העמקת הוהר הקודש לעברית), "ילקוט אליה הנביא" עם "אור צה" ס "רסאל המלאך", "רפואות הנפש והרפואת הגוף" "קריאה הקדושה" "מקוה יחודה" ועוד ועוד.

חות'דעת גאוני ומנינו.

הגאון המובהק המפורסם דקרתא קדישא דירושלם, גבר חכם בעון, צדיק יסוד עולם, בקי בכל חדרי התורה, סועיה, אביר הרועים, גאון יעקב וסאר ישורון מרן רבי יוסף חיים זאנענפעלד שליט"א

הרב הגאון האמתי, מאיר עיני חכמים בהלכה, אשכול הכוסר, אוצר בלום, רב פעלים לתורה ולתעודה, החכם הכולל מחבר ספרים יקרים ונחמדים, מוה"ד חיים הירשענזאן שליט"א, רב ואב"ד דעיר

חות דעת גאוני זמנינו

שליט"א, רב ואב"ד למקהלות אשכנזים
בעיה"ק ירושלים, טובב"א.

ב"ה יום ז' לחדש שבט, שנת תר"ץ
פעה"ק ירושלים ת"ו.

שלום וברכה למע"כ הרב הגאון
המפורסם וכו', כש"ת מוה"ר מאיר
יהושע ראזענבערג שליט"א, אב"ד
פליינפעלד, נ. דו.

אחרי דרישת שלומו הטוב !

אחד"ש כת"ר שליט"א.

מכתבו היקר מיום ט"ב טבת בצרור
ספרו הנחמד „עומקה של הלכה“ וקונט'
מהספר „לור המבחן“ אשר הוא עומד
להוציא לאור בע"ה, הגיעני לנכון.
והנה אין דרכי לבוא בהסכמות באשר
יודע אני שאין אני ראוי לכך, אולם
בהיות שיש לו הסכמות מהרבה גאונים
שליט"א הנני מצטרף בברכה לכת"ר
שליט"א שיפוצו מעינותיו חוצה להשכיל
ולהורות לחזק את ידי הלומדי' בפלפולא
דאורייתא ובהלכה למעשה ויוכה להרביץ
תורה ולראות בהרמת קרנה וקרן ישראל
בב"א, כעתירת החותם בברכה המחכה
לישועה קרובה

יוסף חיים זאנענפעלד

רב ואב"ד לקהלת האשכנזים
בעיה"ק ירושלים טובב"א

נ. ב.

בפלפולו העמוק של „עומקה של
הלכה“ שמחתי מאד. הנ"ל.

ברוך מקים את התורה הזאת ולא תמוש התורה מפי זרעו וזרע זרעו
עד עולם, כעתירת ידידו מלו"נ

חיים הירשענזאן

רב ואב"ד דהובאקען והסביבה.

מזג הספרים : „מלכי בקדש“ ששה חלקים, סי' חרדשי ורז"ה" על
הריית בבלי וירושלמי, סי' „אלה דברי הברית“ ג' חלקים, סי' „מדת
החנך הישראלי“, סי' „מצאי מימ" סי' „ימים מקום“, סי' „סוסות
ורשב"פ“, סי' „עמרת וקנים“ ועוד ספרים שונים.

נ. ב.

הרבה הסכמות ומכתבי-הלהלכה מרבנים-גאונים קבלתי אחרי הדפסת הספר
הזה, ולכן לא יכולתי לתת להם מקום פה, ואי"ה בהחלקים הבאים מספרי זה
יודפסו, ואת כ"ת הרבנים הגאונים הסליחה.

המחבר

פרוודור להלכות מליחה.

(הכללים הנחוצים לכל תלמיד לדעת, טרם הבנסו לטרקלין ביתה
יוסף ללמוד הלכות מליחה.)

התקן עצמך בפרוודור
כדי שחבנס לטרקלין
(אבות כ"ד)

א. שא"ל: מליחה זו טאנו מולחין צטרי, ון הסורה היא או ונרצבן ?
תשובה: (א) זה תלוי במחלוקת הפוסקים בענין דם שבשלו, אם הוא אסור
מן התורה או מדרבנן, ויען כי לפי דעת הרבה פוסקים דם
שבשלו הוא מדרבנן, לכן גם מליחה זו שאנו מולחין לקדרה מדרבנן היא.
(ב) ולפי זה, במליחה, גרע כלי שני מכלי ראשון, דבכלי ראשון דמבשל,
ספק נפל דם בעין שרי דספיקא דרבנן לקולא; ובכלי שני דאינו מבשל
(אף למ"ד דמפליט ומבליע) הוי ספיקא דאורייתא, (ועל ידי ערוי יש לומר
דהוי ספק ספיקא) (פרמ"ג בפתחתו להלכות מליחה).

ב. שא"ל: דם טנולחו, ונדאורייתא היא דאסור, או ונרצבן ?
תשובה: (א) למאן דאמד דדם שבשלו הוא מדרבנן, הוא הדין דם שמלחו
הוי מדרבנן, ומיהו היינו דוקא מליחה כזו שאינו נאכל מחמת
מלחו, הא מליחה מועטת הוי דבר תורה; וזהו דוקא דם צלול שנפל גרגיר
א' מלח הוי דבר תורה, (ומליחה מרובה הוי דרבנן אף דם בעין), הא החתיכה
שנמלחה מעט וספק נגע בה ד"א או לאו, ממה נפשך מותר אותו דבר שאצל
החתיכה, דאי הוי מליחה מועטת לא מפליט מידי, ובאם אין אנו בקיאי
ומפליט, תו הוי דם שמלחו, וספיקא דרבנן לקולא (שם).
(ב) פליטה ע"י כלי ראשון מיד ותחלת מליחה הוי דרבנן, ולא בכל ספקותיו
הולכין להקל (שם).

ג. שא"ל: נהי הוה הדין טל דם היולא ע"י כזיטה ונעט נעט זלוון ?
תשובה: אף כי הדין הוא בכל מקום דכבוש כמבושל, מכל מקום לא דמי
לדם שמלחו, והוי דבר תורה (שם)

ד. שא"ל: נהי הוה הדין טל דם הכזב ?
תשובה: (א) דם הכזב קודם שבשלו הוי דרבנן, אבל דם הכנוס בסמפונות
הכזב שהם מרובים, הוי דבר תורה,
(ב) ולפי"ז, כבד ספק נכבש במשקה וכדומה, אם יש ס' במשקה רק נגד
דם הסמפונות לחוד, תו הוי ליה ספיקא דרבנן ולהקל, ואילו בשאר
בשר כהאי גונא הוי ספיקא דאורייתא (שם).

כור המבחן

ה. שאלה ונה הוא הדין שנ דם העור ?

תשובה: מחלוקת הפוסקים היא אם מחזיקין דם בעור ולדינא צריך עיון.
ו. שאלה: אם נותר לכתחלה לנטל נטר צלי מליחה ולסרנות עד ס' ?
תשובה. אסור לבטל איסור לכתחלה, ואפילו אין כונתו לבטל הדם רק לאכול הבשר מכל מקום מבטל מקרי. (ואף בחמץ קודם פסח אסור לכתחלה לערב) (שם).

ז. שאלה ונה פוענת המליחה ?

תשובה פעולת המליחה היא שמוציאה כל הדם עד שלא נשאר שום משהו תוך החתיכה, ומה שיוצא אחר כך מוהל בעלמא הוא, ולא דם, ואף דם מעלמא לכולי עלמא המליחה פולטת, ולא אמרינן חתיכה נעשית נבילה, אבל בשר שפלט דמו וצירו, או הודח ובלע כזית דם, החתיכה נעשית נבילה וצריך ס' נגד כולה (שם)

ח. שאלה לכמה חלקים נחלקת הלכות מליחה ?

תשובה הלכות מליחה בכללה נחלקת לדי' חלקים: א) הדחה קמייתא; ב) עיקר המליחה, ג) הדחה בתרייתא, ד) בשר שבלע דם או ציר של איסור.

ט. שאלה ונה הוא הדין של הדחה קמייתא ?

תשובה צריך להדיח הבשר קודם המליחה, ודוקא במים, אבל בשכר או ביין יש פוסקים דאוסרים, מחמת דמטרשי ואינם מדככים הבשר.

י. שאלה ונה הנה הטעמים להסדחה הראשונה ?

תשובה הטעמים להדחה הראשונה רבים המה

א) דעת הרא"ה ב"בדק הבית", דהוא מפני הדם שנתיבש על פני הבשר. ויש לחוש דלאחר שינוח לפלוט הדם והציר יהא ניתך הדם ויבלע בבשר. דאין המלח מפליט אלא דם לח, אבל לא מה שנתיבש.
ב) דעת הר"ן, שהוא כדי לרכך הבשר, שאם יהי' נתיבש על פניו, לא יהי' כח במלח להוציא דמו.

ג) דעת המרדכי, שהמלח יתמלא מדם ולא יהא בו כח להוציא הדם.

ד) דעת ה"ש אומרים שבמרדכי, כדי לרכך הבשר, (ונפקא מינה בין טעם הר"ן וה"ש אומרים שבמרדכי, כי להריץ הטעם מחמת הדם שנתיבש על פני הבשר, ולפי"ו צריך לרכך הבשר רק מבחוץ, ואין צריך לשרות חצי שעה, ולה"ש אומרים שבמרדכי הטעם כדי לרכך גוף החתיכה אף מבפנים, ולכן צריך לשרות במים חצי שעה)

ה) דעת הגהות מיימוני בשם סמ"ק, משום דם שעל פני הבשר מחמת דוחק הקופיץ חשוב דם בעין ויבליע אף תוך שיעור מליחה ולגבי דם בעין לא שייך לומר, איידי דטרדיד לפלוט לא בלע"ז וגם לא שייך לומר, כבולעו כך פולטו.

ו) טעם הרא"ש, דכיון דלא הודח בראשונה אין כח במלח להפליט כל כך

בשפע, ופירש מקצת לחוץ, ויבליע תוך החתיכה, ולא שייך לומר „איירי דטרירד” וכו', כיון שאין מפליט בשפע.

(ז) טעם הרשב"א, שאם לא יודח הבשר ולא יהי' עליו משקה טופח חיישינן שהמלח לא ימס ולא יתדבק היסב בהבשר, רק יפול ממנו ולא יוכל להוציא הרם.

יא. שאלה: על כמה יקורות כצנוה הסצנה 'טעמי'ס האלה?

(תשובה. א) השבעה טעמים האלה בתקון הרחה קמייתא נבנו על ב' יסודות; יסוד הא' הוא שהמליחה לא תוכל לפעול פעולתה כראוי בלי הרחה תחלה; ויסוד הב' הוא שהמליחה תוכל לפעול פעולתה גם בלי ההרחה, רק שיש חשש שהרם שעל פניו או דם פליטה יובלע בהבשר אם החתיכה לא תהי' מודחת תחלה.

(ב) על יסוד הא' נבנו ד' טעמים, היינו: טעם הרין, טעם הי"ש אומרים" שבמרדכי, טעם המרדכי וטעם הרשב"א, ועל יסוד הב' נבנו ג' טעמים, היינו: טעם הרא"ה, טעם הסמ"ק, וטעם הרא"ש.

(ג) כל הד' טעמים שנבנו על יסוד הא' מסכימים בשוה על קולא אחת וחומרא אחת הקולא היא, דאם מלח הבשר ולא הודח מקודם, אפי' שהה במלחו זמן מרובה, מהני הדחה ומליחה שנית, כי המליחה ההיא הוי כאילו אינה ולא הועילה ולא הוסיקה. והחומרא היא, דבאם נתבשלה החתיכה ההיא שנמלחה בלי הרחה, צריך ס' נגד כולה אמנם אם יש ס', אז יש להתיר גם אותה החתיכה בהפסד מרובה או ערב שבת, כי לא גרע מנתבשלה בלי מליחה לגמרי.

(ד) כל הג' טעמים שנבנו על יסוד הב' מסכימים בשוה על ב' חומרות: דאם מלח בלא הרחה, להרא"ה דוקא אם שהה עד אחר זמן פליטת צירו, ולסמ"ק ולהרא"ש אפי' תוך שיעור הזה לא מהני הדחה ומליחה שנית, ובאם נתבשלה כך, צריך להיות ס' נגד כל החתיכה אף להרא"ה וסמ"ק, דכיון שנבלע הרם בחתיכה ע"י מליחה, אמרינן דנעשית נבלה אחר כך בהבשול, והחתיכה אסורה לעולם.

(ה) ולכל הטעמים הנ"ל אם מלח הבשר בלא הדחה ונתבשל בלא הרחה ומליחה שנית, אסור אף בהפסד מרובה, ואנו סוברים כטעם חמשי דמבליע דם בעין אם לא הריח תחלה, ואין תקנה בהדחה ומליחה שנית. יב. שאלה: הי"ח נותר לעלוה כעה חתיכות צטר ציחד, הלא הרם היול"ל נחתיכה אחת כצנעו נחתיכה הסכית?

תשובה: אנו מתירין למלוח כמה חתיכות ביחד מפני ג' טעמים:

(א) מחמת דהחתיכות טרודות לפלוט כל אחת את דמה של עצמה, אינן בולעות דם של חתיכה אחרת, והטעם הזה נקרא „איירי דטרירד לפלוט לא בלע”.

(ב) אף אם נניח דחתיכה אחת בולעת דם מחתיכה אחרת, מיהו כשהחתיכה פולטת דמה של עצמה, או פולטת גם הרם שבלעה מחתיכה אחרת, והטעם הזה נקרא „כבולעו כך פולטו”

(ג) דם משריק שריק ולא נבלע כלל בחתיכה אחרת.

ג שא"ל אס יש חלוק בין דם שנחנך הנצטר וזין דם טעל פני הנצטר ?
 תשובה א) דם שבתוך הבשר נקרא "דם פליטה", ודם שעל גבי הבשר
 נקרא "דם בעין", והחלוק ביניהם הוא, דדם בעין שנבלע בבשר
 אינו יוצא שוב לא ע"י מליחה ולא ע"י צלי, ולכן צריך תמיד להסיר הדם
 שעל פני הבשר על ידי הרחה קודם המליחה, ודם פליטה אם נבלע בבשר
 מהני לי' מליחה להפליט הדם שנבלע בו בשעה שהבשר פולט דמו של
 עצמו.

ב) ובאם אין להחתיכה דם של עצמה, דהיינו שכבר נמלחה ושהתה שיעור
 מליחה והודחה, ואחר כך הונחה אצל חתיכה אחרת שהיא בתוך שיעור
 מליחה, אזי נאסרה החתיכה שכבר נמלחה והודחה ע"י שבולעת דם מהחתיכה
 שהיא עוד בתוך שיעור מליחה, ולא שייך בזה הטעם של "אידי דטריד
 לפלוט" מאחר שחתיכה זו שכבר נמלחה והודחה אין לה דם של עצמה לפלוט
 אלא הדם שבלעה, ודם בליעה אינו נפלט אלא עם דם של עצמה, ולכן
 הדין, דחתיכה זו שכבר נמלחה והודחה אין לה תקנה לא על ידי מליחה
 ולא ע"י צלי, כי דם הבלוע בה נשאר בה לעולם, ואסורה (ש"ע).

יד. שא"ל. אס יש חלוק בין דם טעל פני הנצטר לדם צעין טעל ונעלננח ?
 תשובה: ג' חלוקים בזה :

א) דם שעל פני הבשר בהפסד מרובה מתירין, ודם בעין לא מהני הפסד
 מרובה.

ב) דם בעין שנפל על צלי אוסר עד ס', ובשר שלא הודח הדחה קמייאת
 דאסור משום דם שעל פני הבשר שרי בדיעבד על כל פנים בצלי.
 ג) דם בעין שנפל על בשר מליח תוך שיעור מליחה, אפי' לא שהה רק
 משהו, אסור לצלי, ודם שעל פני הבשר אם לא שהה שיעור מליחה
 עכ"פ מותר לצלי. (פרמ"ג)

טו שא"ל חתיכה שלא הודחה הדחה קמייאת, וכנלחה עם חתיכות
 אחרות סהודחו, אס כחטב לדם צעין גם לנצי טאל החתיכות ?

תשובה אף דדם שעל הבשר נחשב לדם בעין, ומשי"ה אם נבלע לחתיכה
 אמרינן דאינו יוצא שוב ע"י מליחה או ע"י צלי, אעפ"כ לגבי
 שאר חתיכות נחשב לדם פליטה, ולכן כשחתיכה זו שהי' עלי' דם נמלחה
 עם שאר חתיכות, לא נאסרו החתיכות האחרות, ואמרינן בהן סברת, "אידי
 דטריד" וכו', וגם סברת, "כבולעו כך פולטו", דדוקא לחתיכה עצמה שהי'
 עלי' דם נחשב לדם בעין, אבל לגבי חתיכות האחרות נחשב לדם
 פליטה (רמ"א)

טז שא"ל. הי"ך מותר לטכול נצטר חי זלל ונליחה נעוד טהדס נטאל
 נחנך החתיכה ?

תשובה: אם מבשל הבשר או הדם פירש ממקום למקום ועי"ז נאסר
 הבשר, ומשי"ה צריך הבשר מליחה כדי שיצא הדם מהחתיכה ע"י
 המלח שמפליט, אבל כל זמן שהחתיכה חיה לא זו הדם ממקומו כלל, והדין
 הוא

הוא דדם, האיברים שלא פירש ממקומו החתיכה מותרת אף דיש בתוכה דם, ולכן מותר לאכול בשר חי בלי מליחה

יו שאלה. ונה היא הקצרה של אותם הפוסקים טוולריכים חליטה לנשר אחרי העליחה?

תשובה: המחבר הביא יש מי שאומר, דכל בשר לאחר מליחה צריך חליטה ברותחין, והטעם הוא לפי דעתו דאין מליחה מועלת רק להוציא הדם שבצדין, אבל דם שבתוך החתיכה אינו יוצא ע"י המליחה, ולכן צריך להניח הבשר לאחר מליחה לתוך מים רותחין כדי לצמת הדם שלא יוון ממקומו ויהי דם אברים שלא פירש, ויהי מותר אחיכ לבשל, וע"י בשול לא יוון הדם שוב ממקומו מחמת שנחלט פעם אחת, אבל כל הפוסקים חולקים ע"י וסוברים דע"י מליחה הבשר פולט אפילו אותו הדם שנמצא בתוך החתיכה, ולכן מותר הבשר לבשל אפילו בלא חליטה ברותחין ית. שאלה חיונתי חנויין דהדחה קוטנת נקצי הפליטה?

תשובה בזה יש חלוק בין תוך שיעור מליחה לאחר שיעור מליחה אם הבשר הוא תוך שיעור מליחה דאז פולט דם ממש, אזי אפי' הודח הבשר אמרינן דלא נסתמו עדיין נקבי הפליטה, אלא מועיל מליחה להפליט דם הנשאר בתוכו; ואם הבשר הוא לאחר שיעור מליחה, דאז אין בבשר עוד דם ממש אלא ציר, בזה מחולקים הפוסקים, דהרשב"א סובר דגם לאחר שיעור מליחה גם כן לא נסתמו נקבי הפליטה אלא פולט ציר, והר"ן סובר דאם לאחר שיעור מליחה הודח הבשר, אמרינן דנסתמו נקבי פליטת ציר, והנה לשיטת הרשב"א, באם חתיכה לאחר שנמלחה והודחה נוגעת בחתיכה שבתוך שיעור מליחה, או שנפלה לציר ממש, אינה נאסרת דאמרינן גם כן כשם שחתיכה זו פולטת ציר דידה, כך פולטת ציר או דם שבלעה; אבל לשיטת הר"ן, דלאחר שיעור מליחה הודחה סותמת נקבי הפליטה, נמצא דלא נשאר בהחתיכה ציר של עצמה רק מה שבלעה, וכלל הוא בכל מקום, דאם אין לחתיכה דם וציר של עצמה רק מה שבלעה, הבלוע נשאר בהחתיכה, ולכן החתיכה אסורה.

ית. שאלה: ונה הוא הטעם של ההדחה האחרונה?

תשובה: השיך מביא שני טעמים להדחה שלאחר המליחה: טעם א', דהציר היוצא מהבשר לאחר שיעור מליחה הוא חשיב עדיין דם ממש, ולכן צריך להדיח הבשר כדי שיסתמו נקבי הפליטה ולא יוציא עוד דם הלו, וטעם ב' הוא דהמלח מלא מדם שבדע, וע"י ההדחה מסיר המלח מהבשר; ובאם הבשר נתבשל בלא הדחה אחרונה צריך להיות בקדרה ס' נגד הבשר, ופסק הרמ"א דאם יש עוד חתיכה בקדרה כמו חתיכה זו שהמלח נשאר עליה, אזי בודאי יש בקדרה ס', דהחתיכה עצמה שנמלחה בודאי היא שלשים, וממילא כשיש עוד חתיכה, היא ס'; ולא נחשב לאיסור דבוק, דמיד שבא המלח למים נמס והולך בכל הקדרה ובטל בס' שבכל הקדרה.

כור המבחן

ב. שא"ה אם יש חלוק צין אסור כחוש נסנון נמליסה או נללי ?
תשובה המחבר פסק בסי' ק"ה דלגבי רותח' דצלי או רותח דמליחה
יש חלוק בין כחוש לשמן דאם נפל על חתיכת בשר בשעת צלי,
איסור שהי' כחוש איננו אוסר את החתיכה אלא כדי נטילה, ואם נפל על
חתיכת בשר בשעת מליחה איננו אוסר אלא כדי קליפה, ובאם נפל על
חתיכה בשעת מליחה או צלי' איסור שמן, אזי אוסר כל החתיכה דשומן
מפעפע בכל החתיכה. והרמ"א חולק וסובר דבין כחוש ובין שמן אוסר
עד ס' דאין אנו בקיאיין בין כחוש ובין שמן
בא. שא"ה מה הוא החלוק צין איסור ונגופיה לאיסור נלווע ?

תשובה א) איסור מגופיה דהיינו דם אוסר ע"י צלי או ע"י מליחה
אלא דיש חלוק דאם האיסור הוא כחוש אוסר כדי נטילה
בצלי וכדי קליפה במליחה, ואם האיסור הוא שמן אוסר עד ס', אבל באיסור
בלוע, דהיינו בשר כשר שבלע איסור ואח"כ נצלה או נמלח הבשר הזה
עם בשר אחר, או הדין, דאם האיסור הנבלע הי' איסור כחוש אינו נאסר
הבשר האחר כלל, מפני שאין כאן דק בליעת איסור כחוש והבלוע אינו
יוצא כלל מחתיכה לחתיכה, ואפי' כדי קליפה לאסור אין כח רותח דמליחה
או צלי להוליך האיסור הכחוש הבלוע מחתיכה אחת לחתיכה אחרת, אבל
אם האיסור הבלוע הוא שמן, אזי השמן מפעפע מחתיכה אחת לחתיכה אחרת
ע"י רותח דצלי או רותח דמליחה, ונאסר הבשר האחר שנצלה או נמלח
יחד עם הבשר שיש בו בליעת איסור שמן.

ב) החלוק הזה שייך דוקא ברותח דצלי או רותח דמליחה, אבל בבשול דיש
גם כן רוטב המוליך טעם, אין חלוק בין איסור מגופי' לאיסור בלוע,
ואפי' אם האיסור הבלוע הוא כחוש, אמרינן ג"כ דהרוטב מוליך הטעם
מחתיכה אחת לחתיכה אחרת שנתבשלה עמה ונאסרת החתיכה האחרת, דכח
הרוטב להוליך ולהוציא הבלוע מחתיכה ולתת טעם בכל מה שבקדרה.

בב. שא"ה מה הוא הטעם של חומרט הגלואכיס דצטר טסהה ג' ימים
נלי הדחה ומליחה נלכקר ?

תשובה א) בשר ששהה ג' ימים בלי הדחה אין לו תקנה עוד ע"י
מליחה כשאר בשר, מפני כששהה ג' ימים בלי הדחה כבר
נתקשה הדם בתוכו ואינו יוצא עוד ע"י מליחה אלא ע"י צלי, ואחר הצלי
אין לבשל הבשר, אלא צריך לאכלו כך כשהוא צלי והביא הטויז בשם
הריב"ש דדוקא לחומרט אמרינן דנתקשה הדם ואין תקנה לבשר זה ע"י
מליחה אלא דוקא ע"י צלי, אבל לקולא לא אמרינן דנתקשה הדם, אלא
חוששין דלמא מהני מליחה ואוסר דהיינו אם בשר זה ששהה ג' ימים
בלי הדחה נמלח לאחר ג' ימים בכלי שאינו מנוקב או מחמירין אנו לומר דדילמא
גם לבשר זה מהני מליחה וא"כ הוי ככל בשר שנמלח בכלי שאינו מנוקב דאסור
הבשר אף לצלי, ועיקר סברת הריב"ש היא דאין ברור לנו שנתקשה הדם, ולכן אם
החומרט היא לומר דאין מהני מליחה, אמרינן דנתקשה הדם כדי לאסור הבשר,
ואם החומרט היא לומר דמליחה מהני כדי לאסור הבשר, אמרינן להיפוך
דמליחה

דמליחה מהני בזה כדי לאסור הבשר מטעם שנמלח בכלי שאינו מנוקב (ב) והיכא דשייך לומר „ממה נפשך“ הטו"ז מתיר, דהיינו אם הבשר הזה ששהה ג' ימים בלי הדחה נמלח לאחר ג' ימים בכלי מנוקב והודח כלינו, ואחר כך נמלח בכלי שאינו מנוקב אמרינן בזה דממה נפשך הבשר הזה מותר לצלי דאם אמרינן דלא נתקשה הדם ומליחה מועלת נמצא דהבשר כבר הותר ע"י מליחה הראשונה שהיתה בכלי מנוקב ומאי אכפית לן דנמלח אח"כ בכלי שאינו מנוקב, דממ"ג אין עוד לבשר הזה שום דם, ובאם אמרינן דכבד נתקשה הדם ומליחה אינה מועלת אם כן גם במליחה שני' בכלי שאינו מנוקב ג"כ נתקשה הדם ולא יצא, ואמאי נאסר הא לא פירש ממקומו, ולכן החתיכה מותרת.

כג. שאלה וזה היא קצרת הפוסקים צנעין צטר טכטטטט צלי מניחה?

תשובה: אם אין בקדרה ס' נגד הבשר שנתבשל בלי מליחה, ודאי מה שבקדרה נאסר, ובאם יש ס' נגד הבשר הזה בודאי מה שבקדרה מותר כדין כל האיסורים, ולענין אם הבשר בעצמו שנתבשל בלי מליחה, אם מותר ג"כ כשיש ס' היא פלוגתא בין הפוסקים דהמחבר פוסק דאם יש ס' בקדרה נגד הבשר שלא נמלח או גם הבשר שנתבשל בלי מליחה מותר, דאמרינן מסתמא יצא כל הדם ע"י בשול, וכשיצא הדם הלא נתבטל דהא יש בקדרה ס' נגד הבשר והדם ואי דניחוש שמא לא יצא כל הדם אלא נשאר דם גם בתוך הבשר, הא דם אברים שלא פירש מותר, והרמ"א פוסק דהבשר אסור אף דיש ס', דחיישינן דלמא לא יצא כל הדם ע"י הבשול ונשאר קצת דם בתוכו ופירש ממקום למקום בתוך החתיכה ולכן החתיכה נאסרה.

כד. שאלה. וזה היא קצרת הפוסקים צנעין דגים טכטטטט עס צטר?

תשובה: (א) דגים שנמלחו יחד עם בשר, הדגים נאסרו מחמת שהדגים פולטין דמן וצירן מיד, נמצא שהדגים אינן טרודים לפלוט, ובאם אינן טרודים לפלוט הם בולעים הדם מהבשר דלא שייך בהם לומר „אידי דטריד לפלוט לא בלע“, מחמת שאינם פולטים, וגם לא שייך לומר הסברא של „כבולעו כך פולטו“ דהא הדגים בזמן מועט אין להם דם של עצמם רק דם שבלעו מבשר, ודם הבלוע הלא אינו יוצא לברו אלא דוקא עם דם של עצמו, ולכן הדגים נאסרו והבשר מותר, דנהי דהבשר בלע ג"כ מדם דגים, הא דם דגים מותר

(ב) ומקשים הפוסקים דנימא דהבשר יהא נאסר משמנונית הדגים, דהלא הדגים נאסרו מכה הדם של הבשר? ומתריצים, דאין בכח השמנונית של הדגים לאסור הבשר מחמת הכלל הידוע ד„אין הנאסר יכול לאסור אלא במקום שהאיסור עצמו יכול לילך לשם“, דהא חוינן דהבלוע אינו יוצא מהדגים, דהא מהאי טעמא נאסרו הדגים, ואם כן כשם שהבלוע אינו יוצא מהדגים, כך אין בכח השמנונית לאסור מכה הכלל ד„אין הנאסר“ וכו', דהא הדגים והשמנונית לא נאסרו אלא מכה הדם של הבשר.

כור המבחן

ג) וכ"ו דוקא אם שניהם הדגים וגם הבשר נמלחו, אבל אם הבשר לא נמלח, רק שהבשר הי' מונח אצל הדגים שנמלחו, אוי לא נאסרו הדגים מהבשר, דהבשר לא פלט כלל כל זמן שלא נמלח, ואין כח בדגים שנמלחו לעשות הבשר כרותח ולהפליט הדם — וזה נקרא „טהור מליח וטמא תפיל“, דאין כח ביד הטהור לעשות הטמא למליח, אלא הטמא תפל נשאר בשם צונן ואינו פולט כלל

ד) וכן הדין לגבי חתיכת בשר כשר שנמלחה, שהיתה מונחת אצלה חתיכה של נבלה שלא נמלחה, דהחתיכה הכשרה אינה נאסרת מן חתיכה של נבלה, מאחר דהחתיכה של נבלה שלא היתה מלוחה לא פלטה אפי' שמנונית, דנבלה היא כצונן ולא פלטה כלל, לכן החתיכה הכשרה נשארת בהיתרה. כה. שא"ל: ומה היא סכנת הפוסקים צענין ונלוח הרי הוא כרותח? תשובה: א) כשם שאמדינן שבאם נפל איסור על היתר, וההיתר הוא רותח מחמת בשול, הדין הוא שההיתר נאסר, כך הדין שאם נפלה חתיכת איסור על חתיכת בשר שנמלחה, נאסרה החתיכה הכשרה שנמלחה מטעם דמלוח הרי הוא כרותח, אבל כל זה דוקא, אם החתיכה שנמלחה היא בתוך שיעור מליחה, אבל אם הוא כבר לאחר שיעור מליחה דאז המלח כבר עשה פעולתו להוציא הדם, אז אמרינן שכבר פסק כח המלח מחמת שכבר עשה פעולתו, ואין נחשב עוד המלח כרותח, רק שם צונן על החתיכה הזאת שנמלחה, ולכן באם נפל על חתיכה זו איזה איסור אינה נאסרה החתיכה הזאת, דצונן אינו אוסר כלל

ב) וכן הדין, אם החתיכה היא לאחר שיעור מליחה, אפי' לא הורחה הרחה אחרונה, ונתן החתיכה לכלי ונתמלאה מציר, לא נאסרה החתיכה, מחמת דצונן היא לאחר המליחה, ואין להמלח שום כח לאחר שיעור מליחה לעשות את החתיכה לרותח, אלא שם צונן על החתיכה הזאת, וצונן אין בכח לאסור את החתיכה, והדין הוה נקרא „מעשה דרשיי“.

ג) וכל זה דוקא בחתיכה שנמלחה להוציא דם, דאן אמרינן דאחר שעשה המלח פעולתו כבר פסק כחו, ולכן אין על החתיכה שם רותח, אבל חתיכה שכבר פלטה כל דמה, ואח"כ נמלחה עוד פעם, אזי אמרינן דחמיד יש להמלח הכח לעשות החתיכה כרותח אפי' בזמן מרובה, מאחר דבזה לא עשה המלח שום פעולה, ולכן אם נפל איזה איסור על החתיכה הזאת נאסרה החתיכה מטעם דמלוח הרי הוא כרותח.

כו. שא"ל: הי"ך הוא הדין על צטר טכנולח צכלי שאינו מנוקב?

תשובה: אם נמלח הבשר בכלי שאינו מנוקב, דעת המחבר אינו נאסר כל הבשר דק חלק הבשר שבתוך הכלי, אבל חלקו של הבשר שיוצא חוץ להכלי אינו נאסר אלא כדי קליפה, ואפי' החתיכה שמנה והטעם הוא דדם אינו מפעפע למעלה, ולא אמרינן דמשום שהבשר שבתוך הכלי נאסר יאסור הבשר שבתוך הכלי להבשר שלמעלה מהכלי, זה אינו, דמאחר דהבשר שבתוך הכלי אינו נאסר אלא מכח הדם, והדם עצמו אינו מפעפע לחלק הבשר שלמעלה מהכלי, לכן הבשר שנאסר ע"י הדם גם כן אין

אין כחו גדול לאסור הבשר שלמעלה מהכלי, דאמרינן בכל מקום הכלל הירוע, דאין הנאסר גדול יותר מגוף האיסור, והיכא דהאיסור בעצמו אין בכחו לאסור, גם הנאסר אין בכחו לאסור.

בז. שא"ל. אם אלונין גם כן דמלוח הרי הוא כרותח לענין להצליע דם צכלים ולהפליט דם מכלים?

תשובה: אם מלח בשר בכלי שאינו מנוקב, הדין הוא דאף הכלי נאסר דאמרינן יש מליחה לכלים להבליע דם בכלים מטעם דמלוח הרי הוא כרותח, אבל להיפך, אם הבשר היתר הוא, דהיינו שכבר נמלח והורח כדינו, ואח"כ נתן הבשר לכלי של איסור, ונתן הרבה מלח על הבשר, לא אמרינן דיאסר הבשר מהכלי של איסור מכה הכלל דמלוח הרי הוא כרותח, דלהפליט מהכלי אין בכח המלוח, ודוקא ע"י בשול הוא דאמרינן דמפליט הבלוע מהכלי, אבל לא ע"י מליחה.

בח. שא"ל. מה הוא החלוק בין מליחה ובין צטול לענין הכלי שחאסר? תשובה כלי שנאסר ע"י בשול נאסר כל הכלי, אבל כלי שנאסר ע"י מליחה, אינו נאסר רק כדי קליפה ונפקא מינה באם בשל אח"כ דבר של היתר באותו כלי הנאסר ע"י בשול, אז צריך להיות ס' נגד כל הכלי, אבל אם בשל דבר של היתר בכלי הנאסר ע"י מליחה אין צריך ס' רק נגד קליפת הכלי (דינו של הרמ"א בסי' צ"ח).

בט. שא"ל. צנוקס שאלונין שהחתיכה חסורה כדי קליפה, מה דינה של החתיכה צלס יש ס' בחתיכה נגד האיסור אם אלונין אז דנתרת כל החתיכה?

תשובה כל היכא דהחתיכה אינה אסורה רק כדי קליפה או לא מהני אף אם יש בחתיכה ס' נגד האיסור, דהאיסור איננו מתפשט בכל החתיכה רק כדי קליפה, ומאחר דהאיסור איננו מתפשט בכל החתיכה איזה תועלת יש בזה שיש בחתיכה ס', לכן אסורה החתיכה כדי קליפה אף דאיכא ס' בחתיכה נגד האיסור, מה שאין כן בבשול, דהאיסור מתפשט ונבלע בכל החתיכה, ולכן מהני ס' לבטל כל החתיכה. (שי"ך בסי' ס"ט)

ג. שא"ל: מה הנה פירטי הדינים של כלי ראשון וערוי וכלי שני?

תשובה: פירטי הדינים של כלי ראשון, וערוי, וכלי שני, הנה חמשה (א) כלי ראשון שעומד אצל האש, (ב) כלי ראשון שהוסר מהאש (ג) ערוי שנפסק הקלוח; (ד) ערוי שלא נפסק הקלוח, (ה) כלי שני. (א) כלי ראשון שעומד אצל האש אם הוא רותח באופן שהיד סולדות בו, הוא מבשל בכולו לגמרי, דלענין שבת חייב חטאת, ולשאר איסורים מבשל בכולו כל הדברים אף בשר שור; ואם אין היד סולדות בו יש אומרים דאף שעומד אצל האש אינו מבשל ואינו אף מפליט ומבליע, אבל הרש"ל כתב דמסתמי להקל בכלי ראשון שעומד אצל האש, ולענין דינא, בכלי ראשון שאין יד סולדות בו, דעת הרמ"א (בת"ח כלל ס"ג) דאוסר בכדי קליפה למאכל, וכלי איננו מפליט ומבליע כלל אף כדי קליפה; וכיון דמיד

כור המבחן

דמידי דרבנן הוא, שומעין להקל בספקו, ואם הוא ספק אם הי' היד סולדת בו, הוא ספיקא דאורייתא ולחומרא

(ב) כלי ראשון שהוסר מעל האש מבשל מן התורה, ובבשר בחלב אסור בהנאה, ובשבת הייב, ואי ספק אם נפל חלב לכלי ראשון אחר שהוסר מעל האש, ספקו דבר ד"ד תורה הוא

(ג) ערוי שלא נפסק הקלוח מכלי ראשון, הוא מחלוקת רבינו תם, ורשב"ם ואנן קי"ל דערוי מבשל כדי קליפה מספק לחומרא, דשמא הלכה כר"ת, הלכך בשבת אסור, ובב"ח אסור בהנאה כדי קליפה מספק, והא דערוי מבשל כדי קליפה אם לא נפסק הקלוח אין חלוק בין שניהם משקה או שניהם אוכלין, או א' משקה וא' אוכל אם התחתון חם אוסר כולו לדין אף בכחוש ואם התחתון קר ולא נפסק הקלוח מבשל כדי קליפה ולא יותר (ד) ערוי שנפסק הקלוח אינו מבשל אבל מפליט ומבליע כדי קליפה, הלכך בשבת שרי, ובבשר בחלב אסור באכילה כדי קליפה מדרבנן כיון שאינו מבשל, ובספק יש להקל ככל ספק דרבנן, ובשאר איסורים חם לתוך צונן תתאה גבר ואוסר כדי קליפה מדרבנן מטעם הומרא בעלמא, ולפי זה ספיקו לקולא.

(ה) כלי שני, דעת המחבר סי' ק"ה דכלי שני אינו מפליט ואינו מבליע אף כדי קליפה ויש אומרים (ויהו דעת הרשב"א) דכדי קליפה מבליע, ובדיעבד שרי בלא קליפה במקום הפסד אפי' היד סולדות בו ורוב פוסקים מסכימים לזה, ובכלי חרס יש להחמיר בכלי שני שהיד סולדות בו אם לא במקום הפסד דלכתחלה אסור למלוג עוף (להכניסו למים רותחין כדי שיעברו הנוצות ממנו) אפילו בכלי שני שהיד סולדות בו אבל לכבוד שבת או אורחים, ואי אפשר בענין אחר, והבשר מלא קרח שאי אפשר למלחו כך, מותר להניחו בכלי שני אפילו לכתחלה, ואם הוא חם כל כך שהיד נכוית במים אפילו בכלי שני מבשל. (פרי מגדים סי' ס"ח, ועוד פוסקים בסי' ק"ה)

הלכות מליחה

סימן ס"ט

א. שאלה: הדמה זו שנודמין הנצר קודם ונליחה, די נהענרה צעלנוח
אי לריכה גם שריה צוים?

תשובה: לכתחלה יזהר לשרות הבשר קודם מליחה שיעור חצי שעה
(שיתרכך הבשר, כטעם הי"א שבמרדכי) ולהדיחו היטב ולפששו
בידים יפה במי השרי, ובדיעבד אם לא שרה הבשר, רק הדיחו היטב
סגי לי. (וא"צ לחזור ולטרוח ולשרותו אפי' לא נמלח עדיין דסמכינן
אטעם מרדכי ור"ן דשפשוף היטב סגי) *

ב. שאלה: אם נפל דם צעין ע"ג צטר ונתיצט וכקרט, ראס גם אז הדמה
נלכד סגי?

תשובה: במקום שנראה בו דם וכן גם במקום בית השחיטה, צריך
שפשוף היטב, ולא די בהדחה ושטיפה לבד, ואפי' בדיעבד
אם מצא שם דם אחר המליחה צריך לקלוף מהבשר מעט באותו מקום. *

ג. שאלה: אם טרה הנצר בכלי צוים וכפי חלי חתיכה לנעלה ונהיים?
תשובה: הצד שלמעלה די להדיח היטב אליבא כל הטעמים, כיון דלטעם
כדי שיתרכך הלא המים נכנסים בבשר ונתרכה כל החתיכה
ולאידך טעמים סגי בהדחה. *

ד. שאלה: אם אין לו פנח לשרית חכי טעה צוים?
תשובה: לצורך גדול דוקא די להדיח היטב במים ולשפשף היטב,
ולחזור ולהדיח במים שניים עד שישאר מראה המים לבן. *

ה. שאלה: אם הדיח הנצר נהדמה ונועטה?
תשובה: א) אם לא נמלח הבשר עדיין צריך לחזור ולהדיחו היטב.
ב) אם כבר נתבשל הבשר מותר

ג) אם נמלח ולא נתבשל עדיין, בזה הוא מחלוקת הפוסקים: דעת הש"ך
וח"ד דא"צ לחזור ולשרות, ודעת המנ"י דצריך, והחכ"א כתב דבאם
יש לו פנאי, ידיחנו ויחזור וימלחנו, ודעת רע"א בסק"י דאף בדיעבד
אסור אם לא הדיחו ומלחו שנית

ו. שאלה: אם הדיח החתיכה ונלד אחד ונתיצט כך?
תשובה: למאי ניהוש, אי משום דם בעין הלא יש פוסקים שסוברים
דבהחתיכה יש ס' נגד הדם ומלח שעליה, ואנן קי"ל דשלשים
יש.

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

א) כרי מגדים בפתיחתו לזלכות מליחה ועיין דברי
תשובה סי' ק"כ.
ב) חכמת אדם בשם ר"י ועיין בחו"ד.

א) ש"ך.
ב) ב"א וחכ"א.

כור המבחן

יש, וא"כ בהורח מצד אחד יש ששים ואי לטעם כדי לרכך הבשר, פשיטא דמותרת החתיכה, דהדחה של צד אחד ג"כ מרכך הבשר כלו, ואפי' לטעם דהמלח יתמלא מדם ולא יפעול פעולתו ג"כ מותרת החתיכה, דהא עכ"פ מצד אחד עשה המלח פעולתו ושוה לחתיכה עבה שנמלחה רק מצד אחד דמותרת' בהפ"מ. (ה)

ז. שא"ל: אם הדיח הצטר ונלד אחד הדחה היעני, ונלד הצ' הדחה מועטת?

תשובה. ע"י הדחה היטב מצד א' כבר נתרכך הבשר; ואי משום דם בעין, הדחה מועטת מהני, וצ"ע (י)

ח. שא"ל: אם הטבח הדיח את הצטר, אי לריך להדיחו צנית עוד פעם? (תשובה: א) אם הדיח הטבח את הבשר היטב או ששרה איתו קצת בכלי,

די בדיעבד, וא"צ תו להדיחו בבית. (י)

(ב) אם הדיח הטבח בשעה שהדם חי די בהדחה מועטת וא"צ שפשוף, אך אם הדם כבר נתיבש על הבשר, צריך שפשוף. (ה)

ט. שא"ל: אם נוותר לנלוות הצטר סיכף ונייד אחר ההדחה או לריך להנתיב ונעט?

תשובה. א) דעת הרמ"א דקודם שימלח הבשר צריך להמתין מעט עד שיטפטפו המים, כדי שלא ימס המלח מהמים (ואו לא יוציא הדם)

(ב) לא ימתין עד שיתנגב לגמרי דאז לא יצא הדם (ט)

(ג) ואם נתנגב לגמרי דעת הרבה פוסקים דצריך הדחה ומליחה שנית אף דיעבד (י) ופרי מגדים כתב דאין צריך לחזור ולהדיח.

י. שא"ל: אם נוותר להדיח צנוים קרים ציוותר צנוקנות הקרים?

תשובה. א) בזמן שהקור גדול, או במקומות הקרים, ישים המים באור או יעמיו המים בבית עד שתפיג צינתן, דמים קרים מטרשי

להבשר וזא יפלוט הדם (א)

(ב) ואם הודח במים קרים אם הוא קודם בשול רק לאחר מליחה, יש תקנה ע"י הדחה שנית במים פושרין ולמלוח שנית; ואם הוא לאחר

בשול, צ"ע לדינא, ובהפ"מ נוטים להחיר בנתבשל כך. (ב)

יא. שא"ל: אם אחר שהדיח הצטר חתך כל חתיכה לצ' חתיכות, או שהסיר עלפי הרגלים לאחר ההדחה?

תשובה. א) אם אחר שהדיח חתך החתיכה לב' או לג חלקים בסכין (אבל לא ביד [דעת ש"ך, וכרו"פ, וח"ד] דלא כפרי חדש דמחמיר,

אפי'

מ ק ו ר ח ח ל כ ה

ה) פרי מגדים בנתחורו להל מליחה ועוד פוסקים (י) ח"ד וכנכ"י

(ו) רע"א ועיין דרכי תשיבה סק"ט

(א) ב"י שם

(ב) הרע"א, כסודר, ראש אפרים, ועיין דרכי

(ז) ט"ו וש"ך ור"י מגדים סי' ט"ט

תשובה סק"ב

(ח) חזת דעת, שם

(ט) ט"ו וש"ך

כור המובחן

ט

אפי' ביד), או שהסיר טלפי הרגלים, צריך לחזור ולהדיחם וא"צ שריה חצי שעה, ואם לא עשה כן, הוי כלא הודה כלל. (י)
ב) אם כבר מלח הבשר וקודם ששהה שיעור מליחה חתך החתיכה לכמה חלקים, צריך עוד פעם להדיחו ולמלחו, ואם כבר שהה שיעור מליחה אינו צריך לחזור ולמלחו, רק צריך הדחה אם הוא קודם הדחה חארונה. ג) אם לא הדיח משחתך, ונתבשל כך מותר בהפסד מרובה, שבודאי יש ס' נגד הדם, ובאין הפסד מרובה אין להתיר (דעיקר הטעם כמרדכי שלא יתמלא המלח מדם ולא יעשה פעולתו והוי כנמלח מצד אחד), ואם חתך רק קצת יש להתיר אף באין הפסד מרובה דהא יש ס', וכן בטלפים דינא הכי (י)
ד) אם לא הסיר כלל מהטלפים, מותר (י)

יב שא"ל: אם אחר שהדיח הצטרף לכל חתול קלם ונכה כה?

תשיבה: אם אכל חתול מהחתיכה א"צ להדיחו במקום האכילה, ולא אמרינן דוחקא דשניים כמו דוחקא דסכינא וצ"ע (י)

ג שא"ל: חתיכה שנטרסה נזוים קודם ונליחה ונעה נעת?

תשובה: א) אם אין ס' במים נגד הבשר דעת המחבר דמותר עכ"פ לצלי; ודעת הרמ"א דאסור מטעם כבוש כמבושל, ואפי' אם החתיכה אינה מלוכלכת בדם, ואם יש ס' במים, דעת הש"ך דמותרת החתיכה לצלי אפי' אם מלוכלכת בדם.

ב) למלוח אותה החתיכה אח"כ ולבשלה בקדרה שיש בה ס', דעת המחבר ורמ"א, וט"ז דמותר אפי' לקדרה ודעת הש"ך (סיק ס"א) דאסורה לקדרה.

ג) אם היה ספק כבוש, כתב הטטור דאסור, וס' יד"י כתב דצלי פשיטא דשרי אלא אף לבשל, המקיל לא הפסיד, אך צריך שיהא במים ס' נגד הדם בעין.

יד שא"ל: צטרף שטרסה נזוים קודם ונליחה ונקרע ע"י הקור, ושהה ט"ז ונעה נעת?

תשובה: הפוסקים מחולקים בזה אם קרע חשוב כמים ששייך ב"י דין כבוש כמבושל או לא, ועיין בסי ק"ה בפרי מגדים דכבוש במים קרושים בהפסד מרובה לא נקרא כבוש, וה"ח דעת ו"חכמת אדם מתירים אפי' באין הפסד מרובה.

טו שא"ל: צטרף שזנל קרע והדיחו כך?

תשובה: בשר שמלא קרע צריך מתחלה לפרשו, ואחר ההפשר צריך לחזור ולהדיחו. (לפי טעם שההדחה היא כדי לרכד הבשר, וכשהוא קשה כאבן

מקור הלכה

(ג) רמ"א שם, פרי מגדים, חות דעת הגרע"א (טו) ש"ך.

(ד) חות דעת שם, ופמ"ג ועיי' בפ"ת (טז) חות דעת, שם.

צור המבחן

כאבן אין מועיל שריה). ולענין דיעבד, הפרי מגדים מתיר, והחות דעת אוסר

טז. שא"ל: צטר שולח קרח ונלחו כך¹
תשובה בשר שמלא קרח אין מועיל מליחה, ואפילו בדיעבד (י)
יז שא"ל: ונה ה"ח התקנה לצטר שכונח צעודו קרוש?
תשובה. אם הכשר נמלח בעודו קרוש וכבר הודח אחר המליחה, או שהוא
לאחר י"ב שעות שוב אין לו תקנה במליחה, רק יצלנו, (י)
ודעת היד אפרים להקל בהפסד מרובה ע"י הדחה היטב ולמלוח אח"כ (כי
ההדחה ראשונה לא עשתה שום פעולה לרכך הבשר, ולחשש שנסתמין
נקבי הפליטה אין כאן, כי מחמת הקרישה לא פלט כלל דם ולא נסתמין
נקבי הפליטה לכ"ע כל זמן שיש דם).

יח. שא"ל: אם נמלח אחר הנליחה ונקלם חתיכה קרושה?
תשובה (א) מקצת החתיכה הקרושה צריך לחתך ולמלוח בפני עצמה (י)
(ב) שאר החתיכה שיש לה דין נמלח מצד אחד לכאורא, טוב
לצלוחה. ולדעת הרבה פוסקים יש חלוק דאם לא הודחה עדיין אחרהמליחה יש
תקנה ע"י הדחה קודם רק להעביר הלכלוך, ומהני מליחה שנית לקדרה אפי'
באין הפסד מרובה, אך אם כבר הודחה הדחה גמורה אחר המליחה, אין
תקנה כי אם לצלי. ותשובת הר הכרמל (סי' י"ב) חולק ומתיר לקדרה אף
בהודח; והדגול מרבבה מתיר בתוך י"ב שעות ולא הודח לקדרה אף בלא
הפסד מרובה, ובית אפרים מתיר דוקא בכהאי גונא בהפסד מרובה, ואם
כבר מלחה שנית אחר שהודחה הדחה גמורה, דעת הרבה פוסקים שיש
לאסור אף לצלי.

יט. שא"ל: צטר שכונח ואח"כ נקרע קודם טעמה טיעור ונליחה?
תשובה (א) אם נקרע הבשר בתוך שיעור מליחה ימתין עד שיפשר
ויתרכך וימלחנו שנית ויניחנו אח"כ שיעור מליחה; ובדיעבד
אם לא מלחו שנית ושהה אחר ההפשר שיעור מליחה ונתבשל כך מותר; אבל
בצירוף קודם הקרישה ואחר הקרישה דעת הש"ך, ופרי מגדים, וח"ד, דלא
מהני אפי' בדיעבד (כי כבר נתבטלה רתיחה ראשונה), וצריך לשהות אח"כ
שיעור מליחה בפעם אחת, ודעת הפרי חדש, ובל"י, ורע"א, וחכ"א, דצירוף
נמי מהני.

(ב) ואם צריך לשבת או לכבוד אורחים, ואין לו שהות להמתין עד שיפשר
הבשר, מותר להניחו בכלי שני שלא יהיה יד סולדת בו, ואם אין לו שהות
מותר אפי' יס"ב, ובלבד שלא יערה עליו מכלי ראשון, דערוי מבשל כדי
קליפה, ואז אין הדם יוצא על ידי מליחה. (ג)

כ. שא"ל: ספק אם נקרע הצטר.

תשובה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

יט) חות דעת.

(כ) חכ"א סי' ס"ח, ועיין בסו' ק"ה.

יז) חות דעת

(ח) דגול מרבב

תשובה. ספק אם היה נקרש הבשר ועד אחד מעיר שלא היה נקרש. נאמן ואם אין עד אחד אומר כלום, או רואין לפי הזמן אם יכול ה' להיות נקרש, אסור מספק ואם לאו, שרי כ"א

כא שא"ה חס מותר נהשתמיט צדצרים אחרים צככי טטורין צו צטר ? תשובה נהגו שלא להשתמש בדברים אחרים בכלי ששורין בו בשר דחיישינן שמא נדבק עדיין דם, ודוקא דבר לח בצונן או יבש רותח, אבל צונן יבש מותר ידיחו האוכל ואף בדבר דלאו אורחי' בהדחה ^{כ"ב} ובדיעבד שרי אפי' נשתמש בו רותח אם היה ההכל נקי. ^{כ"ג} כב שא"ה ונהו הדין טל הכלי טטרה צו צטר ונעת לעת ? תשובה הכלי שנשתהה בו הבשר מעת לעת שלם דוקא, אסור להשתמש בו חמין, אבל מותר לחזור ולשרות בו.

כג. שא"ה חס מותר לטרות צטר צככי כטר ? תשובה אסור לשרות בשר בכלי כטר, ואם אירע ששכה, רוחץ הכלי, וכשר. ^{כ"ד} והחכמת אדם כתב דאם הוא דחוק לשרות באקראי בקדרה וכיו"ב, מותר להדיח ולהשתמש בו, כיון שאין מיחד הכלי לשרות בו. כד. שא"ה: חס מותר לטרות צככי טל ככרי ?

תשובה: מותר לשרות בשר לצורך מליחה בכלי של גוים ^{כ"ה} כה שא"ה ונהו הדין טכ הכלי טטרה צו וני הסדסה ונעת לעת ? תשובה אין הכלי נאסר מאחר שדם מעורב במים; ומיהו אם אין ס' נגד הדם אין להתיר רק בהפסד מרובה ^{כ"ו}

כו שא"ה חס לא סודה הצטר ככל קודם וליחה ? תשובה: בדין זה יש כמה תנאים וחלוקי דעות .

א) אם מלח הבשר בלא הדחה תחלה, אפי' לא נמלח רק מעט כדרך שמולחין לצלי, ואפי' לא שהה עדיין שיעור מליחה, אסור באין הפסד מרובה לקדרה (מטעם דם בעין) ^{כ"ז}

ב) ולענין להתיר לצלות הבשר שמלח בלא הדחה תחלה באין הפסד מרובה, בזה יש מחלוקת הפוסקים. דעת רש"ל וט"ז (בסי' ע"ו) דאפילו בלא שהה עדיין שיעור מליחה נמי אסור לצלי, ודעת הש"ך, וחות דעת, וחכמת אדם, דבלא שהה במלחו שיעור מליחה מותר לצלי. והפרי מגדים כתב דאם יש תרתי למעליותא מליחא מועטת, ולא שהה שיעור מליחה יש להתיר לצלי, וחד למעליותא צ"ע לדינא, וכתב ג"כ (בסי' ע"ו) דכל היכא דמותר לצלי שרי לבשל אחר הצלי גם כן.

ג) ובמקום הפסד מרובה אפי' יש תרתי לריעותא היינו, דשהה במלחו שיעור

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

כה) בית לחם יהודא
כו) בה"ט סק"ו
כז) הרמ"א שם

כא) פרי מגדים
כב) דגרי"א-א.
כג) ש"ך ועוד פוסקים
כד) ב"ח ופמ"ג.

כור המבחן

שיעור מליחה, והמליחה היתה מרובה, נמי מותר לקדרה ע"י שיריח הבשר ויחזור וימלחנו שנית. כח)

ד) ואם לא הודח ונמלח שנית, ונתבשל כך, דעת הגאון רע"א (בסק"ל) דאף שיש סגד החתיכה אסורה אותה החתיכה אפי' בהפסד מרובה, ובית לוי הביא בשם הטוב טעם ודעת" דאם הורה המורה להתיר בשר שנמלח בלי הדחה ונתבשל כך, דאין מזניחין אותו (דסמכינן על הטעם דנתרכך ולא נשאר רק מעט דם, ויש ס' כנגדו), וגם הפרי מגדים בפתחה מתיר

ה) ואם יש סגד באותה חתיכה שמלח בלא הדחה תחלה נגד דם בעין ומלח שעליה, מותרת לקדרה אפי' באין הפסד מרובה ע"י שיריחנה ויחזור וימלחנה שנית כס), והגאון רע"א מצריך עכ"פ קליפה מכל צד ואם לא מלחה שנית, דעת הפמ"ג, וחות דעת ורע"א דאסורה אפי' בהפסד מרובה, ודעת החכמת אדם ומהרש"ק להתיר בדיעבד אם נתבשלה כך

כו) שאלה. אם נמלחה חתיכה בלא הדחה כלל עם סלח חתיכות שהודחו קודם הווליסה?

תשובה החתיכות שהודחו קודם המליחה מותרות, ואותה החתיכה שלא הודחה, אסורה. ל)

כז) שאלה: חתיכה שנמלחה בלא הדחה שנתערבה בחתיכות אחרות שהודחו ונמלחו?

תשובה מן הדין החתיכה שנתערבה בטלה ברוב, ולמעשה, טוב לחזור ולהדיח כל החתיכות ולמלחן שנית. כא)

כח) שאלה. אם נפל יווי הסריס נתבטל?

תשובה צריך לשער כמה בשר יש וא"כ הדם חלק ל מן הבשר, ואח"כ צריך לשער כמה מים ולשער לפי הערך, דבלח בלח בהפסד מרובה לא נעשה נבלה. לב)

כט) שאלה אם גם על תרנגולת יוצחון נקטיין טיט דם צעין? תשובה על תרנגולת מבחוץ ליכא דם בעין. לד)

לא) שאלה שוון חוון שנמלח בלא הדחה תחלה?

תשובה יש להתיר השומן אף באין הפסד מרובה ע"י שיריחנה ויחזור וימלחנו שנית, כיון שמבחוץ אין דם בעין ורק מבפנים וא"כ יש ס' נגד הדם בעין. לד)

לב) שאלה. כולח הלכ בלא הדחה תחלה?

תשובה

מ ק ו ר ה ל כ ה

לב) חמ"ד.

לג) פמ"ג סי ע"ב, והגאון רע"א כאן.

לד) פמ"ג, ומדרש"ק.

כח) ט"ז, וש"ך, ופמ"ג בדעת ש"ע

כט) כתיבי וכלתי

ל) רמ"א ס"ב

לא) זכור לאברהם.

תשובה יש להתיר אף באין הפסד מרובה אפי' לא הורח מכפנים ג"כ, מחמת דשוע ולא בלע מדם שעליו (י"ה)

לג שא"ל: בחיזה ונלח יונלח צטר' /

תשובה לכתחלה לא ימלח לא במלח גס ביותר שנופל מעל הבשר ולא במלח דק (קמח ל') ואם אין לו מלח אחר רק דק קמח מותר למלוח בו (ל') וכן במלח גס אם אי אפשר להדקו, שהוא קשה כאבן וכדומה, מולח בו, וכן בדיעבד מותר בכל מלח שמלח. (ל"ה)

לד. שא"ל: איך לריך להיות הכלי הנויחד לנולחיה' /

תשובה: הכלי שמולחין עליו הבשר צריך להיות מנוקב מכל צד, כדי שיוזב ציר הדם, ודף חלק ברהיטני שפיר דמי, דהוי ככלי מנוקב (ל"ט)

לה שא"ל: אם הכיה הצטר נל וקוס טאין מיוחד לכך /

תשובה (א) אסור להניח הבשר על דף או שלחן שאין מיוחד לכך כי שמא יש שב מלח, ולא אדעתי והוי כנמלח בלא הדחה (מ"ב)

(ב) אסור גם להניח מלח על מקום מיוחד לבשר מטעם זה. (מ"א)

(ג) ובדיעבד כשהניח הבשר ונמצא מעט מלח על הבשר, אם הדף חלק ברהיטני, מותר (דמסתמא יש ס נגד אותו המקצת). אבל אם אין הדף חלק ברהיטני לא מהני בזה ס', ולא סגי בחתיכת המקום ההוא, דאין ידוע מקום הפליטה, ומ"מ אינו אסור רק בנראה ציר בכלי, ואם לא נראה ציר, מותר (מ"ב)

לו. שא"ל: אם נוותר להכיה צטר צקלים טנותנים זהס ירקות' /

תשובה אין להניח בשר בסלים של ירקות, אפילו בשר שנמלח, כי שמא מבשלים הירקות עם חלב. (מ"ג)

לז שא"ל: איך הוא סדר הנולחיה' /

תשובה (א) צריך לפזר על הבשר מלח שלא ישאר מקום פנוי מבלי מלח, (אבל אינו צריך לעשותו עב כבנין) (מ"ד)

(ב) צריך למלוח הבשר באופן שלא יהא ראוי לאכול עם אותו מלח

(ג) צריך למלוח כל החתיכה משני צדדים, ואפי' חתיכה עבה מותר בכהאי גונא,

לח שא"ל: אם לא ננלח הצטר בכל וקוס' /

תשובה

כ ק ו ר ה ה ל ב ה

מ. ט"ז בכ"ב רש"ל	לה) כמ"ג ני ע"ב'
מא) פמ"ג	לו) מחבר.
מב) חזת דעת	לז) רמ"א
מג) יתרונים	לח) ש"ך, וחזת דעת
מד) ט"ך בדעת ש"ע.	לט) ט"ז בדעת רמ"א.

כור המבחן

תשובה : אם לא מלח הבשר בכל מקום (כלי מקום פנוי) מותר בדיעבד
אפי' בלא הפסד מרובה. (מ)

למ. שא"ל. נטר סנוולח רק וולד אחר וכתבטל כך '

תשובה . אם החתיכה נמלחה רק מצד אחד בין שהצד הנמלח הוא
למעלה, או למטה (מ) ונתבשלה כך, דעת המחבר להתיר, ודעת
הרמ"א לאסור אפי' בדיעבד אם לא לצורך, ודעת הס"ז והש"ך דדוקא
בהפסד מרובה מותר, והכי נהוג

מ שא"ל . נטר סנוולח רק וולד אחר ולא כתבטל עדיין ?

תשובה בדין זה יש הרבה תנאים וחלוקי דעות

(א) אם הבשר הוא תוך י"ב שעות למליחה ראשונה וגם לא
הודח עדיין אחר המליחה וגם יש הפסד מרובה לא יבשלנו כך, אלא
יחזור וימלח צד השני שלא נמלח כלל, ייבשלנו אחר כך. ודעת הפרי
מגדים דצריך מליחה שנית מב' צדדים (ואפי' בעוף הדין כך) (מ)
(ב) אם הבשר הוא אחר י"ב שעות, אף כי לא הודח עדיין אחר המליחה
וגם יש הפסד מרובה, מ"מ אין לו תקנה לקדרה, רק יצלנו (ולא שייך
הפסד מרובה כיון שיש תקנה בצלי) (מ)

(ג) ובאם כבר הודח הבשר שנמלח מצד אחד, דעת הבי"ח וש"ך דאין תקנה
כי אם בצלי, מחמת דנסתמין נקבי הפליטה, ודעת הס"ז דמותר בהפסד
מרובה ע"י מליחה שנית מב' צדדים.

מא. שא"ל. טומן סנוולח וולד אחר '

תשובה . (א) לכתחלה ראוי למלוח שומן מב' צדדין, ובדיעבד שרי
מצד אחד אף באין הפסד מרובה כיון דאין מוחזק כל כך בדם (מ)
(ב) אם לא נתבשל עדיין, יש שהות למלחו מב' צדדים אפי' אחר זמן רב. (ג)
מב שא"ל . אם וולח עם וולח טועורר צו דבר אחר ?

תשובה (א) אם לא שהה שיעור מליחה יש להדיחו ולחזור ולמלחו
במלח יפה, ואם כבר שהה שיעור מליחה, ידיחנו רק מעט,
לא ידיחו יפה בכדי שלא יהיו נסתמין נקבי הפליטה ויבלע המקום שנמלח
ממקום שלא נמלח וימלחנו שנית

(ב) בשעה שמולחו פעם שנית לא ימלח על אותו כלי שמלח בראשונה. (ג)
מג שא"ל. אם לריך לנלוה עופות גם ונצפניס ?

תשובה . (א) עופות דינם כבשר, ולכן צריך לבקוע עופות לשנים
בשעת מליחה בכדי למלחם גם מבפנים.

קודם

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(מ) פמ"ג וחות דעת, סי' ע"ה עיין בדרכי
תשובה שמביא בשם הרבה פוסקים לחמיר
(ג) פמ"ג והגאון רע"א עיין סי' ע"ה
(נא) פ"ת בשם המ"ד, ועיין בדרכי תשובה סי' קצ"א,

(מח) סי' וש"ך, שם
(מז) פ"ת בשם רב משולם
(מז) הגאון רע"א, והפרי מגדים סי' ע'
(מח) סי' ופ"ח.

(ב) קודם שמולח העוף מבפנים, צריך להוציא איברים הפנימיים דלכתחלה בעי מליחה מב' צדדין.⁽²¹⁾

מד. שא"ל: עוף שלם נוולח רק ללבע אחד?

תשובה: אפילו בדיעבד והפסד מרובה אסור, דגרע מחתיכה עבה דאין הצד הב' מפליט כלום, דהחלל מפסיק.⁽²²⁾ ויש תקנה לחתוך עד מקום שנמלח, וחצי הב' ימלח מחדש. אבל אין לסמוך ע"ז לכתחלה, כי אי אפשר לצמצם.⁽²³⁾

מה. שא"ל: עוף שלם כפתח וכוולח עם צני וועיים?

תשובה: העוף מותר בבשול גם כן, והלב יקרע וימלח והכבד יצלה, ובני מעיים צריך להשליך לחוץ.⁽²⁴⁾

מו. שא"ל: הרצה עופות סכוולתו יחד וכוולחי ח' או ז' ונהעופות שלם כפתחו עדיין?

תשובה: הבני מעיים והכבד של העופות שלא נפתחו ישליכו לחוץ, והעופות עצמן שלא נפתחו יאכלו צלי, ושאר עופות שנפתחו, מותרים בבשול.⁽²⁵⁾

מז. שא"ל: עוף שלם כפתח וכוולח עם עופות אחרים כדרך סווולחים להניח אותם ולהסרות זונן רב?

תשובה: כל העופות אסורים משום כבוש דהוי כמבושל, ואינו מועיל אפילו לצלי, והכלים ג"כ אסורים.⁽²⁶⁾

מח. שא"ל: אם לריך לפתוח קנוקנות הריאה צטעת ונליחה?

תשובה: (א) נהגו לקרוע הריאה ולפתוח הקנוקנות הגדולים שבה משום דם בעין.⁽²⁷⁾

(ב) אם בשל הריאה בלי קריעה, מותר.⁽²⁸⁾

(ג) אם מלח הריאה בלא קריעה, ולא בשלה עדיין, צריך לפתוח הקנוקנות קודם שיבשלה.⁽²⁹⁾

מט. שא"ל: אם הפריד עור העוף וצטק וכפחו, והעור נטאל מופרד מהצטק, ונלחו ע"ג העור?

תשובה: אפי' בדיעבד אם בשלו במליחה זו, ויש הפסד מרובה, אסור, דהבשר נחשב כחתיכה אחרת, ואף שהעביר אח"כ הנפוח עד שהעור דבוק ממש בבשר, אעפ"כ יש איסור לכתחלה.⁽³⁰⁾

נ. שא"ל: כמה זמן לריך להסרות את הצטק צולח?

תשובה

מ ק ו ר ה ה ל ב ה

(א) דעת הרבד פ"ה, י"ט.	(ב) פ"ג חות דעת, וחכמת אדם
(ב) מחבר סי' ע"ב	(ג) פרי חדש.
(ג) ש"ך	(ד) פרי מגדים.
(ד) חכמת אדם.	(ה) פ"ח ופ"ג.
(א) כ"ח, פ"ג, חות דעת,	(ו) דעת הרבה פוסקים.

כור המבחן

תשובה המנהג הוא להשהות את הבשר במליחה שיעור שעה, אבל
לכבוד אורחים או ערב שבת שאין לו שהות להמתין, די בייח
מינוטין (והוא כדי הילוך מיל לפי חשבון מהלך אדם בינוני) (כ)
נא. שא"ל: אם לא הספיקה את הצטר זנולח סיעור טעה?

תשובה (א) בדיעבד אם הודח הבשר אחר ששהה שיעור מיל (ייח
מינוטין, ויש מחמירים כ"ד מינוטין), וכבר נתבשל, יש להקל.
(ב) אם הודח הבשר אחר ששהה שיעור מיל, ולא נתבשל עדיין, צריך
לחזור ולמלוח הבשר הנה בפני עצמו (ולא עם בשר אחר) (ג)
(ג) יבאם שהה יותר מחצי שעה, יש להקל אחר שהודח אף בלא נתבשל (ד)
נב. שא"ל: וזלח טנולח זו פעם אחת, אם מותר למלוח זו פעם שנית?
תשובה (א) לכתחלה אסור, שכבר נחלש כחו, אבל בדיעבד אם מלח
במלח כזה וכבר נתבשל הבשר, מותר

(ב) אם מלח בשר במלח כזה ולא נתבשל עדיין, ידיחנו ויחזור וימלחנו
בפני עצמו (ולא עם שאר בשר) (ה)

נג. שא"ל: אם מותר למלוח צטר זנולח של דגים וזלוחים סכתיצט?

תשובה מלח של הערינג שנתביש אסור למלוח בו, דגדע ממלח שמלח
בו כבר, כיון דנכבש בציר מעת לעת, ואפילו בדיעבד יש לאסור (ו)
נד. שא"ל: אם מותר לאכול הנולח טכצר וזלח זו צטר?

תשובה אסור לאכול המלח שמלח בו פעם אחת, לפי שהוא בלוע מדם. (ז)
נה. שא"ל: אם מותר לזלוח זנולח טכטפך עליו ויס טטרה זו צטר?

תשובה אם המלח שנשפך עליו מים ששרה בו בשר נתיבש, מותר
למלוח בו בשר, אבל לתת את המלח הזה לתוך מאכל אסור;
ובדיעבד שנתנו לתוך מאכל, מותר, לפי שמתבטל המעט דם שיש בו. (ח)
נו. שא"ל: צטר טכטצטל זלח וזליחה כלל?

תשובה בדין הזה יש הרבה תנאים וחלוקי דעות:

(א) אם הבשר כבר הודח הדחה ראשונה ונתבשל בלי מליחה,
צריך שיהא בתבשיל ס' כנגד אותה החתיכה שלא נמלחה, והחתיכה בכלל
ס' ואז מותר מה שנתבשל עם החתיכה, והחתיכה עצמה שלא נמלחה אסורה,
אפילו בדאיכא ס' כנגדה. (ט)

(ב) בהפסד מדובה או לכבוד שבת, או לכבוד אורחים, יש להתיר גם
החתיכה עצמה ביש ס'. (י)

אם

מקור הלכה

כז' רע"א וטאר מוסקים
סח) שבות יעקב
סט) כרי חדש, ורתי ו-לתי
ע) פרי מגדים,

סב) כרי מגדים בדעת הש"ע, וכ"ך
נג) פרי מגדים
סד) דגו' מרובה
סה) רמ"א וע"ך, ופמ"ג
סו) חמדו דניאל סי' ל"ט.

ג) אם החתיכה שלא נמלחה שנפלה לקדרה לא הודחה גם הדחה ראשונה צריך שיהא בתבשיל ס' גם נגד דם שעל פני החתיכה, ואותה חתיכה נמי מותרת בהפסד מרובה, ולא הוי איסור דבוק ^(א)

נז. שא"ל: צטר שלח כוולח סטמווהו צקדרה סכתחמוניה ?

תשובה. א) בשר שלא נמלח ששמוהו בכלי ראשון, אף שהוסר כאש, אבל היא קדרה שנתחממה עד שיד סולדת בה (לא בחתיכה

כי אם בקדרה), דינו כמו בשר שנתבשל בלי מליחה ^(ב)

ב) בשר שלא נמלח ששמוהו בכלי שני, יש לו חקנה על ידי מליחה ^(ג)
ג) בשר שלא נמלח ששמוהו בחמי טבריה, הוי חליטה ומותר בדיעבד ^(ד)

נח שא"ל: צטר סכתצטל צלי מליחה סנפל לתצטיל אחר ?

תשובה חתיכה שנתבשלה בלי מליחה שנפלה לקדרה אחרת דינה כמו בפעם ראשונה שצריך להיות ס' בתבשיל כנגד החתיכה שלא

נמלחה, דאין ברור שלא נשאר דם בחתיכה. ^(ה)

נז. שא"ל: עוף סכתצטל צלי מליחה ?

תשובה: בעופות חלולים אף שאין בני מעיים שם דעת הט"ז לאסור העוף אפי' בשעת הדחק והפסד מרובה, דכיון שהוא חלול איכא למיחש

שם פירש הדם ממקום למקום, ודעת הש"ך בנקודות הכסף להתיר באין בני מעיים בתוך העוף, ובאם בני מעיים בתוך העוף, נמי מותר בהפסד מרובה, כי מיד שנפלט נתבטל במים, רק אם הבני מעיים דבוקין בעוף,

או אסור אפי' בהפסד מרובה

ס' שא"ל: חתיכה סנוולחה וולד אחר, וכתצטלה כך, ויש ס כנגדה

תשובה: אותה חתיכה מותרת אף באין הפסד מרובה, אבל אם לא שהה שיעור מליחה צריך ס' נגד כל החתיכה, ואותה חתיכה

אסורה באין הפסד מרובה ^(ו)

סא. שא"ל: סוונ סכתצטל צלי מליחה ?

תשובה: אם יש ס' בתבשיל כנגדו מותר גם השומן אפי' באין

הפסד מרובה. ^(ז)

סב. שא"ל: חתיכה עור של צטמוה סנפלה לתצטיל ?

תשובה: דעת הרבה פוסקים דחתיכת עור של בהמה אוסרת עד ס'

כדין בשר בלא מליחה, ודם העור ג"כ יוצא ע"י מליחה

סג. שא"ל: עוף סנוולח עם הזפק, או עם הקורקבן ?

מקור הלכה

(א) פרי מגדים בדעתו רמ"א

(ב) ט"ז, פרי מגדים וחז"ל דת

(ג) ש"ך אחרונים, בס"י צ"ה

(א) פרי מגדים, וחז"ל דת

(ב) ש"ך, ופרי מגדים

(ג) ש"ך, וכתמי וכלתי

(ד) סתמי תשובה

כור המכתן

תשובה: א) אם נתבשל כך עם הפרש יש אומרים דצריך ס' נגד המאכל, או נגד קליפת המאכל שהיה בופק. כי המאכל בולע דם ופולט בבשול, והפרי מגדים נוטה להתיר משום דאינו מגולה, והמאכל פירשא הוא, ונט"ל הוא הדם ע"י הפרש שבקורבן.

ב) ובאם עדיין לא נתבשל, פשיטא דאין צריך כלום אלא זורק הזפק ועומד במקום קליפה

סד שא"ל: צטר ט"ס צו ספק אס כוונח קודם סנתצטל?

תשובה: דעת הט"ז ושער המלך סוף הלכות מקואות להתיר, והנקודות הכסף ובית לחם יהודא ועוד פוסקים חולקין ואוסרין' והפרי

מגדים ועוד פוסקים מצדדין להתיר בהפסד מרובה וערב שבת.

סה. שא"ל: עוף סתמחז לאטו לכותחין קודם מליחה?

תשובה: התבשיל מותר אם יש ס' נגד הראש, והראש אסור, ושאר

הגוף מותר. (ע"ה)

סו שא"ל: כפל תרכנול ליוכה וככוה רגליו?

תשובה: התבשיל מותר אם יש ס' נגד הרגל, דכיון דנכוה, נעשה

כבשר המת ומבליע, אבל מה שלא נכוה אין צריך ס', דחי

אין מבליע (ע"ה)

סז. שא"ל: אטפה סצטלה צטר וטכמה אס ונלחה ונקודם, ולא הי' ס'?

תשובה: דעת הט"ז ופרי חדש וכרתי ופלתי דמותר מטעם ספיקא

דרבנן לקולא, ולא אמרינן אוקי אחזקה, כיון דרוב פעמים

מולחין תחלה ואוקי רוב נגד החזקה, והנקודות הכסף חולק כיון דאתחזק

איסודא, ובהפסד מדובה וערב שבת הרבה פוסקים מצדדים להיתר.

סח. שא"ל: אטפה סטכמה אס ונלחה לר' הסני טל' הסתיכה?

תשובה: זה לכל הפוסקים מותר, כיון שהתחילה למלוח, על הרגל

דבר היא עושה

סט. שא"ל: אטפה סנלחה צטר צערצ סצח סנווך לחסיכה וצאנלע

הנולחה כקרח לחוץ, וכצצחה לצית לקחה הצטר וצטלה,

ואכלה, ואח"כ כסתפקה אס ונלחה כל הצטר, והטאלה היא על הכלים

וגם על הצטר הכשאר עוד צלתי וצוטל?

תשובה: הפלים ודאי מותרים מטעם ספק ספיקא: שמה נמלח כל הבשר

ושמא זה הבשר החי שלא נמלח, ואף דיש לפקפק ע"ז, כיון

דעקרו אינו אלא מדרבנן, יש להקל, והבשר שנשאר בלתי מבושל, ודאי

דצריך מליחה. (פ)

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

פ) ס' יוסף דעמי

ע"ה טוב טעם ורעיו.

ע"ה ס' ברכת יעקב.

ע שאר'ה : צטר סנוולח וספק אס סהס סיעור וול סה?

תשובה : אס נתבשל הבשר מותר, ואם לא בשלו עדיין, צריך לחזור ולמלחו שנית, והרבה פוסקים חולקים ויוסרים, ובהפסד מרובה ולצורך שבת מצדדים להיתר

עא. שאר'ה צטר סנסלח כאלח צערצ סצת אחר חלות, וכהצ לו סנוכצרו לחכול את הצטר הזס צצצת, וחסר סצסל את הצטר ספס לו ספק אולי לא הודח ולא כנולח'

תשובה . דעת הרבה פוסקים דאסור לאכול בלי שאלה לחברו, דכיון דאפשר בשאלה, מחמירין, ודעת הפרי מודים דאם יש איזה אומדנות שמוכיחה דהבשר נמלח, כגון שהשליח לא הי' יכול לבוא אלא סמוך לשבת שלא היה זמן למרוח ולבשל על שבת, או אמרינן שבודאי נמלח מקודם שנשלח לחבירו.

עב שאר'ה : אסס סהציהלס לציתס צטר וסוונן וחלצ, וצקסס ונאסס אחרת סתדיח ותמלח הצטר והסוונן והי' הצעיחס לעשות כן, ולאח"כ ונאסס צעלת הצית הצטר והסוונן והחלצ ונוכחיס צכלי וכאכר סאסס לחצרתס על החלצ, אס כנולח החלצ עם הצטר והסוונן, הסיצס סאיכס יודעת כלל אס יש כאן חלצ, ועכסוי הצעלת הצית וסופקת דסנול כנולחו הצטר והסוונן יחד עם החלצ?

תשובה . א) הפרי חדש והצמח צדק העלו לאיסור, דהוי מין בשאינו מינו וספיקא דאורייתא, והכרתי ופלתי העלה דבקליפת הבשר גמי בהפסד מרובה, דהוי ספק ספיקא שמא לא נמלחו יחד, ושמא הלכה כהפוסקים דמליחה אינה אוסרת יותר רק כדי קליפה ואם אין ידוע איזה מקום נגע עד שלא נודע מקום קליפה חד בתרי בטל.
ב) ובאם לא היה בשר, רק שומן וחלב לחוד, או בשר שמן וחלב, דעת הצ"צ, וכרתי ופלתי, דאפי' אין ס' בשומן נגד החלב אזלינן^א לקולא, דהוי ספיקא דרבנן משום דשומן וחלב הוי מין במינו ובטל ברוב

עג. שאר'ה : הי'ך ידיח את הצטר אחר הנוליחה?

תשובה : א) לאחר ששהה הבשר במלח שיעור מליחה, ינפץ המלח שעליו וידיחנו ג' פעמים, ושטיפה וניפוץ הוי כהדחה, ולכן די להדיח הבשר ב' פעמים; או שיתן מים בכלי, ויניח הבשר בתוכו, וידיחנו ג' פעמים
ב) בדיעבד, אם הודח הבשר אחר המליחה רק פעם אחת, ונתבשל כך מותר^א
ג) אם הדיח הבשר רק פעם אחת, והניחו בכלי שאינו מנוקב, ונתמלא אחר כך מציר, נמי מותר.^ב

מלח

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

טב) ש"ך

א) ס"ן חכמת אדם, ושאר אחרונים

כור המבחן

ד) מלח הבשר במלח הרבה כדרך שמולחין לצורך הדרך, לא מהני הדחה
רק שריה במים. (כ)²⁰

עד. שא"ל. חס הכיח הנצטר חמר הנולחה בכלי, ולח היה בכלי נויס כלל?

תשובה: א) אם לא היה בכלי מים כלל ונטל הבשר מתוך הכלי תיכף
קודם שנראה ציר בכלי, אע"פ שנראה מוהל קצת, מותר הבשר

ב) אם נמצא ציר ממש בכלי, נאסר הבשר מיד כדי קליפה. (כ)²¹

עה. שא"ל: חס הדיח הנצטר פעם ראשונה חמר הנולחה בכלי טרפה
או טל חלז?

תשובה: א) אם היה בכלי מעט מים אפי' הכלי היה בן יומו ואפי'
הכלי הי' מלוכלך, מותר הבשר, כי מעט המים מבטל כח

המלח שבציר.

ב) אם אין בכלי מים כלל, והכלי מלוכלך אסור הבשר והכלי עד ס'
באין הפסד מרובה

ג) אם הכלי אינו מלוכלך, בין אם היה מעט מים בכלי או לא היה מים
כלל, אינו אוסר אפי' באיסור שמן (דאין מליחה לכלים). (כ)²²

עו. שא"ל: צטר סכנולה יכפל לנמי סריה סכחאדמו מפכי הדס סכו?

תשובה: א) אם הוא בתוך שיעור מליחה, ודאי מותר אפי' אם אין
ס' במים נגד הדם, וצריך הדחה ומליחה שנית, ואין כאן

חשש במלח בכלי שאינו מנוקב, שהמים מבטלין כח המלח

ב) ואם הוא לאחר שיעור מליחה יש גם פוסקים שמצדדים להיתר ע"י
מליחה שנית, רק שיוהר למלוח הבשר הזה בפני עצמו, ולא עם בשר אחר (כ)²³

עו. שא"ל: חס מותר להדיח הנצטר צמי פירות?

תשובה: א) הדחה אחרונה שאחר המליחה מותר להיות במי פירות. (כ)²⁴
והדחה ראשונה שקודם המליחה דעת הט"ז והש"ך ועוד

פוסקים דמותר לכתחלה, והפרי חדש אוסר לכתחלה.

ב) להדיח הבשר בין שרף או שכר אסור בהדחה ראשונה, אבל הדחה
אחרונה מותר. (כ)²⁵

עה. שא"ל: צטר סכנולה וכתבטל צלח הדחה אחרונה?

תשובה: בדין זה יש הרבה תנאים:

א) אם יש ששים נגד דם ומלח שעל הבשר או מותר הבשר,

אבל אין צריך להיות ס' נגד כל החתיכה מטעם איסור דבוק, כי תיכף
שבא הבשר לתבשיל נימס המלח. (כ)²⁶ (ויש אומרים דצריך ס' נגד כל

החתיכה). (כ)²⁷

ואם

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(כ) רמ"א ושאר פוסקים.

(כח) באר היטב בשם בה"י.

(כט) רמ"א ושאר פוסקים.

(צ) מדרש"ל.

(כג) אחרונים.

(כד) נל"י בדעת הש"ך ורמ"א.

(ה) ט"ז, וש"ך, ופרי מגדים.

(ו) יד אפרים, ופ"ת בשם נ"ב.

ב) ואם יש בקדרה כל כך כמו החתיכה שנמלחה ולא הודחה, הכל שרי דוראי יש ס' נגד הדם ומלח, דבחתיכה עצמה איכא שלשים. אבל הקדרה אינה מצטרפת, אף שהעצמות מצטרפין. (כא)

ג) ואם אין בקדרה כל כך כמו החתיכה, אז הכל אסור.

ד) אם החתיכה שנמלחה ולא הודחה היתה עבה כל כך עד שרק חציה הי' במים שבקדרה, ובמים היה שלשים כנגד דם ומלח של חלק החתיכה שמונח במים, — נמצא דיש ס' נגד המלח של חלק החתיכה שמונח במים, אבל אין כאן ס' נגד המלח של חלק החתיכה שחוץ למים, מותר הקדרה והבשר, והרוצה להחמיר יאסור הקדרה, אבל לא הבשר. (כב)

עט. שאלה: אם נחנצל קומן זלח הדסה אחרונה?

תשובה: דעת הכנה"ג, ורבי עקיבא איגרי, והפרי מגדים, (בסי' ע"ה), להתיר דמסתמא יש ס' נגד דם ומלח שעליו.

פ. שאלה: אם אין ידוע אם הודח הצטר אחר הנוליחה ונחנצל כך? תשובה: אף דליכא בקדרה משאר דברים כל כך כמו החתיכה, דעת הלחה"פ ועוד פוסקים להקל, כיון דבלאו הכי יש דעה דבחתיכה עצמה יש ס' נגד דם ומלח שעליה.

פא. שאלה: צטר טנולח ולא הודח אחר הנוליחה טנפל לכלי שני שהיר קולדת זו?

תשובה: דעת רש"ל, ופרי חדש, וט"ו, דכשר; ודעת רמ"א לאסור דמאחר שיש מלח וציר, אפי' בכלי שני שיס"ב, מבשל, ובמקום שיש הפסד מרובה, דעת הט"ו, וש"ך, וחות דעת, וחכמת אדם, להתיר.

פב. שאלה: צטר טנולח ולא הודח אחר הנוליחה טנפל לכלי שני והי' זו דבר חריף?

תשובה: א) אם מה שנמצא כבר בכלי שני הוא כולו דבר חריף, שהבשר נפל ביחד עם דבר חריף לכלי שני, אז אפי' הרש"ל מודה דאסור, אפי' בהפסד מרובה, דדבר חריף מבליע אף בכלי שני. ב) ובאם הדבר חריף שבכלי שני היה מכבר רק מעורב בהתבשיל קודם שנפל בו הבשר שנמלח ולא הודח, אז אמרינן דאין מבשל, ומותר. (כג)

פג. שאלה: צטר טור טנפל צכלי שני צמלח וליר?

תשובה: דעת הכרתי ופלתי, וחות דעת, להתיר בזה, דבשר שור אינו מתבשל בקל

פד. שאלה: צטר טור טנפל לכלי ראשון אחרי שהעצירו ונהאש?

תשובה: אם הבשר לא נמלח כלל, או שנמלח ולא שהה שיעור מליחה, והודחה, ונפל לכלי ראשון אחרי שהעבירו מהאש, אז מותר הבשר, דבשר שור אינו מתבשל בקל. (כד)

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

ג) חות דעת

ד) רש"ל וט"ו (וח"ד וכ"פ חולקין).

כא) ס"ו.

כב) הגנות מורשיק על הפרי מגדים.

כור המבחן

פה שא"ה: צטר טנפל לקערה ורהחט טהיה זה „צארטט" וחומוץ וואר
עס הלצ והיד קולדת זה?

תשיבה הבשר „הבארטט" אסורים באכילה אפי' בהפסד מרובה
ובהנאה יש להתיר, והקערה דעת הרבה פוסקים להקל
בהפסד מרובה (צ)

פו שא"ה: צטר טלא כוולח ועירו עליו וס רוחים ואחר כן ונלחוו?
תשובה כיון דערוי מבשל כדי קליפה צריך לקלוף הבשר ולמלחו
שנית, ולא הוי כנמלח בכלי שאינו מנוקב, כיון דבכדי קליפה
אין המלח פועל אין כח במלח להוציא דם מבפנים. (צ)

פו. שא"ה: צטר טנוולח ולא הודח אחרי הנליחה ונחיצט עס הנוולח טעליו?
תשובה: לכתחלה יש ליוזר שלא לבשלו עד שידיחנו כדן הדחה
אחרונה (וידיחנו במים פושרין להסיר הדם והמלח שנתיבש
עליו) ובדיעבד בנתבשל בלא הדחה, מותר, דודאי איכא ס' נגד המלח
שעליו מאחר שנתיבש כבר (צ)

פח שא"ה: עכו"ם וטוטט צצית ישראל, וכהן הצטר צקרה ואין יודע
חס הדיחו?

תשובה (א) אם יודע העכו"ם מנהגן של ישראל והי' שם ישראל יוצא
ונכנס, אפילו קטן בן דעת, מותר הבשר משום דמרתת העכו"ם. (צ)
(ב) אם אמר העכו"ם מסיח לפי תומו שהדיחו יפה, אפי' יודע מנהג של
ישראל ג"כ מותר הבשר (ומסיח לפי תומו היינו לדעת הט"ז שסיפר
מענין אחר ומאותו ענין נמשך הדבור שהדיחו, ולדעת הש"ך לא בעינן
רק אם לא שאלוהו וספר לפני אחרים).

(ג) דעת הנודע ביהודא דאם יודע העכו"ם מנהג ישראל אף אם אין מסיח
לפי תומו, רק שאומר שהדיח, ג"כ מהימן, דבאיסור דרבנן מהני רגלים
לדבר, וכאן יש רגלים לדבר: כיון שיודע מנהג ישראל, מסתמא הדיחו.
(ד) ואם מיחה לעכו"ם שלא ידח בלי רשותו ועבר על דבריו, אין סומכים
על העכו"ם, דהא חזינן דלא מרתת. (צ) (אבל מסיח לפי תומו מהני
לדעת החות דעת, ודעת הגרע"א דאין מועיל מסיח לפי תומו).

פח שא"ה: חת' לאמן קטן לומר טהדיח הצטר?
תשובה: קטן שאמר שהדיח הבשר דעת הפרי מגדים דאין להתיר.
כיון דאתחוק איסורא אף במה שבידו אינו נאמן, ואשה נאמנת
במה שבידה, והאחרונים חולקים ומקילים דנאמן הקטן.

צ שא"ה: חתך מלח קטה צסקין חלצ טליו צן יומו, ונלח צנולח זה
צטר, ולא הי' ס' נגד חלצ^ט הצלווע צסקין, והיה הספר מרובה
וערצ טצח?

תשובה

מקור ההלכה

(צח) מזכיר

(צט) רמ"א

(צה) פרי מגדים

(צו) תשובת חסד לאברהם

(צז) רמ"א ועוד כוסקים

תשובה : דעת הפרי מגדים להתיר הבשר בכהאי גונא, דהוי ג"ט בר ג"ט, וגם יש דעה דבחתיכה עצמה יש ס' נגד המלח ; ודעת מהרש"ק דמלח הוי ודאי דבר חריף, ולא שייך ג"ט בר ג"ט בדבר חריף. צא. שא"ל חסך ונלח קשה צסקין טל חיסור, ונלח צנולח זה צטר, ולח הי' ס' נגד החיסור הצנוע צסקין ?

תשובה : בסכין של איסור אין להתיר אפי' בהפסד מרובה. (פ')

צב. שא"ל : צטר טסה ג' ימים זלח הדסה ?

תשובה : א) בשר ששהה ג' ימים מעת לעת בלי הדחה, נתיבש דמו בתוכו ולא יצא עוד ע"י מליחה (ק')

ב) לתת הבשר הזה במים פושרים כדי שיתעורר דמו לצאת, ג"כ לא מהני (ק')

צג. שא"ל : איזה תקנה יש לצטר טסה ג' ימים זלי הדסה ?

תשובה . אין תקנה לבשר כזה אלא צלי. (ג') וצריך מליחה מעט לכתחלה כמו שאר בשר לצלי. (ד')

צד. שא"ל : אם מותר לצטר צטר טסה ג' ימים זלח הדסה, אחרי טלללוהו ?

תשובה : אחר שצלה את הבשר הזה לא יבשלנו, ואם בשלו מותר בדיעבד, (אבל לצלות על מנת לבשל, אסור.) (ה')

צה. שא"ל : אם מותר לצטר צטר טסה ג' ימים זלי הדסה, אחרי טנולח כשיעור מליחה, והודח וכללה ?

תשובה : א) דעת הט"ז דאם מלחוהו כשיעור מליחה והריחוהו, ואח"כ

צלאהו, מותר לבשל לכתחלה ; ומנחת יעקב חולק אף בהפסד מועט, ותשובת הרדב"ז (ח"א סי' קל"ח) העלה דדוקא במים פושרין בקדרה הוא דאסור, אבל להשליכו במים רותחין מותר, דהוי כחליטה, ותשובת מעיל צדקה (סי' י"ב) העלה לאיסור לבשל אף בהפסד מרובה.

ב) ולענין דינא, דעת הכנה"ג, והגרע"א, וב"א, ושמש צדקה, דלכבוד שבת או בסעודה גדולה דבעי כמה מטעמים מקרי הפסד מרובה אם יהי' אסור לבשל, ולכן ימלח הבשר הזה תחלה שיעור מליחה, ויצלה עכ"פ כחצי צליתו, ואז מותר לבשל אחר כך.

צו. שא"ל : צטר טסה ג' ימים זלח הדסה, ומלחו וצטלו כך אחר הנוליחה ?

תשובה : דין הבשר הזה כלא נמלח כלל, וצריך בקדרה ס' נגד החתיכה, ואותה חתיכה אסורה אף בדאיכא ס', אם לא לכבוד שבת,

הפסד מרובה, וכדומה. (ק')

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(ק) ש"ך.
(ק) מחבר וחות דעת
(ק) ש"ך, ויד אפרים

(ק) מרי מגדים, שם.
(ק) מחבר.
(ק) ש"ך ופוד מוסקים.
(ק) מחבר.

כיר המבחן

צו. שא"ל: מה דינם של הכלים שנשלו בהם מיד אחר הנליחה נטר
שטה ג' ימים זלי הדסה?

תשובה בס' יוסף דעת מביא להתיר הכלים אף שהם כלי חרס ע"י
הגעלה ג' פעמים, ורעתו להחמיד.

צח. ישאלה. נטר שטה ג' ימים זלי הדסה, ולללוהו, ולח"כ כנשוהו ימים
רצים זכלי טחינו ונזקק?

תשובה: בשר כזה אסור מטעם כבוש כמבשול. (ק)

צט. שא"ל. חס וותר להטות ימים רצים ע"י עיטון, נטר שטה ג'
ימים זלי הדסה ולללוהו?

תשובה: אסור להשהות בשר כזה ימים רבים ע"י עיטון, דחיישינו
דלמא אשתלי ומבשל; ואסור גם לחתוך דק דק ולמלאות ממנו
כרכשתא ולאכול ע"י צלי על גבי גחלים, או טמונה ברמץ דהוי
כנתבשל בכלי, וגם איכא למגזר דלמא אתי לבשל מיני. (ק)

ק. שא"ל. חס וותר לללוהו נטר שטה ג' ימים זלל הדסה?
תשובה. אסור לאכלו באומצא אחר ג' ימים מחמת דם בעין שעל
פניו, והשתא אין מועיל הדחה וצדיך קליפה. (ק)

קא. שא"ל: כזד שנטטה ג' ימים?

תשובה: דעת הצמח צדק, ומנחת יעקב, ופרי מגדים, ועקרי הד"ט
דאין להתיר ע"י צליה לבשלו לכתחלה, וחכמת אדם כתב בשם
כרתי ופילתי דמותר כיון דהוי רק חומרת הגאונים.

קב. שא"ל: טוון זהמה שטה ג' ימים זלל הדסה?

תשובה: שומן בהמה דעת הרבה פוסקים דדינו כבשר.

קג. שא"ל. טוון זל אורות פטומות שטה ג' ימים זלל הדסה?

תשובה בדין זה יש הרבה חלוקי דעות:

א) דעת השבות יעקב דשומן אווז ששהה ג' ימים בלא הדחה יש להתיר
לבשל ע"י מליחה, דשומן אין מוחזק בדם, וגם דרכיך ולא נתקשה, רק

יגרר היטב הבשר שדבוק לעור, והשומן והעור מותרים.

ב) דעת הנודע ביהודא, ופמ"ג, ועוד אחרונים דאסור לבשל אף דהוי הפסד
מרובה, כיון שאין ראוי לצלי.

ג) דעת החות דעת, וב"א, דמחמת דשומן הוי הפסד מרובה, דאי אפשר
לצלוחו כשאר בשר, לכן יש להתיר השומן ע"י מליחה, ולבשלו במים
שיש בו ס' כנגד השומן, והמים שבלעו איסור ישפכו אבל לערבו בשומן
אחר עד ס' אסור ודאי, דהוי מבטל איסור לכתחלה.

ד) דעת הגאון ר' עקיבא איגר (בתשובות סי' ל"ח) להקל בהפסד מרובה,

שימלח

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

קט) ס' שער צדיק

קו) אחרונים

קח) יד אפרים

שימלח תחלה השומן כדינו ואחר המליחה וההדחה יערב את השומן הזה בשאר שומן שנמלח והודח כדינו

(ה) עפ"י דעת הרבה אחרונים יש תקנה לחלוט השומן ברותחין.
(ו) דעת התשובות חסד לאברהם להתיר לכתחלה את השומן הזה ע"י שיערב אותו ברוב שוכן כשר ולבטלו לכתחלה

קד יִשְׁאַלֶה שׁוֹמֵן הַכֶּמֶחַ שֶׁבָּרַר ג' נוֹסֵם צֵלֵם הַדָּחָה וְאַחַר כֵּךְ כּוֹנֵחַ, וְהוֹדֵחַ וְכַתְּשֵׁב, וְנוֹכֵר לְאַחֵרִים וְכַתְּשֵׁב צַחֲשִׁילִי שֶׁצֵּב?

תְּשִׁיבָה יש להתיר הנשאר מהתבשילין וגם הכלים בדיעבד מטעם ספק ספיקא שניצ די בתבשיל ס' באחר דהשומן אין מוחזק כל כך בדם, ועוד דאפשר שיצא הדם ע"י מליחה ודניאר בטל בס'. לכן בהפסד מרובה יש להתיר התערובות, והסומך להתיר דג ם לאחר מעת לעת, לא הפסיד ק"י

קה יִשְׁאַלֶה צֶמֶר כִּנְחָסֵם צֶמֶךְ טַכְוִי פְקוּדַת הַטּוֹבֵשׁ, וְהִי כִּיךְ סְרִיָּה צְנוּיִם כְּדִי סָכַל יַעֲבְרוּ ג' יוֹיִס צֵלֵם הַדָּחָה ?

תְּשִׁיבָה מוֹתֵר לְשֵׁרוֹת הַבֶּשֶׂר כַּשְׁמוּנָה חָתוּם בַּהֶשֶׁךְ כְּדִי שֶׁלֹּא יַעֲבְרוּ ג ימים בלי הדחה. ק"א

קו יִשְׁאַלֶה צֶמֶר טַסְסָה ג' יוֹסֵם צֵלֵם הַדָּחָה וּמְלַחֵם תַּחֲלָה צִכְלִי וְנוֹקֵץ כַּשִּׁיעוֹר וְנִיחָס, וְהִדְיָהוּ וְחִזֵּר וְנִלְחִי וְהִכְיָהוּ צִכְלִי כִּלְיָנוּ וְנוֹקֵץ ?

תְּשִׁיבָה א' אם לא שהה הבשר בכלי שאינו מנוקב שיעור כבושה (כשיעור שיתנו ער האש וירתיח). אע"פ שמצא שם ציר, דעת הרש"ל, וט"ז, דמותר יצלי ממה נפשך. דאם לא יצא הדם במליחה ראשונה שוב לא יצא במליחה שניה ואם יצא כבר במליחה ראשונה הלא יצא הכל, ושיך בנקודות הכסף חולק ואוסר אף לצלי דשמא יצא מעט מעט, והכרתי ופלתי העלה דמכל מקום אין לאסור יותר רק מה שבתוך הציר

ב' ואם שהה הבשר בכלי שאינו מנוקב שיעור כבושה, גם הט"ז מודה דאסור הכל, והחות דעת ובית אפדים מקילין בזה ג"כ

קז יִשְׁאַלֶה צֶמֶר טַסְסָה ג' נוֹסֵם צֵלֵם הַדָּחָה סְנוּלָה עֵס סֹאֵר צֶמֶר צִכְלִי וְנוֹקֵץ ?

תְּשִׁיבָה דעת הט"ז לאסור הבשר ששהה ג' ימים אפילו לצלי, דלא שייך כבלעו כך פלטו, והנקודות הכסף וקרתי ופלתי, מתירין לצלי, כיון דעל כל פנים יוצא מעט דם או ציר ושייך כבלעו כך פלטו, אבל לענין בשול מליחה זו לא מהני והפרי מגדים, והגרע"א פוסקים כט"ז; והחות דעת, והחכמת אדם מקילין כנקודות הכסף

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

קין יר אפרים, והשובות אור נעלם כ"י ג"ט (ק"א) ס מאורי אור

כור המבחן

קח. שא"ה: צטר טעה ג' ימים צלי דחה שאלחו צכלי טאינו ונוקב
עס צטר כצר כנלח ודורח דחה אחרוכה?

תשובה: אם הבשר ששהה ג' ימים לא נמלח עדיין בכלי מנוקב,
או דעת הט"ו דאסור הבשר הכשר אף שאין שם ציר, דהיישונן
שמא יצא הדם שנתקשה ע"י מליחה, ואוסר שאר בשר כיון שמונח בכלי
שאינו מנוקב, ואם נמלח בכלי מנוקב ואין ציר בכלי, דעת הפרי מגדים
דשרי חבשר הכשר במקום הפסד מרובה ע"י מליחה והדחה שנית. דאיכא
נמי טעמא דמשרק שריק. והגרע"א כתב דאף אם נמלח בכלי מנוקב, אסור
הבשר הכשר, ודעת החות דעת היא דבכל אלו הדינים אולינן בתר המקיל
כיון דלא הוי אלא חומרת הגאונים.

קטו. שא"ה: עוף הסוהה לנות אחר הסחיטה כונה טעות, וכטעה ג'
ימים צני דחה, ונחיצה זמן מוכין הסלטה ימים, אם נטענת
סחיטה או נטענת יליחת הכפס?

תשובה. הפוסקים העלו להקל דיש לחשוב הג' ימים משעה שתצא
נפשה. (י"ב)

קו. שא"ה. צטר טעה צוים, וכשלקחוהו מהמים היה לח כונה טעות
עד שהמים כוטפין, ונחיצה זמן מוכין הסלטה ימים: אם
נטענה שלקחוהו מהמים, או נטענה שכלתה הלחלוחית?

תשובה. גם בזה יש להקל דיש לחשוב השלשה ימים משעה שכלתה
הלחלוחית של המים. (י"ג)

קי"א. שא"ה: צטר קרוס שהצילו נצית הנוטצחיים לצית, וכפטר צצית
ועצר זמן ג' ימים צלי דחה, ונחיצה זמן מוכין הג' ימים
אם נטענה שלקחו הצטר צצית הנוטצחיים או נטענה שאחר ההפטר צצית?

תשובה: אם הבשר שנפטר בבית היה תוך ג' ימים מותר לבשל הבשר
דאחר ההפטר מהקרח הבשר מתלחלח במים של ההפטר,
והוי כהדחה דרך העברה דמותר בדיעבד. (י"ד)

קי"ב. שא"ה: צטר טעה ונלח קרח וטרה תוך ג' ימים?

תשובה: דעת הפרי מגדים דאפי' דייעבד יש לאסור, דהשריה היא
לרכך הבשר ובזמן שהוא נקרח כאבן אינה פועלת השריה כלום, וכן במי
פירות יש להחמיר.

קי"ג. שא"ה צטר טעודה צוים, וכקרט, והיה מוכח ג' ימים?

תשובה. דעת המנחת יעקב דאסור הבשר משום שהיית ג' ימים בלי
הדחה ויש תקנה לצלותו; ואם בשלו, בדיעבד שרי.

קיד. שא"ה: אם מותר להטעות צטר ג' ימים כדי לללותו?

תשובה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

קי"ב) תשובות ברית אברהם ופתני תשובה (קי"ג) פתני רשומתי
בשם יוסף דעת (קיד) יד אמרים

תשובה: אין להשהות בשר ג' ימים כדי לצלותו דחיישינן שמא יבשלנו. (משום דאית ליה היתר בצלי ולא בדיל מיניה.) קט"ו

קטו. שא"ל: אס עותר להטהות כזר וכחל ג' ימים כדי לללוהס?

תשובה. כבר וכחל מותר להשהות ג' ימים דהא אסור לבשלם בלי צלי, ואי משום דיבשלם אחר הצלי, כל שבדיעבד מותר לא דחיישינן שמא אשתלי. קט"ז

קטז. שא"ל: אס טרה הצטר צמים תוך ג' ימים, האס עותר להטהותו עור ג' ימים?

תשובה. אם שרה הבשר תוך ג' ימים יכול להשהות הבשר עור ג' ימים פחות מעט. קי"ז ואפי' לכתחלה מותר לשרות הבשר תוך ג' ימים כדי להשהותו עור ג' ימים, וגם שניים, וגם שלישיים, דכיון שאין מוזכר בש"ס החומרא הזאת, יש להקל בדינים אלו. קי"ח

קיז. שא"ל: אס טרה הצטר צמים תוך ג' ימים האס לריך הצטר עור הדחה קודם הנוליחה?

תשובה: הבשר צריך הדחה קודם המליחה אפי' שראו תוך ג' ימים כי כבר נתיבש הבשר, ולא יצא הדם

קיא. שא"ל: אס חל יום ג' צטצת או ציוס טוז?

תשובה: דעת הנודע ביהודא ועוד פוסקים דאווזות פטומות שעיקרן בשביל השומן, ובצלי השומן כלה, ואיכא פסידא, שרי להדיח הבשר ביום ג' שחל בשבת ע"י עכו"ם; ואפי' בשר בהמה אם אינו ראוי כל כך לצלי כבשול, שרי להדיחו ע"י עכו"ם; ואם אי אפשר ע"י עכו"ם מותר בעצמו להדיח הבשר, ובפרט אם בלאו הכי צריך לרחוץ ידיו, ירחץ על הבשר; ואם חל יום ג' ביו"ט, שרי בכל ענין, אפי' ע"י עצמו, ע"י שיאכל מהבשר.

קיט. שא"ל: צטר טסהה ג' ימים צלי הדחה וכו' נעטת עם חתיכות אחרות, וכתצטלו כלס יחדיו, ולעטת האוכל ונלאו טחתיכה

אחת היטה ונצטר טסהה ג' ימים צלי הדחה?

תשובה: בדין זה יש חילוק: אם הכירו החתיכה ששהתה ג' ימים בלי הדחה קודם הבשול, או לא נתבטלה החתיכה ואם החתיכה הזאת אינה ניכרת קודם הבישול ונתערבה בחתיכות אחרות, אף על פי שניכרת אחר הבשול, כבר נתבטלה ברוב ושרי לאכול כלן. קי"ט

קכ. שא"ל: צטר טכנלח, וספק אס כנלח תוך ג' ימים?

תשובה: דעת הרמ"א ועוד פוסקים להתיר הבשר; וכל שכן ביש ספק בבהמה אם נשחטה תוך ג' ימים, דוראי מותר.

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

קיא) יד א"רם ועוד פוסקים

קיט) בית לחם יודא בשם כנסת הגדולה, ומהר"ש

קטז) רמ"א, וכרתי ופלתי

קטז) ש"ת בשם המודי וניאל

קיא) מחבר וש"ך

כּוּר הַמִּבְחָן

קבא. שא"ה. חתיכת צמר שטהתה ג' יו"ס צלי הדחה סנהערצה סנהערצה חתיכות
אחרות שלא סהו עדיין ג' יו"ס ולא ננלחו עדיין, ונלח
כּוּר ציחד

תשובה. א) אם החתיכה ששהתה ג' ימים ניכרת איזו היא, אין לה
היתר כי אם לצלי

ב) אם אינה ניכרת החתיכה ההיא, או בטלה ברוב, אפי' אם היא חתיכה
הראויה להתכבד, ולא הוי דבר שיש לו מתירין, ומותר לבשל כל
החתיכות, כל אחת בפני עצמה

ג) ואם רוצה לבשל כל החתיכות בקדרה אחת צריך להרבות עליהן בשר
היתר עד ס' כדין יבש ביבש, ואין צריך להשליך חתיכה אחת כיון
דדין זה אינו אלא חומרת הגאונים. (ק)

קבב. שא"ה. חתיכת צמר שנוגטה אחרי שטהתה ג' יו"ס צלי הדחה
סנהערצה גם צ' חתיכות שנוגטו סוף ג' יו"ס ?

תשובה. הדין בזה כמו בשאלה הקודמת

קכג. שא"ה. חתיכת צמר שטהתה צלי וניחה סנהערצה אח"כ
צחת כות חחרות ?

תשובה. א) דעת הרמ"א, וכתיו ופלתו, דהחתיכה שנתבשלה בלי
מליחה בטלה ברוב.

ב) דעת הש"ך דדם עם בשר הוי מין בשאינו מינו ואינה בטלה החתיכה
אלא בס'

ג) דעת הפרי חדש, והדגול מרבבה, והחכמת אדם, שלדעת הפוסקים דדם
שבשלו דרבנן ובאיסור דרבנן ביבש אפי' באינו מינו בטל ברוב, הכא
גמי בטלה החתיכה ההיא ברוב

ד) דעת פוסקים אחרים שיש לחוש הרבה לדעת הפוסקים דדם שבשלו מן
התורה, ולכן כשאין הפסד מרובה, יש לאסור, אבל יכול להרבות עד ס',
ובריך גם להשליך חתיכה אחת

קכד. שא"ה. חתיכת צמר שלא ננלחה סנהערצה עם צ' חתיכות שנוגטו ?
תשובה. א) דעת הט"ז בשם מהרש"ל דכל החתיכות מותרות, ואין
צריך למיזח את כלן מספק, ולא הוי דבר שיש לו מתירין
כיון שצריך הוצאה למליחה.

ב) דעת הפרי חדש דצריך לחזור ולמלח את כלן מספק.

ג) דעת הפרי מגדים דלכתחלה צריך לחזור ולמלוח, אבל אם אין לו
מלח, או שהוא סמוך לחשיכה ערב שבת ואין לו פנאי למלוח פעם שנית,
יש להתיד אף לכתחלה.

קכה. שאלה. אם נהני הדחה סוף ג' יו"ס לאחרי צעודן שלמים עם העור ?
תשובה. א) דעת המנחת יעקב שהעור והבשר מותר לבשל

דעת

מ ק ו ד ה ה ל כ ה

(קכ) מחנה, ש"ך, וכתיו ופלתו

ב) דעת הגאון מהר"ש, חמיו של המנחת יעקב, להפשיט העור ולצלוח הבשר, והדחת העור לא שייכא לבשר.

ג) האברים הפנימיים של העוף, דעת הנודע ביהודא שצריכין צליה מחמת שהדחה מבחוץ אינה מועלת לאברים הפנימיים, והטיב טעם ודעת חולק ומתיר גם את אברים הפנימיים ע"י שרית האווז השלם.

קבו. שאלה. אם הדחה הראש של הבהמה וצחיך גס נכסין שפסח ? תשובה. דעת החמודי דניאל והדחת הראש של בהמה אינה מועלת ללשון שבפנים, וצריך לפתוח פיו של הראש להכניס שם המים קבו. שאלה. אם ויהני ההדחה של עגלים שח"ט שיהדחו על גבי העור הוך ג' יום ?

תשובה. דעת התשובות מהרי"א אסאד והדחה תוך ג' ימים מהני לעגלים שחוטטים על גבי העור, והוא הדין הדחה דקודם מליחה מהנ קכ"א

קבח שאלה. אם ויהני ההדחה של ניכית צפורין צנכתן ? תשובה. עופות בנוצתן צריך להסיר הנוצית קודם ההדחה, ואם לא הסיר הנוצות והדחן כך אם עברו המים דרך רגלים לראש מהני ההדחה, שבודאי נכנסו המים גם לגופם אבל אם עברו המים מהראש להרגלים, או הנוצות מעכבין שלא יעברו המים לגופם קכ"ב

קכט שאלה. צטר טקסרה קודם וליחה ציקים הדחה לראשונה צמיס ונצלוות של מלח, והמים ונכוס יואר עד שאי אפשר לשחיתן ונחמת וינהן ?

תשובה. אם לא שהה הבשר במים המזוחים שיעור כבישה הבשר מותר, ובאם שהה שיעור כבישה יש לאסור הבשר באין הפסד מרובה, ובהפסד מרובה יש להתיר לצלי קכ"ג

קל' שאלה. צטר שהודח הדחה ראשונה כד"ט ואח"כ נטרה צווי הים צכלי שאינו מנוקצ והמים ונכוחים יואר עד שאיך ראון לשחוח נחמת מלחן. אם הוי הצטר ככונח צכלי שאינו מנוקצ ? תשובה: הבשר מותר. קכ"ד

קל"א. שאלה. צטר טקסה ג' ימים צל הדחה שנמלח עם צטר עוף יחדיו ואחר וליחה והדחה כצטר אוחס צחציות ונלחו אוחס יחדיו כדרך שמולחין צטר לקיום, ונכצשו כך כונה ימים ? תשובה. כל הבשר אסור, ואפי' מה שחוץ לציד קכ"ה

קל"ב. שאלה. צטר שנמלח והודח וכתצטל, ואחר טקסה סכלים ונעט לעת נודע טקסה הצטר ג' ימים צלי הדחה ?

תשובה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

קכ"א) עיין בעקרי הד"ט סי' ה' (קב) כתחי תשובה (קכג) תשובת בית אפרים ועוד פוסקים
 קכ"ב) עיין בעקרי הד"ט סי' ה' (קב) כתחי תשובה (קכג) תשובת בית אפרים ועוד פוסקים
 קכ"ג) עיין בעקרי הד"ט סי' ה' (קב) כתחי תשובה (קכג) תשובת בית אפרים ועוד פוסקים
 קכ"ד) עיין בעקרי הד"ט סי' ה' (קב) כתחי תשובה (קכג) תשובת בית אפרים ועוד פוסקים
 קכ"ה) עיין בעקרי הד"ט סי' ה' (קב) כתחי תשובה (קכג) תשובת בית אפרים ועוד פוסקים

כור המבחן

תשובה: הכלים שיש להם תקנה בהגעלה צריכים הגעלה. וכלי חרס שאין להם תקנה בהגעלה, המורה להתיר הכלים אין מזניחין אותו. (ק"י)

ק"ג. שאלה: זמקום שהזכר להקל לכבוד אורחים צענין הדחה או מליחה מתי הוי לכבוד אורחים?

תשובה א) דעת בעל הסולת למנחה בשם תורת האשם שבמקום שהזכר כבוד אורחים היינו בעלי תורה ובעלי שם טוב ומע"ט או עני בן טובים או עשירים שראוי לכבדם שאינם עושים רעה. אבל לא הגרועים והקבצנים שעוברים ושבים.

ב) אורחים לא הוי אלא שנתארחו בביתו. אבל לא כשזמן אצלו חבירו. ג) לכתחלה לא יזמין אצלו חבירו אם יודע שהוא צריך להקל בענין הדחה או מליחה.

ק"ד. שאלה: איך לריך להיות הכני טוולחין זו צטר?

תשובה: אסור למלוח בשר אלא בכלי מנוקב או על גבי קשין וקסמין. או במקום מדרון בענין שאם ישפכו שם מים יצאו מיד (ק"י)

ק"ה. שאלה: אם מותר למלוח צטר על כלי שיט זו גומות?

תשובה: אם יש גומות בהכלי שמולח בו לא יועיל אפי' אם מעמידו במדרון כי הציר מתקבץ בו, ולכן צריך למחות בנשים שמולחין על גבי כסאות, יעל חתיכות עצים. ועל דפים המזדמנים להן ויש בהם גומות. (ק"ח)

ק"ו. שאלה: אם מותר צטר על כלי שיט זו גומות?

תשובה: אפי' בדיעבד צריך על כל פנים ס' נגד החתיכה שמונחת בגומא. (ק"ט)

ק"ז. שאלה: אם מותר למלוח צטר על דף חלק צרהיטני?

תשובה: דף חלק ברהיטני שמים זבים ממנו כשר למלוח עליו בשר ואין צריך להניחו במדרון.

ק"ח. שאלה: אם מותר להעמיד על גבי קרקע הכלי מנוקב טוולח זו צטר?

תשובה: אף על פי שמולח בכלי מנוקב. מימ יזהר לכתחלה שיהיו הנקבים פתוחים, ולכן לא יעמיד הכלי מנוקב על גבי קרקע כי נחשב הוא ככלי שאינו מנוקב. (ק"ל)

ק"ט. שאלה: אם מותר להסתמוט דבר רוחם צהכלי מנוקב טוולח זו צטר?

תשובה: הכלי מנוקב שמולחין בו בשר אסור להשתמש בו דבר רותח

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

ק"י) תשובות תמאת צבי חי"ד, סי' ע"ה (קכט) חכמת אדם
ק"ב) מחבר (קל) רמ"א וט"ו
ק"ג) אורחנים

רותח, ובדיעבד מותר בשאר כלים, אבל בכלי חרס אף בדיעבד אסור. קלא) (א

קמ. שא"ל: חס מותר להסתמוט דצר לוכן בהכלי מוקצן טמלח צו צטר ? תשובה. בדבר צונן מותר להשתמש בהכלי מנוקב שמולחין בי בשר אף בכלי חרס, ואפי' לכתחלה על ידי קנוח היטב, וכל זה בדרך ארעי. קלב) (ב

קמא. שא"ל: חס מותר למלוח צטר ולכרוך אותו צנגד צטצינ טוצרי דרכים ? תשובה: (א) לכרוך את הבשר הנמלח בבגד אסור אפי' בדיעבד, משום דאי אפשר לדם לצאת אם לא שיהיה הבגד ארוג מרווח נקבים, ומשום לא פלוג ראוי לבטל המנהג הזה לגמרי. קלב) (ב

(ב) ולתלות את הבשר הנמלח על העגלה כדי שיטפסף יש חשש יותר דיתקנח המלח שעליו עיי תנועת העגלה, עיי' יש לבטל המנהג לגמרי. קלד) (ב

קמב. שא"ל: חס צלמלע טיעור וליחה הכיח הצצר צסק והכיח הצק צמוקס מדרון ?

תשובה: בשק כשר בדיעבד, דהוי כלי מנוקב. קלה) (ב

קמג. שא"ל: חס מותר למלוח צטר על גצי עור טלח צמדרון ?

תשובה: דעת המגן אברהם באו"ח סי' תצ"ט דאסור למלוח ע"ג עור שלא במדרין, ודעת הפרי מגדים דבהפסד מרובה אפשר לצדד להתיר.

קמד. שא"ל: חס מלח צטר צכלי טאינו מוקצן. מה דינו טל הכלי ? תשובה. אם מלח בשר בכלי שאינו מנוקב הכלי נאסר כדי קליפה דמליחה אינה אוסרת יותר מכדי קליפה. קלי) (ב

קמה. שא"ל: חס מותר להסתמוט צצר לוכן צלותו כלי טאינו מוקצן טמלח צו צטר ?

תשובה: אסור להשתמש באותו כלי שאינו מנוקב שמלח בו בשר אפי' צונן, וכל שכן בדבר רותח, ואפי' אחר הדחה, ואפי' במליחה דצלי, ואפי' לא שהה רק מעט ונראה רק מעט ציר.

קמו. שא"ל: חס כסתמוט דצר רותח צלותו כלי טאינו מוקצן טמלח צו צטר ? תשובה: דין כלי זה כדין שאר כלי טריפה ששמו בו היתר, ושייך בו הכלל דתתאי גבר :

(א) אם הכלי קר ושמו בו דבר רותח יבש, אפי' בריבות קצת, אין איסור אלא כדי קליפה במקום שנגע, לפי הכלל דתתאי גבר.

ואם

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

קלד) אחרונים

קלד) תשובת מהרי"א אסור, וטוב טעם ודעת

קלז) ש"ך, כרתי ומלתי, וטרי מגזים

קלא) רש"ל, ובי"ח, ט"ו, וש"ך

קלב) ש"ך, וטרי מגזים

קלג) חכמת אדם בשם מנחת יעקב

כור המבחן

(ב) ואם הוא דבר לח כעין דבר גוש, וכל שכן שהוא כעין דוטב, בעינן
ס' נגד קליפת הקערה במקום שנגע, כיון שהכלי קר קלו)

(ג) ואם הכלי חם אז אם שמו בו דבר יבש לגמרי בלי רטיבות קצת אינו
אוסר אלא כדי קליפה מהמאכל

(ד) ואם הוא דבר יבש ברטיבות קצת בעינן ס' נגד קליפת כל הקערה אף
במקום שלא נגע שם המאכל והרטיבות, וכל שכן ברוטב גמור דצריך
ס' נגד קליפת כל הקערה ק"ח)

קמז. שא"ל: אם כשתווסף דבר לזמן צחותו כלי שאינו נוקצ שולח בו צטר?
תשובה: אם הכלי קר והוא כלי חרס צריך הדחה, ובשאר כלים צריך
לקנחם היטב וכ"ז בדרך עראי. ק"ט)

קמח שא"ל: צטר שנמלח בכלי שאינו נוקצ, אם מותר לחזור ולמלוח
הצטר צחותו כפי (שאינו נוקצ) אחר שנקצוהו?

תשובה אחר שנקבו הכרי מותר לחזור ולמלוח בו הבשר שנמלח
מקודם בהכלי בעת שהי אי מנוקב ואפי' בלא הדחה מותר
דאין מליחה לכלים להפליט, ואפי' בכלי חרס אמרינן הכי ק"פ)

קמט. שא"ל: צטר שטסה כבר צוניחתו והודת, אם מותר למלוח בכלי
שאינו נוקצ שנומלח בו צטר?

תשובה א) אם הבשר שהה כבר במליחתו והודח מותר למלוח בכלי
שאינו מנוקב שנמלח בו בשר, אך אם שהה שיעור כבישה
מצת לעת דעת הט"ז לאסור, דיש שם ציר, וכבוש כמבושל, והש"ך מתיר,
דאחר מצת לעת הוי בותן טעם לפגם; והגרע"א, והדגמ"ר בשם מג"א
ס' תמ"ז אוסרין בכבוש אפי' בכדי שיתן על האש וירתיח, דלא כש"ך וט"ז,
וכל זה במליחה מועטת דוקא, דהציר לא, חשיב רוח אכל במליחה מרובה,
דציר הוי חריף ומשביח הטעם, אסור. קמ"א)

(ב) ודוקא דבר שדרכו בהדחה כגון בשר או דגים אם מלחן לקיום שדרכן
בהדחה, אבל דבר שאין דרכו בהדחה אסור לשים בכלי שאינו מנוקב,
דחיישינן דלמא משתלי להדיח קמ"ב)

קנ שא"ל: צטר שטסה כבר צוניחתו והודת, אם מותר להסחותו
צמוצן טהור בכלי שאינו נוקצ שנומלח בו צטר?

תשובה: דעת הפרי מגדים דבין לט"ז ולש"ך אפי' חומץ חזק אין מפליט
מהכלי פחות ממצת לעת, אבל במצת לעת אסור, דלא הוי נותן
טעם לפגם כיון דהוי דבר חריף, ודעת החכמת אדם (כלל נ"ו) דבמקום
שאיין

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

קלו) ט"ז וש"ך, ופרי מגדים, וחכמת אדם כלל נ"ו) (קמ) רמ"א וש"ך

קלח) ש"ך, חות דעת הגרע"א, וחכמת אדם. (קמא) חות דעת, וחכמת אדם בשם מגת יעקב

קלט) ש"ך בשם הרמ"א (קמב) ש"ך, וחות דעת

שאינן הפסד מרובה יש להחמיר, דתיכף כששהה בציר שיעור כבושה (בכרי שירתיה) מפליט מכלי אפי' שאינו בן יומו

קנא שא"ה: דגם סכנולחו בכלי צמר בן יומו, ושהו בהכלי מעט לעת צכיר טהרה ואחר כך כלנו הדגים צהנא'ה'

תשובה הדגים מותרים מטעם נותן טעם בד נותן טעם, ולא חשיב דבר חריף רק כעין מליח דבעי לאורחא (קמ"ב)

קנב. שא"ה דגים סכנולחו צמר צנת בכלי צמר, וגם בכלי חלב וציוס ח' כחצטלו ציחד?

תשובה הרגים אסורים אף ראין מליחה לכלים להפליט, ואף דהכלים לא היו בני יומן, מטעם דהוי דבר חריף שהיו מלוחים כל כך, ובודאי היו בציר, ונאסרו. (קמ"ד)

קנב. שא"ה. צמר סכנולח בכלי שאינו מנוקב, אפי' דינו של הצמר?

תשובה: בשר שנמלח בכלי שאינו מנוקב, אפי' רק נמלח מעט, ואפי' לא שהה שיעור מליחה רק מעט, רק שנראה ציר בכלי, מיחשב

רותח ואסורה כל החתיכה אם נגצה בשוקי הכלי אפי' מה שחוץ לציר ואפי' לצלי אסור מטעם פירש ממקים למקום ואפי' בהפסד מרובה וצורך (קמ"ה)

קנר שא"ה ויה דיון של שאר החתיכות סכנולחו בכלי שאינו מנוקב ומונחות על החתיכה המונחת לוטה צטוק הכלי?

תשובה א) דוקא אותה חתיכה המונחת בכלי למטה ונוגעת בציר

אסורה אפי' לצלי, ואפי' החלק של אותה החתיכה שהיא

למעלה מן הציר, גם כן אסור, אבל שאר חתיכות שעליה שנמלחת עמה מותרות, ואפי' קליפה לא בעי (קמ"ו)

ב) ואם הציר מגיע גם להחתיכות העליוניות, דעת הש"ך בדעת רמ"א דאסורות מחמת שהן בתוך הציר

קנה. שא"ה: חתיכה סכנולחה בכלי שאינו מנוקב, וכתערבה צטאל חתיכות כשרות, ואין מכירין אותה?

תשובה דעת הט"ו בשם רש"ל, וגם הפרי מגדים וחות דעת, דהחתיכה

האסורה בטלה ברוב, ואין צריך ס' כנגדה, ואפי' נמלחה

שיעור מליחה ושהתה שיעור מליחה, ודעת הגאון רע"א להצריך ס' כנגדה

קנז. שא"ה: חתיכה סכנולחה בכלי מנוקב, וצתוק שיעור מניחה כפלה על הכפה של כסרים?

תשובה: אם לא שהה הבשר על גבי הרצפה רק הגביהו אותו תיכף

מותר הבשר (קמ"ז)

קנז. שא"ה: חתיכה שלא כולחה עדיין וכפלה לכיר?

תשובה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

קרו רמ"א, וט"ז

קמז) חכמת אדם והצרות יר שאל

קמג) תשובות מהרש"ם סי' קצ"ב

קמד) יוסף דעת

קמח) רמ"א, ופרי מגדים

כור הטבחן

תשובה: החתיכה נאסרה מיד ואפי' מה שחוץ לציר, ואף בהפסד מרובה וצורך.

קנח. שא"ל: חתיכה שנמלחה בכלי נזקק, וכפלה לליר בכלי שאינו נזקק? (תשובה: א) אם החתיכה שנמלחה בכלי מנוקב הוא באמצע שיעור מליחה, נאסרה מיד, ואפי' מה שחוץ לציר, ואפי' בהפסד מרובה וצורך, דפירש ממקום למקום

(ב) ואם כבר שהתה שיעור מליחה, או אפי' ספק אם שהתה שיעור מליחה, אינו אסור רק מה שבתוך הציר. קמ"ח)

קנט. שא"ל: לווז שנמלח והודח סביחו על לווז שלא נמלח, ולאחר כך נמלח את הלווז העליונה והיה זכ ליר נזקק, וכשרה קלת מן הלווז התחתונה בתוך אותו ליר זכני שאינו נזקק?

תשובה: הטיז העלה במעשה זה שא לאסור רק מה שמונח בתוך הציר, אבל מה שמונח חוץ לציר מותר, ולא הוי אווז התחתונה כנמלח בכלי שאינו מנוקב, דהא אין כאן מליחה כלל, רק הו"ל דין כבוש בציר; ונקודות הכסף חולק ומתיר אף מה שמונח בציר; והפרי מגדים והחות דעת סוברים כהטיז.

קס. שא"ל: אחר שנמלח הצטר והודח אס לריך לתת אותו עוד צמיס רותחים?

תשובה: המחבר סבר דלכתחלה צריך לתת את הבשר במים רותחים אחר שנמלח והודח כדי לחלוט הדם הנשאר, והרמ"א סבר דאינו צריך.

קסא. שא"ל: צטר שנמלח ושהה שיעור מליחה ולא הודח הדחה אחרונה ונתנוהו בכלי שאינו נזקק, ונתמלח מליר, או צטר שנמלח לליר הו"ל נזקק לאחר ששהה שיעור מליחה?

תשובה: זה הדין ידוע בשם מעשה דרש"י, ויש בו חלוקי דעות. (א) דעת הרמ"א דאין אסור מה שבתוך הציר רק כדי קליפה ואפי' אם יש ס' במה שבתוך הציר נגד הציר בעי קליפה; ומה שחוץ לציר מותר.

(ב) דעת הטיז בשם רש"ל דמה שבתוך הציר נאסר כולו אפי' לצלי, ומעט למעלה ממנו אסור כדי קליפה.

(ג) ובאם יש ס' במה שבתוך הציר נגד הציר, מותר, אבל מה שחוץ לציר, אין מצטרף

(ד) ובהפסד מרובה יש להקל בכדי קליפה מה שמונח בתוך הציר, ומה שחוץ לציר, מותר. קמ"ט)

קסב. שא"ל: ליר הו"ל נזקק לאחר ששהה שיעור מליחה שנמלח לכלי, מה דינו על הכלי?

תשובה

מקור ההלכה

קמ"ט פרי מגדים חוה דעת והגרש"א,

קמ"ח ש"ך, וטרי מגדים

- תשובה . א) אם הוא כלי עץ נאסר מיד כדי קליפה. דמליחה אינה אוסרת יותר מכדי קליפה
- ב) ואם הוא כלי חרס. דעת הפרי מגדים דנאסר כל הכלי, ודעת המנחת יעקב דאפי' בכלי חרס מהני קליפה, אם יכול לקלוף.
- קסג שא"ה: צטר וזיר סככצטו צכלי וועט לעט. וזה דינו של הכלי?
- תשובה: א) אם הוא כלי חרס יש פוסקים דאוסרים כל הכלי
- ב) אם הוא כלי אבן או כלי מתכות. דעת התי"ח בשם או"ה דאין שייך גבייהו כבישה מעת לעת, ודעת ה"טו לאסור ובהפסד מדובה יש דהקל במתכות.
- ג) אם הוא כלי זכוכית אינו נאסר אפי' בכבישה מעת לעת; וכלי סאָרצילאַן דינו כזכוכית.

קסד. שא"ה: ליר סנפל צתוך טיעור וליחה על כלי חרס וצחוף?

תשובה: דעת הפרי מגדים דבשעת הדחק קולף מקומו. ודעת הפרי תבואה דאפילו מבפנים סגי בגרירה.

קסה שא"ה: ליר סנפל על זניכה, וכיולא צו?

תשובה: אפילו צונג נאסר עד ס. ^{קפ}

קסו שא"ה: וזה דינו של ליר היולא וצטר לאחר טעה טיעור וליחה וגם הודח אחר המליחה?

תשובה: ציר האוסר הוא דוקא מבשר ששהה שיעור מליחה ולא הודח עדיין אחר המליחה, אבל אם הודח הבשר לאחר ששהה שיעור מליחה, אז הציר היוצא מבשר זה אחר כך אינו אוסר. ^{קנא}

קסז. שא"ה: הדין דאין ליר של וליחה אוסר כלי כי אם כדי קליפה הוא דוקא צדצר שאין צו טענוכית כגון דס, אזל צדצר טיט צו טענוכית אוסר כל הכלי, או לא טנא?

תשובה: אין לחלק בין דם שאין בו שמנונית ובין שומן, אך לעולם אין מבליע ציר מליח בכלי רק כדי קליפה בכל כלי לפי דינו. ^{קנב}

קסח. שא"ה: אם נפל הצטר לאחר טיעור וליחה לכלי חלב?

תשובה: א) אם יש בהכלי לכלוך של מאכל חלב אסור הבשר עד שיהי' ס' נגד הלכלוך, ובהפסד מדובה וסעודת מצוה יש להקל, דלאחר שיעור מליחה לא נחשב הבשר כרותח. ^{קנג}

ב) אם הכלי של חלב היה נקי, אפי' היה בן יומו, מותר הבשר, דאין מליחה לכלים להפליט. ^{קנד}

ג) אם שהה הבשר בהכלי של חלב שיעור כבישה, אסור הבשר, אף דהכלי היה נקי.

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

קנז רמ"א

קנז ש"ך, פרי מגדים, וחכמת אדם

קנז חכמת אדם

קנז פרי חרס, ועוד פוסקים

קנז פרי מגדים

כור המבחן

קסז. שאר'ה צטר טפלטע כל דמו וסודה, ואח"כ מלחוסו עוד פעם להיות קיים לזמן נרוצה אי חסיד הצטר כרותח?

תשובה: בשר כזה חשוב כרותח אפילו בהפסד מרובה וסעודת מצוה. קי"ה

קע. שאר'ה. אם חתך צסקין צטר תוך טיעור וליחה?

תשובה. בשר שמלחו להוציא דמו, בין שהוא תוך שיעור מליחה או לאחר שיעור מליחה וחתך ממנו בסכין אם לא נתיבש הציר עליו, סגי הסכין בהדחה, ואם נתיבש הציר עליו, צריך הסכין נעיצה בקרקע ומשום דם בעין שיצא על הבשר ע"י החתך, אם ידיח היטב הבשר על מקום החתך, ויחזור וימלחנו שם. מותר. קי"ז

קעא. שאר'ה. אם חתך צסקין טל איסור, צטר תוך טיעור וליחה?

תשובה: לכתחלה אסור לחתוך בשר מלוח בסכין של איסור, ובדיעבד אם הסכין הוא מקונח יפה. מותר. קי"ח

קעב. שאר'ה. צטר ערפה טכנולח וכתך צסקין טל היטר תוך טיעור וליחה?

תשובה. הסכין צריך הגעלה, דרוקא ממליחת איסור דם אמרינן דם משריק שריק, אבל בשר טרפה שיש בו שמנונית איסור, נבלע בסכין על כל פנים כדי קליפה, וכל שכן אם חתך בסכין של היתר לצלי של איסור אצל האש קי"ח

קעג. שאר'ה. צטר חזיר טעייצטין ונעטקין לותר, טכתך צסקין טל היטר?

תשובה. הסכין אסור, כי ידוע שמולחין בשר חזיר הזה הרבה, ודינו כרותח.

קעד. שאר'ה. כטכול'ס לעטות וליה טיתקיים הצטר לאחר טעסה צנלחו צכלי ונוקצ כטיעור הראוי, כי'לד יעטה?

תשובה: מדיחים את הבשר הזה ששהה במלחו יפה יפה מהמלח ודם בעין שעליו (ואפילו אם רוצה לאכול צלי אחר המליחה, צריך להדיחו יפה תחלה), ואחר כך חוזרים ומולחים אותו כדי שיתקיים ואפי' בכלי שאינו מנוקב (ומליחה זו דינה כרותח). קי"ט

קעה. שאר'ה. צמקוס טחין ונלח ונלוי כי'לד יעטה?

תשובה. במקום שאין מלח מצוי יצלה הבשר תחלה עד שיוזב כל דמו, ואחר כך יבשלנו; ואנן אין בקיאת בדבר זה, ולכן נוהגים לצלות הבשר כל כך עד שנתייבש מבחוץ, דאז ודאי זב כל דמו, ואח"כ יבשלנו. ק"ס

סימן

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

קנה) ט"ז, ופרי חדש, ועוד סוסקים	קנה) חכמת אדם
קנה) רמ"א, ועיין ט"ז וש"ך בעבודת הכסף,	קנט) מחבר
וגם בחות דעת	קס) ט"ז ופרמ'ג בדעת המחבר
קנה) אחרונים	

סימן ע.

א שא"ל: אם נוותר לנוחם הרבה חתיכות זו על גבי זו ?
תשובה: (א) מותר למלוח הרבה חתיכות זו על זו ואפילו בזה אחר זה, ואף על פי שחתיכה התחונה גומרת פליטתה קודם לעליונה, מ"מ לא אמרינן שחתיכה התחונה בולעת מהעליונה, דלפי שחתיכה התחונה טרודה למפלט ציד (כ"ד שעות או עכ"פ י"ב שעות בין בבהמה בין בעוף איננה בולעת דם מחתיכות העליונות *)

(ב) ואפילו מתקבץ הרבה ציר ועומד בגומא שבין החתיכות מותר בדיעבד ולכתחלה יש להחזיר. (ב)

(ג) ואפילו בשד שוד עם גדיים וטלאים ואפילו עם עופות מותר למלוח יחד (ג)
(ד) לאחר ששהתה החתיכה שיעור מליחה לא ימלח עלי' שאר חתיכות (ד) לכתחלה (ד)

(ה) חתיכה שיש לה בית-קבול כגון דופן שלמה מחמידין לכתחלה להפוך אותה שיווב הדם למטה. (ה)

ב. שא"ל: חתיכה שכוולחם צ' פעמים, ולח הודחה צינתים ?

תשובה: (א) לכתחלה אין לעשות כן אפילו תוך מעת לעת. (א)
(ב) ובדיעבד, אם מליחה השניה היתה בתוך מעת לעת מותר, ולא חיישינן שמלח הב' מבליע הדם הנשאר ממליחה הראשונה. (ב)
(ג) ובאם מליחה השניה היתה לאחר מעת לעת (לאחר שפלטה כל צירה), דעת הט"ו לאסור, ודעת הש"ך ומנחת יעקב ופרי מגדים להתיר בדיעבד אפילו בכהאי גוונא.

(ד) אם מליחה השניה היתה בכלי שאינו מנוקב אסור אפילו קודם מעת לעת, כיון דסותם מלפלט מבליע להדם. (ד)

ג. שא"ל: כוה זונן נוותר להטהות הצטר זוננח קודם ההדחה האחרונה ?
תשובה: לכתחלה יזהר שלא להשהות הבשר במלחו יותר מ"ב שעות, ובדיעבד מותר אפילו מונח במלח כמה ימים, דכבר פלט כל דמו וציד מותר (ג)

ד. שא"ל: צטר שכוולחם צטר צטר וטכחו וולטהיחו וזכר צצצת ?
תשובה: מותר להמתין בההדחה עד מוצאי שבת או על כל פנים מותר בשבת ברחיצת ידים על גבי בשר, (או"ח סי' שכ"ג) ודעת הגדע"א בשם החנוך דצריך קליפה בדיעבד, ומ"מ לצלי מותר בלא קליפה. שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(א) ש"ך וחכמת אדם

(ז) רמ"א

(ה) תות דעת

(ט) מחבר

(א) מחבר

(ב) רמ"א

(ג) רמ"א ועוד פוסקים

(ד) יאזעוניים

(ה) רמ"א

כּוֹר הַמִּבְחָן

ה. שאלה: אם נותר לנלוז צקר עם דגים?

תשובה: אפילו בשר עופות עם דגים אסור למלוח ולאכול משום איסור דם, והדגים פולטים כל צירן קודם שגומר העוף לפלוט דמו, ואו בולעין הדגים מדם העוף (י')

ו. שאלה: אם עכר ומלח צקר עופות ודגים זה ע"ג זה או זה בלד זה, מה דינן של העופות?

תשובה: א) אם העופות והדגים הם תוך שיעור מליחה או עכ"פ תוך י"ב שעות ואין שומן בדגים, או העופות מותרים.

ב) אם יש שומן בדגים יש לאסור גם העופות אף תוך שיעור מליחה.
ג) אם העופות והדגים הם לאחר י"ב שעות וכל שכן אחר מעת לעת ממליחה, או אף באין שומן בדגים יש לאסור גם העופות. (יא')

ז. שאלה: אם עכר ומלח צקר ודגים יחד, מה דינן של הדגים?

תשובה: בדין זה יש הרבה תנאים וחלוקי דעות

א) אם אין בהדגים קשקשים אסורים הדגים עד ס', ואם הדגים עדיין בקשקשים מותרים דאינן פולטים מיד ולא בלעו מן העופות דאידי דטרידי לפלוט לא בלעו; ואין צריכים אפילו קליפה, דהקשקשים במקום קליפה הם. (יב')

ב) ודוקא אם הדגים שלמים מכל צד, דאליכ הדם נכנס במקום חתוכו. (יג')
ג) וקשקשים עצמם, דעת המנחת יעקב דמותרים, ודעת הפרי מגדים וחות דעת דאסורים, ולכן אם הדגים נתבשלו עם הקשקשים צריך ס' כנגדם.

ד) ואם יודע בודאי שהדגים מונחים על העופות, וברור לו שלא נשרקו הדגים מלמעלה, הדגים מותרים, דמלמטה למעלה דם אינו מפעפע, ומכל מקום קליפה בעי דכדי קליפה מפעפע. (ואם נתבשלו בלא קליפה יש להקל לצורך שבת אף שאין ס' נגד הקליפה. (יד')

ה) וכאם העוף והדג מונחים זה בצד זה, אבל חתיכות הדגים גבוהות יותר וסולין למעלה מן הבשר, מה שלמעלה מהבשר שאינו נוגע בבשר, מותר ע"י קליפה. (טו')

ו) ואם לא הניח הדגים אצל העופות אלא לאחר ששהו העופות במלחן שיעור מליחה, ואפי' אם הדגים גמי שהו שיעור מליחה הדגים מותרים (טז')
ז. שאלה: אם לא מלח סכיהם יחד רק הכיח דגים ועופות יחד וסדג מלוח והעוף חפל? מלוח והעוף חפל?

תשובה: אם הדג מלוח והעוף חפל ונתנם זה אצל זה או זה ע"ג זה לכולא

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(י) רמ"א, ש"ך, פרי מגדים

(טו) ש"ך בשם או"ח

(ט"ו) רמ"א וש"ך

(י) מחבר

(יא) פרי מגדים

(יב) רמ"א וש"ך

(יג) חודשי יעב"ץ

לכולא עלמא גם הדגים מותרים ואין בהם איסור משום דם דהמלח
מבליע בחפל ואין בולע ממנו. (י')

ט. שאלה: אס הכיח דגים ועופות יחד והעוף נלוח והדג תפל?
תשובה: אם הדג פלט כל דמו ע"י מליחה קודם שהניחוהו אצל העוף,
ואפי' לא הורח הדג מדמו, הדג אסור, ואם עדיין לא פלט
כל דמו ולא נמלח, לעולם דעת המחבר משמע דאינו מועיל מליחה לדג,
ודעת הרמ"א היא דמועיל מליחה לדג, ואמרינן אגב דיפלוט לדם ידידי'
יפלוט גמי לדם שבלע. ובאין הפסד מרובה יש להחמיר, ובהפסד מדובה
יש צד להקל. (י"ה)

י. שאלה: דגים שנטולחו עם צטר וליכא איסור דם, כגון שסרו הדגים
שיעור וליחר והורדו וחזרו ונטולחו עם צטר, האם אקורים נטוס
סככה?

תשובה: אין איסור משום סכנה ע"י מליחה, דאין סכנה במליחה. (י"ז)
יא. שאלה: אס נותר לנלוח דגים צכלי שנטולח צו צטר?

תשובה: א) אם מולח הדגים לקיום, דאורחא בהדחה, דעת השי"ך
דמותר אפי' לכתחלה, אבל אם רוצה לבשלם מיד אסור לכתחלה
דלמא ישכח להדיח; ודעת האו"ה והת"ח דאפי' אם מלחו לקיום אסור לכתחלה,
ב) ובדיעבד אם כבר מלח הדגים בכלי שנמלח בו בשר, הדגים מותרים,
דאין הדגים בולעים הדם שבכלי, דאין מליחה לכלים להפליט. (י"ח)

יב. שאלה: דגים שצנכטו עם צטר, אס אקורים נטוס סככה?
תשובה: המנחת יעקב והפרי מגדים הניחו בצריך עיון, ודעת הבית
יהודא דבכבוש אין שייך סכנה.

יג. שאלה: צטר שחיטה צלמי נלוח סהוכה אלל צטר טרפה נלוח?
תשובה: א) אם נגעו זה בזה דהיינו שנמלחו יחד, אף שנמלחו בכלי מנוקב
ואפי' קודם גמר פליטתן, ודאי טרפה, ואפי' לא נמלחו יחד
אלא לאחר ששהו שיעוד מליחה הניחו יחד, טריפה, דציר גבילה וטרפה
דאורייתא.

ב) ואפי' לא נגעו זה בזה אלא בכדי שפליטה נוגעת זה בזה ג"כ אסור
לכל הדעות בציר גבילה וטרפה; ואין להתיר אלא אם כן יש ס' בבשר
שחוטה ואעפ"י שיש ס' צריך קליפה במקום שנגע בבשר טרפה. (י"ט)

יד. שאלה: צטר שחיטה נלוח סהוכה אלל צטר טרפה תפל?
תשובה: א) אם החתיכות אינן נוגעות זו בזו כלל, כשר, ואין צריך
אפי' הדחה לזהירות בעלמא.

אם

מ ק ו ד ה ה ל כ ה

(ז) רמ"א

(ח) פרי מגדים ועוד מוסקים.

(י) מחבר

(יא) פרי מגדים וחכמת אדם

(יב) שי"ך, רמ"א, פרי מגדים

כור המבחן

ב) אם החתיכות אינן נוגעות זו בזו רק שהפליטה נוגעת זו בזו אין צריך אלא הדחה לזהירות בעלמא.

ג) ואם החתיכות נוגעות זו בזו, דעת המחבר להתיר בכהאי גוונא גם כן בהדחה בלא קליפה, בין כשהבשר מונחת למעלה או למטה, ודעת הרמ"א וש"ך ורש"ל ופרי חדש ופרי מגדים לאסור אם לא בהפסד מרובה

טו שא"ל: ספק אם כוונתו צער שחיטה עם צער כזבלה או טרפה? תשובה: ציר נבלה וטרפה אסור מדאורייתא ולכן הוי ספיקא דאורייתא, ולחומרא? מה שאין כן ציר דבשר כשר וציר דגים טמאים כחושים (דבשמיים הוי ד"ת), או דם שמלחו או שבשלו הוי דרבנן, וספיקא דרבנן לקולא.

טז שא"ל: חתיכה שנטרפה ונספק וכוונתה עם צ החתיכות כשרות ולא נודע עד אחר שכוונתו והודתו?

תשובה: חתיכת בשר שנטרפה מספק (כגון שנמצא מים בראש ולא בדקו אם המוח מקיפו, או שנטרפה בדבר שיש ספק משום פלוגתא דרבותא) ונמלחה עם ב' החתיכות כשרות ולא נודע ע"ד הטריפות עד אחר שנמלח כל הבשר והודת, דעת הגודע ביהודא (סי' כ' וסי' ל"ב) להתיר בהפסד מרובה בין אם יודעים אנו בבירור שהחתיכה שנטרפה מספק נגעה בב' החתיכות היתר בעת מליחה, בין אם ספק הוא, שמא לא נגעה חתיכה האסורה רק באחת מהחתיכות הכשרות, ובאם מכיר חתיכת האיסור צריך להשליחה, ובאם אינו מכירה, צריך למכור חתיכה אחת לנכרי וחתיכות הנותרת צריכות קליפה, ואם נתבשלו בלא קליפה מותר.

יז שא"ל: צער שלל כולל סכנתיהו עם צער שכוונתו קודם פניעתו דס?

תשובה: דעת המחבר דלכתחלה אסור לעשות כן (דכבלעו כך פולטו במליחה לא אמרינן רק איידי דטריד לפלוט לא בלע) ובדיעבד מותר על ידי מליחה שימלח את החתיכה שלא נמלחה אחר כך. (כ"ב)

יח. שא"ל: חתיכת צער שלל הודחה הדחה ראשונה ולא כוונתה כלל, שהוכחה אלל חתיכת צער תוך שיעור ונליחה?

תשובה: החתיכה שלא הודחה ולא נמלחה מותרת ולא אמרינן דהוי כחתיכה שנמלחה בלא הדחה ראשונה.

יט. שא"ל: חתיכת צער שלל הודחה הדחה ראשונה ולא כוונתה כלל סכנתערבה צין הרבה חתיכות ושהתה עם קלח?

תשובה: החתיכה שלא הודחה ולא נמלחה אסורה באין הפסד מרובה כיון שקבלה טעם ממלח עצמו, והוי כנמלחה בלא הדחה ראשונה (כ"ב) שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

כב) מחבר ורמ"א (נג) ש"ך ועוד מוסקים והצננות יעקב כלל ו' סק"ד ממיר גם בזו.

- כ. שאלה: חתיכת צמר שהודחה הדחה ראשונה ולא נמלחה, שהודחה אלל חתיכת צמר הוך שיעור מליחה?
- תשובה: דעת הרמ"א דהחתיכה שהודחה ולא נמלחה מותרת, דכבולעה כך פולטה.
- כא. שאלה: חתיכה שטפה חלי טעה נמלחה ולא הודחה הדחה אחרונה שהוכחה, אלל חתיכת צמר נמלחה מליחה?
- תשובה: דעת הרמ"א דהבשר מותר ואין צריך מליחה שנית, דאידי דטריד לפלוט לא בלע.
- כב. שאלה: חתיכה שטפה חלי טעה נמלחה והודחה הדחה אחרונה שהוכחה אלל חתיכת צמר נמלחה מליחה?
- תשובה: דעת ה"טו והש"ך דאף שהחתיכה שהודחה בולעת דם מחתיכה האחרת, מכל מקום מותרת ע"י מליחה שנית דאידי דתפלוט דם שלה תפלוט נמי דם שבלעה, דכיון דיש בה עדיין דם שלה לא נסתמו נקבי הפליטה אף שהודחה, ואם ימלחנה פעם שנית תחזור ותפלוט דם.
- כג. שאלה: מה הוא השיעור של פליטת ל"ר?
- תשובה: א) דעת המחבר, ד"ב שעות הוא שיעור פליטה, (ולל זמן שהבשר פולט ציר, בין לה"טו ובין להש"ך, אמרינן כבולעו כך פולטו בהפסד קצת).
- ב) דעת הרמ"א דכל מעת לעת לאחר שנמלח הבשר פולט ציר, כד. שאלה: צמר שטפה שיעור מליחה והוא צחוך י"צ טעות, שהוכח אלל צמר שהוא צחוך שיעור מליחה?
- תשובה: א) דעת ה"טו דצריך להעביר הכלוך ולמלוח הבשר שנית משום דבולע, ואידי דטריד לפלוט לא בלע, לא אמרינן בציר.
- ב) דעת הש"ך דאין צריך למלחו שנית, דבציר גם כן אמרינן אידי דטריד למפליט לא בלע.
- כד. שאלה: צמר שטפה שיעור מליחה והוא לחחר י"צ טעות, שהוכח אלל צמר שהוא צחוך שיעור מליחה?
- תשובה: דעת הרמ"א דאסור הבשר באין הפסד מרובה, וכן דעת החות דעת וחכ"א; ודעת הרש"ל להקל אף באין הפסד מרובה.
- כו. שאלה: צמר שטפה שיעור מליחה והוא לחחר מעט לעת, שהוכח אלל צמר שהוא צחוך שיעור מליחה?
- תשובה: הבשר שפלט כל דמו וצירו, דהיינו לאחר מעת לעת, חוזר ובולע ממה שחבירו פולט, ולכן אסור אלא אם כן שיש ס' נגד הבשר, ואפי' לצלי אסור כולו, ולא מהני אחר כך הדחה ומליחה שנית, כ"י) שאלה

כור המבחן

8. כו. שא"ל: צטר טהודח טיכף אחרי טטה טיעור ונליחה. וכפל זין חטיכות ונליחות?

תשובה דעת הש"ך ות"ח דנקבי הפליטה נסתמו ע"י ההדחה האחרונה ודעת הט"ז וצמח צדק ופרי חדש דלא אמרינן דע"י ההדחה האחרונה נסתמין נקבי הפליטה; ובהפסד מרובה יש להקל ע"י מליחה שנית. (י"ה) כח. שא"ל: צטר טטה טנלחו והודח אחר י"צ טעות. וחזר ונלחו עם צטר, להוליא דנו?

תשובה: הבשר שהודח אחר י"ב שעות אסור אף בהפסד מרובה, כיון דלאחר י"ב שעות רק בהפסד מרובה אמרינן שפולט ציד, והדעה שלא נסתמין נקבי הפליטה היא גם כן בהפסד מרובה והוי תרי קוליו. (י"ז) כט. שא"ל: צטר טלא הודח הדחה ראשונה ולא ננלח טנפל לליר זכלי ונוקצ וטה טס קלה?

תשובה: הבשר מותר ע"י מליחה ואידי דיפלוט דם שלו יפלוט דם שבלע, דכיון דלא קבל הבשר טעם ממלח עצמו לא הוי כנמלח בלא הדחה, דאין כח בציר אלא להתבלע בעצמו, אבל לא להבליע דם בעין שעליו. (י"ח)

9. שא"ל: צטר טלא הודח הדחה ראשונה ולא ננלח טנפל לליר זכלי ונוקצ וטה טס טיעור כציטה?

תשובה: דעת הט"ז דאסור, אפילו יש לציד מקום לזוב, ודעת רש"ל וש"ך דמותר בהפסד מרובה, ודעת החכמת אדם דמותר אפילו באין הפסד מרובה. (י"ט)

10. שא"ל: כמה הול טיעור כציטה?

תשובה: לדעת הרמ"א הוא יום שלם מעת לעת וכן דעת הש"ך; ודעת הט"ז דכדי שיתן על האש ויתחיל להרתיה הוי שיעור כבישה (יש אומרים שהוא י"ח מינוטין ויש אומרים ו' מינוטין).

11. שא"ל: צטר טלא הודח הדחה ראשונה ולא ננלח טנפל לליר זכלי טחינו ונוקצ וטה טס טיעור כציטה?

תשובה: (א) דעת החות דעת דיש לסמוך על דעת רש"ל וש"ך (בתירוף א'), דאף בכלי שאינו מנוקב מהני מליחה בהפסד מרובה כל זמן שלא נכבש מעת לעת.

(ב) דעת הפרי מגדים דכיון דנכבש כשיעור שיתן על האש ויתחיל להרתיה לא מהני מליחה אף בהפסד מרובה ואסור משום כבוש לדעת הט"ז והש"ך (בתירוף ב').

דעת

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(כה) כתיב ושלחי ומרי מגדים (כו) טרי מגדים וחת דעת
(כז) תשובת מהרי"א אסור ויד אמרים טי, ט"ט (כח) עיין בפרי מגדים וחת דעת

ג) דעת הנודע ביהודא סי' מ"ב לאסור בבשול, אבל לצלי יש להתיר בהפסד מרובה.

לג. שאלה : נטר טלח הודח ולא נמלח טנפל לליר וטהה טס ונעת לנעת טלס ? תשובה : אם נשתהה הבשר בציר מעת לעת אף שנמל הבשר לכלי מנוקב ויש לציר מקום לזוב הוי כבוש ואסורה כל החתיכה אף בהפסד מרובה לכל הדעות.

לד. שאלה : נטר טהוא תוך טיעור מליחה טנפל לליר צכלי ונוקב ? תשובה : א) אם יש לציר מקום לזוב ולא שהה שיעור כבישה כדי שיתן על האש ויתחיל להרתח, ידיחנו וימלחנו שנית מיד (ולא אחר זמן) דכבולעו כך פולטו עם דם של עצמו.

ב) אם שהה שיעור כדי שיתן על האש ויתחיל להרתח אף דיש לציר מקום לזוב אין להתיר צ"י הדחה ומליחה שנית רק בהפסד מרובה. (ט)
ג) אם שהה מעת לעת, אף בהפסד מרובה אסור.

לה. שאלה : נטר טהוא תוך טיעור מליחה טנפל לליר צכלי טאיכו ונוקב ? תשובה : א) אם נוגע בשולי הכלי אסור מיד כל הבשר אפילו מה שחוצץ לציר ולא מהני הדחה ומליחה שנית, דהוי נמלח בכלי שאינו מנוקב.

ב) אם אינו נוגע בשולי הכלי, כגון שמלה על עצים על גיגית ונשרה מקצת מהבשר בציר או מה שבתוך הציר נאסר מיד, אבל מה שלמעלה מציר לא נאסר רק כדי קליפה דכיון שאינו נוגע בשולי הכלי, אינו פורש ממוקם למקום הדם שבהבשר שלמעלה מן הציר רק מה שבתוך הציר. (י)

לו. שאלה : נטר טטהה טיעור מליחה והוא צתוך י"צ טעוה, טנפל לליר צכלי ונוקב ?

א) תשובה : א) אם יש לציר מקום לזוב ולא נשתהה שיעור שיתחיל להרתח על האש, או באין הפסד מרובה אסור, דבציר לא אמרינן כבולעו כך פולטו ; ובהפסד מרובה מותר צ"י הדחה מעט כדי להעביר הלכלוך (אבל לא הרבה כדי שלא יסתמו נקבי הפליטה) ומליחה פעם שנית (בפני עצמו ולא עם בשר אחר).

ב) אם לא הדיח להעביר הלכלוך ונמלח כך מותר בדיעבד. (יא)

י) אם נתבשל בדיעבד בלא מליחה שנית, מותר. (יב)

י) אם שהה שיעור כבישה כדי שיתחיל להרתח, אין להתיר רק בהפסד מרובה וסעודת מצוה. (יג)

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(ג) שי"ך

(ג) מרי מגדים

מרי מגדים חוות דעה

י ט"ז ושי"ך, ועיין מרי מגדים חוות דעה

(א) רמ"א ושי"ך

כור הטבחן

יז. שא"ל: צטר טעה טיעור וליחה והוא צחוק י"צ טעות. טנפל לליר צכלי טחינו וטוקצ ?

תשובה. בין שנוגע הבשר בשולי הכלי או לא נוגע, אם שהה כדי שיתחיל להרתח על האש, נאסר מה שבתוך הציר מטעם כבוש ולא מהני מליחה שנית, אבל מה שלמעלה מן הציר מותר, דכיון שהוא אחר שיעור מליחה, לא נאסר מה שלמעלה מן הציר רק כדי קליפה. (יז)
יח. שא"ל. צטר טעה טיעור וליחה והוא לחצר י"צ טעות. טנפל לליר צכלי וטוקצ ?

תשובה: אף שיש לציר מקום לזוב, ואפילו לא שהה שם כלל, אסור אף בהפסד מרובה דבלע מיד ושוב אינו יוצא ע"י מליחה, דאחר י"ב שעות הוי כמו ספק ספיקא לחומרא; א', שמא אינו פולט ציר, ואם תמצא לומר דפולט, שמא לא אמרינן בציר כבולעו כך פולטו; אבל אין לאסור רק מה שבתוך הציר ולמעלה כדי קליפה, אבל למעלה מזה מותר, דדם אינו מפעפע למעלה. (יח)

יט. שא"ל: צטר טעה טיעור וליחה והוא לחצר ועת לנת, טנפל לליר ?
תשובה: הבשר נאסר מיד ולא שייך בזה לומר אידי דטריד למפלט לא בלע, ולא כבולעו כך פולטו, דלאחר מעט לעת אינו פולט ציר של עצמו. (יט)

כ. שא"ל: צטר טהור חוק טיעור וליחה טנפל לחוק ליר טעל הקרקע ?
תשובה: א) אם הקרקע מכוסה בנסרים חלקים ברהיטגי הוי ככלי מנוקב דהא יש לציר מקום לזוב, ואם אינן חלקים הוי ככלי שאינו מנוקב ונאסר כולו אף מה שחוק לציר כדין מולח בכלי שאינו מנוקב. ב) ואם הקרקע אינו מכוסה בנסרים יש להסתפק אי הוי ככלי מנוקב או ככלי שאינו מנוקב, ע"כ יש לאסור מה שבתוך הציר ולמעלה מזה כדי קליפה, והשאר מותר. (כ)

כא. שא"ל: צטר טעה טיעור וליחה ונפל לליר טעל הקרקע ?
תשובה: דעת הש"ך דמה שבתוך הציר אסור.

כב. שא"ל: צטר טלא כנולח כלל טנפל לחוק ליר טעל הקרקע ?
תשובה: הבשר שרי על ידי הדחה ומליחה שנית. (כב)

כג. שא"ל. ספק אם נפל הצטר לליר היולא ע"י וליחה או למים, או ספק אם נפל לגמרי ?

תשובה: הבשר מותר דהוי ספק דרבנן, והספק הוא אם יש כאן דם כלל. (כג)
שאלה

מ ק ר ה ה ל כ ה

(לו) ש"ך חוות דעת, ועיין בחזי ועלתי.

(לז) ש"ך ועור סוסקים.

(לט) רמ"א ופרי מגדים.

(לד) פרי מגדים חוות דעת.

(לה) רמ"א ופרי מגדים.

(לו) פרי מגדים חוות דעת

מד. שא"ל: ספק אם כפל הצער לליר היולא ע"י כביסה או למים?
תשובה: הבשר אסור דהוי ספיקא דאורייתא, דציר היוצא ע"י כבישה
אסור מן התורה. (א)

מה. שא"ל: חתיכה שלא נמלחה ונפלה לחיך ונקוס ספק ליר ספק מים.
ושקחה כדי שתתייבש על האש?

תשובה: דעת הגרע"א לאסור בכהאי גוונא מה שבתוך הציר, וכן בנפלה
לתוכו תוך שיעור מליחה.

מו. שא"ל: צער שנפל לליר שהיה נעורב עם מים?

תשובה: אפילו המים היו מועטים, — היינו מעט יותר מן הציר —
לא חשיב עוד רותח ואינו אסור. (א)

מז. שא"ל: צער שנפל לליר שהיה נעורב עם מים וספק אם הכוז
היה מים?

תשובה: זאת היא פלוגתת הפוסקים אי מותר ג"כ משום ספק דרבנן (ב)
מה. שא"ל: צער מלוח שנפל לתוך המים ששכו בו הצער קודם המליחה?

תשובה: בין שהיה הבשר בתוך שיעור מליחה ובין אחר שיעור מליחה
הבשר מותר דלא בלע כלל, דהמים המרובים מבטלים כח

הציר וגם מבטלים רתיחת המלח שעל החתיכה, אך צריך למלוח הבשר
פעם שנית דהא המלח הורח במים, וצריך להשהות מחדש שיעור מליחה
בלא צירוף שמקודם. (ב)

מט. שא"ל: צער שנמלח ושהה שיעור מליחה והורח כדינו, וטוב נמלח
לקיום וכפל למים שכתאדמו?

תשובה: דעת הפוסקים להתיר גם בכהאי גוונא. (ב)

נ. שא"ל: צער שפל שנגגע בחתיכה שכאסרה ע"י שנמלחה בכלי שאינו נכוקב?
תשובה: אם סלקוהו להבשר התפל מיד, מהני לו הדחה ומליחה כיון

דתפל הוא. (ב)

נא. שא"ל: צער שהורח אחר המליחה שהוכח על צער שהוא תוך
שיעור מליחה?

תשובה: א) הבשר שנמלח והורח לא נאסר רק כדי קליפה, דדם
אינו מסעפע למעלה רק כדי קליפה.

ב) ובאם הוא ספק אם הבשר שנמלח והורח היה מונח למעלה או למטה,
יש להתיר על ידי הדחה ומליחה שנית בהפסד מרובה, וצריך גם כן
לקלוף מקום שנוגע בבשר שהוא תוך שיעור מליחה.

ובאם

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

כג) גורע ביהודא תנינא י"ד ט"ו מ"א.

מד) ש"ס.

מה) ש"ע ופוסקים.

מ) מ"י מצדים.

מ"ז) רמ"א.

מ"ח) מ"י מצדים.

כור המבחן

ג) ובאם אין ידוע המקום שנגע אבל ידוע שיש רוב נגד מקום שנגע, מותר הבשר בלא קליפה דנתבטלה הקליפה ברוב קליפות מהחתיכה, ובתנאי שירבה אחר כך עד ששים. (ט)

נב. שאלה: שתי חתיכות צטר טהוכטרו מרס והודחו, ואח"כ נמלחה חתיכה אחת פעם שנית וכפל עליה חלב צטעת מליחה, והחתיכה התפלה מונחת על החתיכה המלוחה?

תשובה: בנדרן זה שהאיסור הוא צלול, שתי החתיכות אסורות, דאותה חתיכה שנמלחה פעם שנית הוי רוחח ובולעת וגם מבליעה להחתיכה התפלה. (ט)

נג. שאלה: אם המליחה יש חלוק בין תחלה לעילתה או בין כחוש לשמן? תשובה: לדידן הנוהגין עפ"י רמ"א אין חלוק במליחה בין תחאה לעילאה ולא בין כחוש לשמן, דלעולם יש לשער בששים, ואף דאיכא ששים צריך גם כן קליפה. (ט)

נד. שאלה: צטר טנמלח להוליח דמו ונטף מהליר לנטע על צטר טלח נמלח עדיין, רק היה נקלחו פרוי צמים ונקלחו היה לנטעלה מן המים?

תשובה: הבשר שנטף עליו הציר מותר ע"י הדחה ומליחה ואין כאן נדנוד אסור. (ט)

נה. שאלה: צטר טנמלח והודח טנתכוהו עם צטר טנמלח ולח הודח תחת ומכצט וככצטו טניסס יחד?

תשובה: כל הבשר מותר בין זה שלא הודח ובין זה שהודח, דכין שהוא טריד להפליט ציר ע"י כובד המכבש שעליו לא בלע כלל. (ג)

נו. שאלה: דס צעין טנפל על צטר טכצר טסה טיעור מליחה?

תשובה: הבשר נאסר כולו אפי' לצלי, דבדם בעין לא אמרינן איירי דטריד למפליט לא בלע ולא כבולעו כך פולטו, אלא אם כן יש ס' בבשר נגד הדם שנפל עליו לבטלו; ובהפסד מרובה וסעודת מצוה יש להקל, דאינו מחשב או כל כך רוחח.

נז. שאלה: דס צעין טנפל על צטר טהוא תוך טיעור מליחה?

תשובה: הבשר אסור אפילו בהפסד מרובה וסעודת מצוה כמו רוחח. (ט)

נח. שאלה: דקין או כרס טסודחו תוך טיעור מליחה ונמלחו עם צטר? תשובה: להגך דעות דסוברים שההדחה סותמת נקבי הפליטה, הדקין או הכרס אסורין. (ב)

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

ג) השכות הדיב"ו סי' תע"ד.

ב) ש"ך ועוד מוסקים.

ג) פרי מגדים.

ד) פרי מגדים ועוד מוסקים.

ה) חות דעה, רעין גם בפרי מגדים.

ו) רמ"א סימן זה וסימן ק"ה.

ז) יד אפרים.

נמ. שא"ל: צטר טלא הודח הדחה קווייתו וכפל לכלי סכי טאין היד קולרת זו ?

תשובה: דעת הבית לחם יהודא דהבשר מותר והתבשיל שבכלי שני אסור עד ס' נגד כל החתיכה, ואם הודח הבשר הדחה קמייתא התבשיל גם כן מותר. ודעת הפרי מגדים דבכלי שני שאין היד סולדת בו, גם התבשיל מותר, רק צדיך ס' באומד יפה נגד הדם.

ס. שא"ל: צטר טסהה ג' ימים זלא הדחה ומליחה, טנפל לליי ?

תשובה: דעת הש"ך דמותר לצלי כמו בבשר ששהה ג' ימים בלא הדחה ומליחה שנמלח עם שאר בשר, ודעת הט"ז דאסור גם לצלי, ודעת הפרי מגדים ג"כ לאסור אף בצלי. (ב)

סא. שא"ל: חתיכת טוונן טלא נמלחה טנתנוה זכלי עם סתי חתיכות צטר טנמלחו והודחו כרלוי, ונלח הכל זיחד לקיום זכלי טלינו מנוקז, וטהה כך י"צ טעות ?

תשובה: דעת השמש צדקה להחמיר, ודעת הבית אפרים להחיר ע"י הדחה ומליחה שנית, ובדיעבד, בפרט במקום הפסד מרובה, אין לאסור כשרוצה לצלות שלא על מנת להניח לזמן מרובה, רק לאכול מיד, דהיינו במשך ב' או ג' ימים.

סימן ע"א

א. שא"ל: אם מותר למלוח הראש טל זנהיה או טל עוף כטהוח טלס ?

תשובה: אין למלוח הראש כשהוא שלם מפני שבהקרום שעל המוח שבראש יש חוטינ ובמוח עצמו יש דם, ואינו יוצא דמו במליחת הראש כשהוא שלם, לפי שעצם הראש מקיפו ועומד לפניו ואין מקום לדם לזוב. (א)

ב. שא"ל: הליך מולחין את הראש ?

תשובה: מצוה מן המובחר היא לחתוך הראש לשנים טודם מליחה ולמלחו יפה לצד פנים ולחזור ולמלוח על השער שבזוץ, דצריך למלוח מבי צדדים, ואין השער מעכב מלפלוט דם. (ב)

ג. שא"ל: אם נלח רק זפכים ולא נלח גם על הסער נזחון ?

תשובה: דעת הרבה פוסקים דאפילו בדיעבד אסור אם לא מלחו גם על השער באם אין הפסד מרובה. (ג)

שאלה

מקור ההלכה

(ב) מחבר ט"ז וש"ך.

(ג) ט"ז וש"ך ועור פוסקים.

(ג) מרי מגדים.

(א) מחבר.

הערות

כור המבחן

ד. שא"ל: איך הדין במליחה המוח טכראט?

תשובה: המנהג לכתחלה להוציא המוח קודם מליחה מהגלגולת ולחתוך עצם הגלגולת שתי וערב שאזי תחתך הקרום היטב. (י)

ה. שא"ל: אם לא הוליח המוח קודם מליחה ומלחו כך?

תשובה: בדיעבד אם חתך הראש רק שתי או ערב סגי אפילו לא בשלו עדיין. (ה)

ו. שא"ל: אם לא חתך הראש לטכנים, ומלחו כך?

תשובה: אם לא נתבשל עדיין צריך מליחה שנית; ובאם כבר נתבשל כך, אם רק נקב קודם הבשול את עצם הגלגולת נגד הקרום וניקב גם את הקרום והניח את הנקב למטה כדי שיזוב הדם דרך שם ונתבשל אחר כך, מותר, ולא הוי כמו נמלח מצד אחד, כיון דאין החלל מגולה לאויר הוי כמו חתיכה עבה. (י)

ז. שא"ל: אם נלח הראש כשהוא טלם, רק סקק קודם הבשול את טלם הגלגולת וגם הקרום, והניח את הנקב למטה, מה דינו של המוח עלנו?

תשובה: גם למוח שבתוכו מהני מליחה זאת, דכיון דדבוק המוח מתולדה לגוף הראש הוי כמו חתיכה אחת עם גוף הראש ומותר. (א)

ח. שא"ל: אם אינו רוצה לטפל הראש, רק ללכותו, האם גם אז לריך לנקב הקרום?

תשובה: לצלי לא בעינן נקיבת הקרום, רק בשמניחו על בית השחיטה או אנחירין ודך ב' מידי סגי. (ב)

ט. שא"ל: אם נקב טלם הגלגולת, ולא נקב הקרום טעל המוח, ומלחו כך?

תשובה: אם נקב העצם ולא נקב הקרום שעל המוח, אף שהניח את הנקב למטה או שהונח על בית שחיטתו, או על נחיריו ודך ב' מידי כדי שיזוב הדם דרך שם, אפילו הכי לא מהני, דכיון שלא נקב את הקרום, אין הדם יוצא מהקרום ע"י מליחה, ולכן נאסר הקרום, אבל המוח מותר. (ג)

י. שא"ל: אם נלח הראש כשהוא טלם, זלח נקיבת טלם הגלגולת?

תשובה: אם לא נקב עצם הגלגולת אף שנקב הקרום שעל המוח, כגון דדך ב' מידי ע"י נחיריו עד שבא לקרום ונקב אותו, אך שלא הניח את הראש בדרך שיזוב הדם למטה, נאסרו הקרום והמוח וגם עצם הגלגולת, דהוי כנמלח בכלי שאינו מנוקב. (ד)

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(ז) שולחן ערוך ופוסקים, רעיון מרי מצרים.

(ח) ש"ע ופוסקים ס"י ט"ח.

(ט) מרי מצרים.

(י) רמ"א, רעיון כרתי ושלתי וזרח דעמי.

(ג) ס"י וש"ך ושו"ד פוסקים.

(ד) רמ"א ס"י ט"ח.

(ה) רמ"א שם.

(ו) ש"ך.

יא. שאלה: אם לא נקב את עלם הגלגולת רק הכיח את נחיריו לזמנה, ודן זיה מירי, ונקב הקרום דרך טם, ומלחו כך?

תשובה: אם נקב הקרום דרך נחיריו מהני, דשם אין עצם מקיף והוי כמנבב העצם והקרום.

יב שאלה: המקום שנאסרה הקרום והמוח שנכחש, מה דינו של החלק הנכחש שנכחש?

תשובה: החלק הנשאר שבראש וכיש שאר גשר שנמלח עם הראש מותר אף אם לא נקב עצם הגלגולת, ואין נאסר מהמוח והקרום לפי שעצם הגלגולת מפסיק בין דם שבתוכו לבשר; ואפי' אם שאר הבשר שנמלח עם הראש כבר פלט כל דמו וצירו בענין דלא שייך ב' כבולעו כך פולטו אפי' מותר, והיינו רק כשהוסר הבשר של הראש שבתוך על הגלגולת דאם לא כן שאר הבשר שנמלח עם הראש נאסר אחר שכבר פלט כל דמו וצירו, מחמת שקבל דם מבשר הראש ואינו פולט. (א)

יג. שאלה: האיך ימלח את הרגלים, ומה דינן של הטלפים שעל הרגלים?

תשובה: כשמולחין את הרגלים צריך מקודם לחתוך את הטלפים שעל הרגלים למטה, כדי שיזוב הדם דרך שמה, ולא יתכנס בתוך הטלפים, ויניח מקום החתך למטה כדי שיזוב הדם שבתוך הטלפים דרך החתך, וימלח את הרגלים על השער. (ב)

יד. שאלה: אם לא הכיח סתתך לזמנה, רק הכיחם לאורכם?

תשובה: יש אוסרים מה שבתוך הטלפים ויש מתירים בדיעבד. (ג)

טו. שאלה: אם לא חתך כלל ראשי הטלפים ומלחם כן?

תשובה: מה שבתוך הטלפים אסור, מטעם דמולח בכלי שאינו מנוקב, בין שהיו זקופים ובין מונחים לארכם, אבל מה שחוץ לטלפים מותר (ד), (ולדעת המחבר הכל מותר) אבל צריך לחתוך גם כן מעט למעלה מן הטלפים כדי קליפה

טז. שאלה: אם לא חתך את הטלפים ונטל כך כל הרגל כשהוא טלם?

תשובה: ידעת האחרונים דאם יש ס' בכל הקדירה לבטל את מה שבטלפים יש להתיר כל הקדירה ואין צריך ס' לבטל כל הרגל אף דהוי איסור דבוק, משום דרוב פוסקים מתירים את מה שבטלפים ואנן דק מכה חומרא הוא דמחמירים, עיכ אין להחמיר עוד לומר בהם איסור דבוק. (ו)

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

יא) שיך ומרי פגרים חכמת אדם, ועיין

יג) מנחת יעקב.

יד) שיך ואחרונים.

טז) מנחת יעקב ועוד פוסקים.

בזאת דעת.

יב) מחבר.

כור המבחן

יז. שאר'ה : אם מותר למלוח רגל כצט על גבי הסמור :
תשובה : רגל כבש אסור למלוח על גבי צמר. (ט)

יח. שאר'ה : מה דינן של ראשי לפרכים בחוזים ותכנוגולים נמליחה ?
תשובה : נוהגין להסיר ראשי צפרנים באווזים ותרגגולים, ואם לא הסירו אין אוסרין בדיעבד דדוקא בטלפי בהמה החמירו. (י)

יט. שאר'ה : אם מחזיקין דם גם נקולית ושאר עלמות ?

תשובה : הקולית ושאר עצמות שיש בהם מוח צריכין מליחה לפי שמחזיקין בהם דם. (יא)

כ. שאר'ה : האריך מולחין את המוח והעלמות ?

תשובה : מליחת העצם מועילה גם למוח שבקרבו ואין צריך לנקוב העצם. (יב)

כא. שאר'ה : אם לריכין העלמות גם הדחה ראשונה ?

תשובה : העצמות צריכים הדחה קודם המליחה, ואם נמלחו בלא הדחה ראשונה לא נאסרו. (יג)

כב. שאר'ה : אם כתצטלו עלמות צלי מליחה כלל ?

תשובה : העצמות נאסרו, ואם יש ס' בקדירה נגד המוח, המוח עצמו

נמי מותר, דאין במוח שבעצמות כל כך דם כמו בשאר בשר.

אבל נגד העצם לא בעינן ס' (משא"כ במוח שבראש דמחזיקין בו דם כמו בשאר בשר). (יד)

כג. שאר'ה : אם יש גם חיזה חילוק בין מוח טכקולית ובין מוח טכטאלר עלמות ?

תשובה : דעת המנחת יעקב שאין מחזיקין דם במוח שבעצם הקולית,

ודעת החכמת אדם דבעצם הקולית אם נתבשל בלי מליחה

יש להתיר אף באין ס', ובשאר עצמות שיש בהן מוח בהפסד מרובה אפשר גם כן להתיר אף באין ס'.

כד. שאר'ה : אם מותר למלוח עלמות עם צטר ?

תשובה : לכתחלה לא ימלח צצם כשאין עליו בשר עם שאר בשר,

ובדיעבד מותר, אבל עם בשר שנדבק בהעצמות מותר למלוח

אף לכתחלה. (טו)

כה. שאר'ה : עלם טיט צו מוח טכמלח וסודה, ואחר כך נמלח עם צטר

אחר וצטלם יחד נקדרה ?

תשובה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(א) ס' יד יחידא.

(ב) ש"ך, פרי מגדים חוות דעת.

(ג) רמ"א ופוסקים.

(טו) הלכות קטנת חבור לאברהם.

(יז) אורחיים.

(יח) פרי מגדים עמ"י דעת ש"ע.

(יט) רמ"א.

תשובה: צריך ס' בקדרה נגד הכרי קליפה של העצם, ולמאן דאמר דכל מקום שצריך קליפה, אם לא קלפוהו דמותר, הכא נמי מותר אפילו לא הי' ס'.^(ב)

כו. שא"ל: אטע סעטתה פטעירא מלחא נוח והכיחמה צמחשת עם אחרות ונתתן צתנור, וסוז כזכרה סלח סוליא המוח סצפסטידא מהקרוס ולא מלחו אותו?

תשובה: מהרש"ל הורה להתיר הכל, ובעל כנסת הגדולה חולק ואוסר הכל, ואם ידוע דיש בפשטידא ס' נגד המוח, פשיטא דשרי.

סימן ע"ב.

א. שא"ל: אם לז טל צהמה או טל עוף מותר ע"י מליחה לקדרה? תשובה: (א) הלב, הדם מתקבץ בחיכו בשעת שחיטה, לפיכך צריך לקורעו קודם מליחה ולהוציא דמו ולמלחו אחר כך, ואז מותר לבשלו אפילו עם שאר בשר.^(א)

(ב) ויש מחמירים שלא לבשלו כלל דשמא יבשלנו בלי קדיעה, רק צולין אותו. (ג) המנהג, הוא לחתוך ערלת הלב וגידין שבפנים.

(ד) המנהג הוא שהזכרים וגם נשים מעוברות אינם אוכלים שום לב, אף של עוף.^(ב) ב. שא"ל: כמה מיני דמוס יס' צלז?

תשובה: שלשה מיני דמוס יש בלב: אחד המובלע בבשרו, וזה הוא דם אברים; ואחד דם הכנוס בלבו ונכר הוא שהוא צלול, יעל דם זה חייב כרת; ואחד הנמשך אליו מגוף הבעל חי בשעת שחיטה ונכר שהוא קרוש, ודם זה הוא רק בלאו ולא בכרת; וצריך לקרוע הלב קודם מליחה וצליה, להוציא כל הדם הכנוס בתוך חללו.^(ד)

ג. שא"ל: לז טל טליל טלין זו דם המסתכסכ צטעט שחיטה מה דינו? תשובה: לב של שליל נמי צריך קריעה כמו כל לב של בעלי חיים כי יש בו דם הכנוס בתוך חללו.^(ה)

ד. שא"ל: אם מלח סלז או ללאו, ולא קרעו ונקודס? תשובה: קודע הלב לאחר מליחתו או לאחר צלייתו ומותר, דכבולעו כך פולטו; ואף על גב דדם הכנוס בתוכו הוי דם בעין, וגבי דם בעין לא אמרינן כבולעו כך פולטו, מכל מקום גבי לב יש ג' טעמים להתיר:

דשאני

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(ג) שיך בשם השב"ץ.
(ד) מרי מבזים.
(ה) מרי מבזים הוות דשני.

(כ) די אנריי.
(א) מחבר.
(ב) רמ"א.

כור המבחן

א) דשאני לב דשיע ולא בלע רק מעט, והוי כמו דם פליטה.

ב) שאינו בולע כלל מטעם דשיע.

ג) (והוא עיקר להלכה) דדם שבלב מתיבש בתוכו, ומה שזב הוי דם פליטה. (')

ה. שאלה: אם גם נסחר איסורים אמרינן טהלנז אינו זולע או רק דם זלנז?

תשובה: דוקא בדם אמרינן דלב שיע ואינו בולע; הא בשאר איסורין ודאי אף לב בולע. (')

ו. שאלה: אם הכיח הלנז נמלח עד לאחר פליטה כל דמו ולידו, מה דינו של הלנז?

תשובה: הלב נאסר מדם שבחללו, דאז לא שייך לומר כבולעו כך פולטו. (")

ז. שאלה: אם נפל הלנז לליד אחר פליטתו או טנפל דם בעין עליו?

תשובה: הלב נאסר כמו בשר אחר, (דלטעם הג') שהוא עיקר להלכה

הוי הלב כמו שאר בשר. (")

ח. שאלה: אם נמלח הלנז זלח הדחה ראשונה?

תשובה: דעת הפרי מגדים דצד חוץ של הלב אין צריך הדחה דאין

עליו שום דם, ובאם לא הדיח קודם המליחה צד פנים של

הלב, יש להתיר אף באין הפסד מרובה, דכיון דאף בשר אחר מותר בהפסד

מרובה, גבי לב יש להקל יותר, דיש אומרים דלב שיע ולא בלע אף מדם

בעין. (ועכ"פ צריך מליחה שנית, דעיקר הטעם של הדחה הוא שהמלח

יתמלא מדם ולא יעשה פעולתו).

ט. שאלה: אם נמלח הלנז זלח קריעה, עם נסר אחר?

תשובה: הלב עצמו מותר והבשר האחר שנמלח עמו צריך קליפה

במקום שהיה הלב דבוק; ואפילו אין הלב דבוק שם (ולדעת

מנחת יעקב ופרי מגדים דוקא בדבוק) בעינן קליפה להבשר האחר, דשמא

הוא דם בעין, רק לגבי לב מהני הטעם דשיע דעל כל פנים לא בלע

רק מעט וכדם פליטה יחשב, אבל לגבי שאר בשר שמא הוי דם בעין

אך דאין אוסר כולו כיון דבלאו הכי הרבה פוסקים סוברים במליחה קליפה. (')

י. שאלה: אם כללה הלנז זלח קריעה, עם נסר אחר?

תשובה: הלב מותר, והבשר האחר צריך נטילה. (")

יא. שאלה: אם אחר שנמלח הלנז וספה טיעור מליחה וסודרה, חזר ומלח הלנז?

תשובה: הלב אסור דעיקר הוא כטעם הג'. (")

שאלה

מקור ההלכה

(י) רמ"א ושי"ך, מרי מגדים והנה דעת.

(יא) שם.

(יב) הגרע"א.

(ג) מחבר ושי"ך.

(ד) מרי מגדים.

(ה) אורחונים.

(ו) מרי מגדים והנה דעת.

יב. שא"ה : אם נטל הלז בלי קריעה ?

תשובה : בזה הדין יש הרבה חלוקי דעות :

(א) דעת מהרש"ל דאם נמלח הלב תחלה ובשלו בלי קריעה. צריך שיהי' ס' רק כנגד הדם שבחלל.

(ב) דעת הט"ז דצריך שיהי' ס' נגד כל הלב דאי אפשר לעמוד על שיעורו הכנוס בחוכו.

(ג) דעת המנחת יעקב דאם אין הלב דבוק להעוף צריך שיהי' ס' נגד כל הלב אף שנמלח מקודם, אבל אם דבוק בעוף אין צריך ס' אלא כנגד. דם שבלב דהעוף ממהר לבלוע כמו הלב.

(ד) דעת הסרי מגדים דבהפסד מרובה כל שיש בחתיכה שהלב דבוק בה ס' נגד הדם שבלב סגי.

(ה) דעת המהרשי"ק דדוקא אם נחתך העוף לשני חלקים אין צריך ס' אלא כנגד הדם שבלב, אבל אם נעשה כדרך שהעולם עושין שאין בוקעין את-העוף לשני חלקים רק פותחין מעט וזודקין מלח מבסנים, צריך ס' נגד כל הלב.

(ו) דעת החכמת אדם דאף אם אין דבוק הלב להעוף, בהפסד מרובה סגי ס' נגד הדם שבלב.

יג. שא"ה : אם נחלי עוף י"ט ס' נגד דם שנחלל הלז ?

תשובה : דעת החדושי יעב"ץ דבחצי עוף יש ס' נגד הדם שבחללו, ודעת המנחת יעקב בשם הגהה' אשר"י שברור שיש ס' בעוף ג' פעמים נגד הדם שבחללו.

יד. שא"ה : אם נטל הלז בלא קריעה וי"ט ס' נגד הלז, מה דינו טל הלז עלונו ?

תשובה : אפילו יש ס' נגד הלב, הלב עצמו אסור, משום דנתיבש שם הדם בשעת בשול ולא יצא ע"י קריעה, וצריך קליפה סביב הלב מחמת דכשנמלח תחלה נאסר כדי קליפה. (י')

טו. שא"ה : אם הלז היה פתוח ונלמעלה, האם גם אז לריך קריעה ? תשובה : אין חלוק בין אם היה הלב סגור מלמעלה או פתוח, דאם הי' הלב סגור גם מלמעלה, אפילו הכי מהני לי קריעה אחר המליחה או צלויה, ואפילו אם הי' פתוח מלמעלה נמי צריך לקורעו, דמה שפתוח למעלה לא מקרי קריעה, ובאם נתבשל כך, אסור ; מיהו אם הי' פתוח מלמעלה והניחו על פניו, אפשר דמקרי קריעה. (י')

טז. שא"ה : אם נקע הלז וכחנצל בלא מליחה ?

תשובה : דינו כמו שאר בשר שנתבשל בלי מליחה דבאין הפסד מרובה אסור

כּוֹר הַמִּבְחָן

אסור אף דאיכא ס' נגדו ולא אמרינן דכיון דלב שיע לא פירש הדם ממקום למקום. (י)

יז. שא"ה: עוף שכולה, והודה כר'אוי, ואח"כ כולל צכ"י ט"ה ומוקצ ונכצט צ"י, ואח"כ כולל הלז צתוכו?

תשובה: מה שבתוך הציר אסור ולא אמרינן מה שיצא יצא במליחה ראשונה, וגם אין לצרף לס' מה שחוץ לציר, כיון שאין מפעפע למעלה, אבל מה שחוץ לציר ממינ מותר, דאם נאמר דמפעפע, יש ס'. (י)
יח. שא"ה: אם מותר להכיר הלז צ"י קריעה ונתע לעת?

תשובה: לכתחלה יש ליוהר שלא להניח הלב בלי קריעה מעת לעת מטעם דהוי כבוש בדם, ובדיעבד יש להקל. (י)
יט. שא"ה: לז טכאסר ונחצטל עם עוף טלו?

תשובה: אין עוף שלא יהיה בו מסתמא ס' נגד לבו, ולכן אף אם הלב דבוק בעוף ונתבשל בלי מליחה, או לב שנטרף שבשלו עם עוף שלו, העוף כשר. (י)

כ. שא"ה: האם דוקא כשהעוף הוא טלם אמרינן דיש צו ס' נגד הלז, או אף אם נחטרו מנחו חצרים?

תשובה: א) דעת הרמ"א דאפילו אם נחטרו מן העוף אברים אחרים, כגון שנטלו ממנו הראש והרגלים התחתונים עד הארכובה התחתונה כדרך שנוהגין להסיר, ג"כ אמרינן דמסתמא יש בהעוף ס' כנגד לבו.
ב) דעת המנחת יעקב בשם הדרישה דאפילו אם נחטר ג"כ הגרגרת, היינו המפרקת ובאם יש עוד צר להקל, כגון שמלאו העוף בבשר ובבשר יש ס', דבוה חומרא בעלמא היא שאין המלוי מצטרף, או אגן מקילינן, דגם בכהאי גוגא אמרינן שיש בהעוף ס' כנגד לבו.

כא. שא"ה: אם נטלו מן העוף ראשו ורגליו וגם הכנפים וטאר חצנים עד טלם נטאר כי אם עלס הגוף, האם גם צוה אמרינן דיש בהעוף ס' כנגד הלז?

תשובה: א) אם לא נשאר רק עצם הגוף מן העוף ויש ס' בהתבשיל שבקדרה, רק מחמת שהלב דבוק ומצד חומרא דאסור דבוק מצריכין ס' בעוף ולא מצרפינן מה שיש בקדרה או יש להקל ולומר דבעוף נמי איכא ס', כיון דכל הגוף הוא שלם; אבל אם לא נתבשל בקדרה רק העוף לחוד, או אין להקל ולומר דודאי איכא ס', רק דוקא אם הוא שלם לגמרי ולא חטרו רק הראש והרגלים כדרך שנוהגין להסיר, אבל אם חטרו אף רק עור שהופשט לא אמרינן דודאי איכא ס'.

וכן

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(י) טוב טעם ודעת, תשובת בשמים ראש, החשובה
חסד לאברהם.
(יז) רמ"א ושי"ך.

(יז) מרי מגדים.
(יז) תשובת מגי אריה ויד שמריס.

ב) וכן אפילו אם הוסיפו אח"כ לקדרה דאו ודאי איכא ס' אבל כיון דמעיקרא נתבשל עם העוף לחוד, וחתיכה נעשית נבלה לאו מצד חומרא היא, ע"כ לא מהני רק אם מעיקרא לא נחסרו מהעוף רק הראש והרגלים אבל אם חסר יותר, נאסר הכל, דחתיכה נעשית נבלה. (ט)

כב. שאלה: אלו טהופטע עורו, אם אמרינן ג"כ דיט נהארוז ס' כנגד לכו? תשובה: דעת הט"ז דאווו שהופטע עורו יש בהאווו ס' כנגד הלב, ודעת הש"ך דאין בו ס'. (י)

כג. שאלה: אם נחסר מהעוף עלם הקוליא, ונטר עליו, האם גם אז אמרינן דיט נהעוף ס' כנגד לכו?

תשובה: גם אם נחסר עצם הקוליא ובשר עליו ולא נשאר כי אם הגוף לבדו, אין להקל. (יא)

כד. שאלה: אם הלכ דבוק צנוף, ואין צנוף ס' לנטל סלכ, מה דינו של העוף?

תשובה: כל העוף נעשה נבלה מטעם איסור דבוק, וצריך ס' בקדירה נגד כל העוף שהלב דבוק בו; ואף שנמלח הלב ואין בו רק דם שבחללו, אפילו הכי הוא איסור דבוק, ולא אמרינן דגוף הלב מפסיק בין העוף לדם שבחללו. (יב)

כה. שאלה: אם הלכ אינו דבוק צנוף רק מוכח צנוף העוף, ומחמת הצטול לנטומק נהעוף, האם גם אז הוא איסור דבוק?

תשובה: דעת רש"ל דגם אז הוא איסור דבוק, ודעת הש"ך והחוח דעת דלא הוא איסור דבוק, והחכמת אדם הניח ב"צריך עיון.

כו. שאלה: אם נתצטל הלכ נקדרה עם צטר אחר וכספך, ויט ספק אם היה ס' כגד הלכ?

תשובה: א) כיון דדם שבשלו לא היה אלא איסור דרבנן, וגם דם היוצא מבשר ע"י מליחה או בשול עם בשר הוא מין במינו דהמוהל שנשאר בבשר לאחר פליטת דמו נמי טעמו כמו דם, אם כן הוא ספק דרבנן ולקולא. (יג)

ב) ויש מחמירין אם נשפך, ואין להתיר רק אם יש בו דאי ס' אבל לא בספק, להלכה יש להחמיר בנשפך. (יד)

כז. שאלה: אם נתצטל הלכ נקדרה עם צטר אחר, ואי אפשר לטער אם יש ס' כנגד הלכ.

תשובה: בדאיכא לפנינו, ואין אנו יכולים לשער, זה לא מקרי ספק כלל, ואסור. (טו)

שאלה

מקור הלכה

(ט) טרי מגדים, וזאת דעה, ועוד מוסקים.	(ב) כרמי ושלחי
(כ) וזאת דעה.	(כז) אחרונים.
(כא) מוסקים.	(כח) אחרונים.
(כב) רמ"א ש"ך ומסקייה.	

צור המבחן

ב. שאלה: אווזא שללו עם הלז צאגן והלז דזוק זה ויש ס' נגד הלז אך מאחר שהיה רק נעטע מים צהאגן, היה מקלח אווזא חוץ לרוטב, אם מלטרף גם מה שמחוץ לרוטב לס'?

תשובה: א) דעת הפרי מגדים דגם בחלק שחוץ לרוטב יש להחמיר מספק, ומיהו אם הניחו את העוף בכלי ויודעין בבידור שהלב היה חוץ לרוטב, או ממינ הכל מותר, אך אם הוא ספק אסור.
ב) דעת הנודע ביהודא להקל גם בספק, רק בכדי נטילה יש להחמיר.
כט. שאלה: אם העוף היה שלם והלז היה דזוק צו, והוליאוהו מהקדרה ועדיין היה רוחח שהיד קולדת צו, ומתך קלח מהעוף, האם גם אז מקילינן שיט ס' צהעוף נגד לצו?

תשובה: דעת החות דעת לאסור העוף, דדין כלי ראשון יש לו בגוש ושוב ליכא ס', ודעת היר אפרים דבהפסד קצת יש להקל.
ד. שאלה: אם חין הלז דזוק ויש ס' צכל הקדרה נגד הלז, חזל עירו מהקדרה לקערה שלא צנת אחת, רק הערק טפך מחלה? תשובה: דעת היר אפרים להטריף העוף רק הקערה שהיה בה הרוטב יש להתיר.

ה. שאלה: אם גם צנהמה חמרינן דמסתמוא יש ס' נגד לצו?
תשובה: אין לך בהמה שיהא ודאי ס' כנגד לבה הא אם יכולין לשער שיש ס' שרי; וכן בחתיכות העוף, אם יכולין לשער שיש בודאי ס' שרי.^י
ו. שאלה: אם גם הריחה לריכה קריעה?
תשובה: הריאה אינה צריכה חתוך, אבל נהגו לקורעה ולפתוח הקנוקנות הגדולות שבה, ואם בשלה בלא קריעה, מותר.^י

סימן ע"ג.

א. שאלה: אם הכזר מותר ע"י מליחה לקדרה:

תשובה: הכבד יש בו רבוי דם, דהכבד כולו דם, רק כיון דקרוש הוא, התורה התירו, אבל מה שפירש הוי דם האברים שפירש ואסור, לפיכך אין לו תקנה דכתחלה לבשלו ע"י מליחה, אלא קורע שתי וערב ומניח חתוכו למטה וצולהו, עד שיהא ראוי לאכילה, דהיינו כחצי צלייתו, ואחר כך יכול לבשלו.^א

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(כ) פרי מגדים בשם מנחת יעקב בדעת ד"מ א. (א) מחבר.
(כז) ש"ך בדעת ש"ע.

ב. שא"ל: האם יש חלוקה בזה בין כזר בהמה לכזר עוף?
 תשובה: דוקא בכבד בהמה בעינן קריעת שתי וערב קודם צליה, אבל בכבד של עוף די לחתוך הגידין והקנוקות באותו מקום שמרה תלויה בו, וחותך מעט מבשר הכבד שיהא אפשר לדם לזוב דרך שמה. (ב)
 ג. שא"ל: אם ללאו להכבד צלי קריעה, רק שנקצו הרבה פעמים צסקין?
 תשובה: (א) דעת הש"ך ופרי מגדים דדוקא בדיעבד שכבר נצלה על ידי נקיבת הסכין, או מותר.

(ב) דעת הפרי חדש ומנחת יעקב דאפילו לכתחלה מותר לעשות כן ד. שא"ל: אם הכבד אינו טלם, רק חסוך?

תשובה: אם הכבד חתוך, או אין צריך לכלום. (ג)
 ה. שא"ל: אם לא קרע הכבד שתי וערב, ולא נקצו, ולא נטל הנורה, וללאו כך?

תשובה: יש תקנה ליטול הסמפונות לאחר הצליה, ואז מותר לבשלו. (ד)
 ו. שא"ל: אם ונהני לקרוע הסמפונות שתי וערב לאחר הלליה?

תשובה: ע"י קריעת הסמפונות שתי וערב לאחר הצליה, אין לבשל הכבד. (ה)
 ז. שא"ל: אם צטל הכבד לאחר לליה צלי קריעה?

תשובה: אפילו בדיעבד, אם בשל הכבד לאחר צליה בלי קריעה. אסור. (ו)
 ח. שא"ל: אם רולה לטכול הכבד אחר הלליה צלי צטול אחר כך?

תשובה: או אין צריך חתוך כלל, אפילו כשהכבד שלם. (ז)
 ט. שא"ל: דם הכבד ספירט, מן התורה הוא ראקור או נדרצקן?

תשובה: זאת היא מחלוקת הפוסקים, אבל דם שבסמפונות לכולי עלמא אסור מן התורה. (ח)

י. שא"ל: אם נחצטל הכבד צלי לליה?
 תשובה: אפילו בדיעבד אם נתבשל הכבד בלי צליה אסור אפי' נמלח מקודם, ואפילו ע"י קריעה שתי וערב אסור לבשלו. (ט)

יא. שא"ל: מה דינם טל הכלים שאכלו זהם הכבד שנתצטל צלי לליה?
 תשובה: אם עירה הכבד עם רוטב לקערה, או אם נפסק הקלוח כשרים הכלים, אבל בלא נפסק הקלוח גם הכלים אסורים. (י)

יב. שא"ל: מה דינו טל הצטר האחר שצטלו עם הכבד שנתצטל צלי לליה?
 תשובה: כל הבשר שנתבשל עם הכבד הזה אסור. (יא)

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

- (ז) רמ"א
- (ח) פרי מגדים
- (ט) רמ"א ופוסקים
- (י) רמ"א, ש"ך, פרי מגדים חוות דעת.
- (יא) פוסקים
- (ב) פרי מגדים חוות דעת.
- (ג) רמ"א
- (ד) רמ"א.
- (ה) מנחת יעקב.
- (ו) תשובת מצי"א אסור.

כור המבחן

יג. שא"ה : אם נקרע הכנר סתי וערצ וחטוכו לתחה וכנולח, ואחר כך כחצטל ?

תשובה : אם הורה המורה להתיר, באם יש כל התנאים האלה, הכבד מותר, אבל באם חסר אחד מאלה התנאים, אסור הכל אפילו נתבשל לבדו, ואף דכבד אין בולע בבישול, מ"מ אין אנו בקי אין בין שלוק לבישול, ובשלוק בולע. (י')

יד. שא"ה : אם מולחין הכנר קודם לליה ?

תשובה : נוהגין שלא למלוח כבד כלל, אפילו לבדו, בכדי שלא יבא לבשל כבד עם בשר, אלא ימלח הכבד קצת כשהוא בשפוד או מונח על האש לצלותו. (י')

טו. שא"ה : אם חירע טמולח כנר ?

תשובה : בדיעבד אם מלח כבד, אפילו עם שאר בשר, אם הכבד למעלה ובשר למטה, מותר הכל לצליה אח"כ אבל לא לבשלו אח"כ. (י')

טז. שא"ה : אם לריך להדיח הכנר קודם שמולחו קלח כשהוא מונח על האש לללותו ?

תשובה : צריך להדיח הכבד קודם המליחה, ובאם לא הודח הכבד קודם מליחה, דעת הפרי מגדים דאסור כמו שאר בשר, ודעת הש"ך דמותר בדיעבד.

יז. שא"ה : אם לריך הכנר הרחה אחר הנליחה קודם לליה ?

תשובה : צריך להדיח הכבד לאחר המליחה, קודם שצולה אותו, ג' פעמים; ובדיעבד אפי' לא הדיח, מותר. (י')

יח. שא"ה : אם כנולח הכנר דניק לעוף לאחר נליחה ?

תשובה. יש להחמיר ולקלוף שם במקום שדבוק, ואין זה אלא חומרא בעלמא. (י')

ט. שא"ה : אם כנולח הכנר צנוף אחר לליה ?

תשובה : אף אם הכנר לא היה דבוק להעוף רק נגע שם, יש להחמיר ולקלוף, ואין זה רק חומרא בעלמא, לכן אם נתבשל העוף בלא קליפה, מותר, ואינו צריך לקלוף אחר הבישול. (י')

כ. שא"ה : אם ככל כזית כנר וכזית חלצ לכ"ט זיתים היתר ?

תשובה : אף דאיסורין מבטלין זה את זה, אסור, דשמא אין בולע הכבד אפילו שמנונית, וליכא ס' נגד החלב. (י')

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(טז) רמ"א

(יז) ש"ך ב"ת הרמ"א

(יח) פרי מגדים, ועיין בנודע גיורא שאלה כ"ט

(יב) דעת דעת ושאר פוסקים.

(יג) רמ"א

(יד) רמ"א, ס"ז, וש"ך

(טו) ש"ך וזכמת אדם

כא. שאלה : כצד שנמלח וטהה סיעור וליחה והודה, ואחר כך כפל לליר ?
תשובה : הכבד אסור כמו שאר בשר, דכיון דהודח נסתמין נקבי
הפליטה. יט)

כב. שאלה : דם צעין שנפל על הכבד קודם וליחה, חזל צעורו על האש ?
תשובה : הכבד אסור כמו שאר בשר, דנהי דאין בולע דם פליטה,
אבל דם בעין בולע. כ)
כג. שאלה : כצד שלא נמלח כלל שנפל לליר ?

תשובה : הכבד מותר, דשייך בו כבולעו כך פולטו כמו בשאר בשר. כא)
כד. שאלה : נכבש הכבד לליר ?

תשובה : אם שהה הכבד בציר כדי כבישה מסתפק ונחמת יעקב אי
חשוב כבשול, אבל אם לא שהה, מותר. כב)

כה. שאלה : כצד שנכבש צמים או צמטקה וטהה ונעת לעת ?
תשובה : בדין זה יש הרבה חלוקי דעות .

א) יש אומרים דהכבד מותר מטעם ספק ספיקא, דשמא כבוש אינו כשליק
ושמא הדין כהפוסקים דסוברים דאף שלוק מותר.

ב) יש מתירים את הכבד דוקא אם הודח מקודם שנכבש, אבל אם לא
הודח, ואין ס' במים נגד דם בעין שעליו, אף הכבד אסור.

ג) ויש פוסקים דסוברים דאף אם הודח הכבד קודם כבישה, נמי יש
לאסור הכבד ויש להחמיר כדעה זו. כג)

כו. שאלה : מה דינו של הכלי שצו נכבש הכבד ונעת לעת ?
תשובה : הכלי שנכבש בו הכבד מעת לעת, אסור. כד)

כז. שאלה. אם שאר צטר נכבש צמים או צמטקה עם הכבד ונעת לעת
מה דינו של הצטר ?

תשובה : גם הבשר אסור. כה)

כח. שאלה : כצד שנכבש צמים או צמטקה, וספק אם טהה ונעת לעת ?
תשובה : אם ספק הוא יש להתיר הכל אף הכבד, רק שצריך ס' נגד
הדם שבסמפונות. כז)

כט. שאלה : אם חלע הכבד צמוץ או צרותחין, ונקצו להוליח וזרקי
הדם שצנתוכו וכתצטל כך ?

תשובה : א) יש פוסקים דסוברים דאפילו הכבד נתבשל לבדו בקדרה
אפילו הכי לדידן אסור, דאין אנו בקיאים בחליטה.

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

מקום שטואל, צמח צדק, נחלת שבעה, פרי מגדים,	יט) ברי מגדים והנה דעת
זכור לאברהם	כ) שם
כד) ברי מגדים	כא) שם
כה) שם	כב) הכמת אדם
כו) פרי מגדים	כג) ברי חרש, ברי ושלחי, ונה דעת תשובה

גור המבחן

ב) יש אומרים דעל כל פנים לצלי יש להתירו.

ג) ויש אומרים אף לצלי, וכן עיקר להלכה. (כ)

ד. שאלה: כזר טָסָה ג' יוניס ונעט לעט זלל הדחה ?

תשובה: דעת הצמח צדק והפרי מגדים דהוי כמו שאר בשר, ואסור

לבשלו אחר צליה, ודעת השער אפרים להתיר, דבזה הכבד

קיל יותר משאר בשר, ומותר לבשלו אחר צליה; ולהלכה יש להחמיר

כסברא הראשונה.

ד. שאלה: אס נמלח כזר זכלי טָאִינו מנוקז ?

תשובה: יש לאסור כל הכבד אפילו לצלי, אף מה שחוץ לציר, כמו

שאר בשר. (כ)

ה. שאלה: אס ככך הכזר זכיר ללכותו ?

תשובה: דעת הט"ז (בסימן ס"ה) דמותר, דדומה למולח מוח בקרומו

דמותר, ודעת הנודע ביהודא ופרי מגדים וחכמת אדם דאסור

דלא דמי למוח וקרומיו דהוי בתולדתו ואין מעכב הדם מלצאת, אבל אם

נכרך בנייר, דומה ממש לכלי שאינו מנוקב; ובאם הנייר מנוקב בהרבה

נקבים, מותר לצלות עליו הכבד.

ו. שאלה: כזר טָנְקַרַע טָחַי וערז ונמלח וטָסָה טִיעוּר מליחה, ולח"כ

נמלח וחדש פעם טְכִית על זָסר טָכְזר נמלח והודח

זכלי מנוקז ?

תשובה: הפרי מגדים מסתפק בזה אם מותר הבשר ע"י מליחה שנית

או לא מהגי משום דכבר נסתמו נקבי הפליטה, ומצדד

להקל, ולמעשה הניח בצריך עיון; מיהו אם לא נמלח הכבד מחדש פעם

שנית, והונח לאחר שיעור מליחה על בשר שנמלח והודח, יש להתיר

הבשר ע"י מליחה פעם שנית אף באין הפסד מרובה.

ז. שאלה: כזר טָנְמַלַח עַס זְכִי מַעִיִּים ?

תשובה: יש לאסור הבני מעיים דיש תרתי לריעותא, דכבד מרובה

בדמים, ובני מעיים אינם מוחזקים בדם. (כ)

ח. שאלה: אס מותר ללכות כזר עַס זָסר ?

תשובה: בדין זה יש הרבה חלוקי דעות ותנאים רבים;

א) אם צלאו עם בשר בתנור שפיו היה למעלה, (כתנורים

שבימי חכמי הגמרא) אסור לכתחלה שיהיה הכבד למעלה על השפוד,

שלא יזוב דם הכבד על הגשר, ובדיעבד מותר, דדם משריק שריק בצלי.

ב) בשפודין שלנו שמונחין באורך אסור לצלותן לכתחלה אפי' כשהכבד

למטה, שדרך להחפך ממטה למעלה. (ל)

דעת

מקור ההלכה

כז) ש"ך, מנחת יעקב, חזת דעת ויר יהודא (כט) תשובת הרדב"ז ויד שאל
כח) פרי מגדים, וחכמת אדם (ל) מחבר

- ג) דעת הרבה פוסקים דאם נמלח הכבד מקודם, או מותר אף לכתחלה לצלות, בין שהכבד מלמעלה או מלמטה. (א')
- ד) ויש אומרים דאם נמלח הכבד, או מותר לכתחלה לצלות דוקא למעלה מבשר, אבל לא למטה. (ב')
- ה) ואם הבשר וגם הכבד נמלחו קודם צליה, יש אומרים דמותר לצלותם בין שהכבד למעלה ובין שהכבד למטה. (ג')
- ו) והמנהג לדידן שלא לצלות כבד עם בשר כלל, לא תחת הבשר ולא על הבשר, בין שהכבד נמלח ובין שלא נמלח. (ד')
- ז. שאלה: אם נותר לללות הכבד בחכור רחוק מאש על חרס החכור? תשובה: א) יש מתירים לצלות הכבד על גבי דבר שהוחם מאש, אם התנור חם הרבה, ואין חוששין על הכבד שנתבשל דמו, ואין מקום התנור נאסר מדם. (ה')
- ב) יש אוסרים לצלות הכבד באופן זה, וסוברים דלא מהני אלא על גבי גחלים. (ו')
- ג) ובאם תלוי הכבד באויר התנור, והתנור הוחם הרבה, יש פוסקים דמתירים. (ז')
- ח. שאלה: אם נמלח כבד על צקר?
- תשובה: אם הבשר לא נמלח עדיין, או שכבר נמלח אך לא הורח מותר; אבל אם הבשר כבד נמלח והורח, נאסר הבשר. (ח')
- ט. שאלה: כמלח כבד בעוף לאחר הצטול?
- תשובה: אם נמצא הכבד בעוף כשהוא מבושל, צריך להיות בעוף ששים נגד הכבד. (ט')
- י. שאלה: אם חמירין דמקתמח יט ק' צהעוף נגד כל הכבד עלו?
- תשובה: א) אין לך עוף שיהא ס' נגד כל הכבד שלו, ולכן אם הכבד שלם ודבוק להעוף, נעשה כל העוף נבלה, וצריך ס' משאר דברים שבקדרה נגד כל העוף, דקיי"ל חתיכה נעשית נבלה בשאר איסורין.
- ב) ובאם רק חתיכת כבד דבוקה בחתיכת עוף, ואין ס' כנגד, חתיכת הכבד ג"כ בעינן ס' משאר דברים שבקדרה נגד הכל.
- ג) ובאם אין הכבד דבוק בעוף מצטרף כל מה שבקדרה לבטל הכבד. (י')
- י. שאלה: מה דינו של הכבד עלמנו, צלח יט ק'?
- תשובה: אם יש ס' הכל מותר, רק הכבד עצמו אסור, ובאם נמלח הכבד מקודם, גמי אסור הכבד. (יא')

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

ל"א) רמ"א, ש"ך, ופרי מגדים	ל"ו) צליה, ריש ט"ק כיצד צולין
ל"ב) ס"ז	ל"ז) צליה שם
ל"ג) פרי מגדים בשם גקורות הבסף ומנחת יעקב	ל"ח) רמ"א וש"ך
ל"ד) באר היטב	ל"ט) מחבר
ל"ה) התשובות הר דברמל, סי' י"ד	מ) רמ"א
	מ"א) רמ"א וש"ך

כור המבחן

מא. שא"ה: אם הכבד עלמו וולטרף לבטול ס ?

תשובה: הכבד עצמו איננו מצטרף לבטול ס' (מ).

מב. שא"ה: אם הכבד הזה טכאסר כפל לקדרה אחרת אם חוסר התצטיל ?

תשובה: דעת הט"ז דאין הכבד אוסר אחר כך שאר דברים. כיון

דהוא עצמו אין אסור אלא מחמת חומרא.

מג. שא"ה: אם הכבד קטן הוא כמו הלכ על העוף. אם אמרינן דיש

זה העוף ס' כנגד הכבד ?

תשובה: דעת המנחת יעקב דאם הכבד גדול רק כמו הלב של אותו

עוף אמרינן דמסתמא יש בהעוף ס' כנגד הכבד, ודעת הפרי

מגדים דליכא מסתמא ס' בהעוף כנגד הכבד הקטן שבו. משום דשאני

כבד שכולו דם.

מד. שא"ה: כתצטלו הרצם עופות עם שאר צטר זהרצה קדרות, ונלחו צחוק

הרכגולת אחר הכבד והלכ מחוצרים זה, וידעו צחוק קדרה

כתצטלה התרכגולת הזאת. אצל לא ידעו חיזה מהעופות האחרים ונשארו

הצטר כתצטלו יחד עם התרכגולת הזאת. מה ריכס על כל העופות והצטר ?

תשובה: אם יש בצרוף יחד כל העופות והבשר האחר, ס' נגד התרגולת

הזאת שהכבד והלב מחוברים בה, הכל מותר בהפסד מרובה

דכל מה שנכנס בס' מסייע לבטל; ואפילו ליכא ס' נגד התרגולת הזאת

אין לאסור רק אותה התרגולת בהפסד מרובה וסעודת מצוה, דכיון דחתיכה

נעשית נבלה בשאר איסורין הוא רק מדרבנן, וגם איסור דם הכבד והלב

שבשלו רק מדרבנן, וגם נתבשל חד בתרי בקדרות; לכן יש להקל. (מ)

מה. שא"ה: עוף טללואוהו ונלואוהו צצלים, או צלים עם צטר, ונללח

צו הכבד או הלכ ?

תשובה: אף על פי שנצלה העוף, מכל מקום דינו כמבושל, דלא

שייך בו כבולעו כך פולטו, דכיון שהבצים נקרשים, מעכבים

את הדם מלצאת; ולכן אם הכבד או הלב דבוק להעוף, צריך שיהא בעוף

גופא ס' כנגד הלב או הכבד, בלא המלוי של הבצים עם הבשר; ובאם

אינו דבוק להעוף, אף המלוי מצטרף להעוף להיות ס' כנגד הלב או הכבד,

והכל מותר אם יש ס' (מ)

מו. שא"ה: עוף טללואוהו ונלואוהו עם צטר צלצד, ונללח צו הכבד

או הלכ ?

תשובה: אם מלאוהו בבשר לבד ונצלה כך, אף על פי שאותו בשר

לא נמלח, דינו כצלי, דשייך בו כבולעו כך פולטו, ולכן צריך

רק קליפה, והעוף מותר. (מ)

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(מ) ט"ז, ש"ך, חוות דעת, החברין אדם
(מ) רמ"א

(מ) פרי מגדים סי' ט"ט
(מ) ס"ת ואורונית

מז. שאר'ה: כזר טללחו ע"ג גחלים ונגע זעטת לליה זקדרה טיש זזה
זעזטיל חס?

תשובה: א) דעת הפרי מגדים (סי' ק"ה) להתיר התבשיל אפילו בכלי
חרס דנורא משאיב שאיב, והקדרה באין הפסד קצת יש לאסור.
ב) דעת החות דעת (בסי' ע"ו) דאפילו בכלי מתכות אסור התבשיל וגם הקדרה.

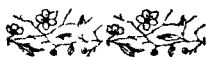
מח. שאר'ה: כזר טללחו ע"ג גחלים ונגע זעטת לליה זקדרה ריקנית?
תשובה: אם הקדרה היתה ריקנית ואצל האש, ולא סלקוה מיד אחר
הנגיצה, יש להתיר אפילו בכלי חרס, דכבולעו כך פולטו,
והבית אפרים חולק ואוסר בקדרה ריקנית, בין בכלי מתכת, בין בכלי חרס.
מט. שאר'ה: כזר טללחו ע"ג גחלים ונגע זעטת ללי' זקדרה טיש
זזה חלז?

תשובה: א) בזה יש להחמיר דנורא משאיב שאיב משריק שריק, ולא
שייך כבולעו כך פולטו רק גבי איסור דם ולא בשאר איסורין,
ההיתר דלא שייך שמנונית, גם כן לא שייך, דדוקא גבי איסור דם אמרינן
דלא שייך שמנונית, אבל משום איסור בשר בחלב שייך שפיר שמנונית
בבשר שמן. (מ)

ב) וכל זה אם נגע הכבד קודם חצי צלייתו, אבל לאחר חצי צלייתו כבר זב
כל דמו, ואינו אוסר עוד משום דם, רק משום בשר בחלב. (מ)

נ. שאר'ה: כזר טללחו ע"ג גחלים ונגע זעטת ללי' זקדרה טיש זזה
חלז, זנה דינו טל הכזר עלונו?

תשובה: אם תיבף טילק הכבד מהקדרה יש להתיר הכבד, דכבד אינו
בולע שמנונית, וכל זה אם לא נצלה חצי צלייתו, אבל אם
נצלה חצי צלייתו, כולי עלמא מודים דבולע שמנונית. (מ)

סימן ע"ד.

א. שאר'ה: זנה דינו טל הטחול זמליחה זניסל?

תשובה: הטחול אף על פי שנראה גם הוא, ע"י מראה אדמומית שבו
כאילו הוא כולו דם כמו הכבד, מכל מקום דינו כשאר
בשר ממש. *

ב. שאר'ה: אס מותר לזנוח הטחול עם טאר זער?

תשובה: מותר למלוח הטחול עם שאר בשר אפילו על גבי בשר, אחר
שיסירו ממנו הקרומים והחלב קודם המליחה. ב)

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

ונודע בירודא טיס כ"ט

א) מחבר

ב) ש"ע סי' ס"ד

(מ) ס' נפש חיה

מז) אשדוניה

מח) שייך פרי מגדים סי' ק"ה, תשובת נפש חי',

כור הטבחן

ג. שא"ל: אם מותר לזטל הטחול עם טאר צטר ?

תשובה: מותר לבשל הטחול עם שאר בשר ע"י נקור הקרום ומליחה קודם הבשול, ומותר לצלות הטחול על גבי בשרא. (א)

ד. שא"ל: מה לריך לנקר מהטחול קודם המליחה ?

תשובה: צריך להסיר הקרום מהטחול משני צדדים עם החלב שעליו, כי הקרום שעל הטחול חלב גמור הם, והקרום שעל דד הטחול — והוא צד הגס שלו במקום שדבוק לכרס — חייב עליו כרת משום חלב, אבל הקרום שעל צד הדק שעל הטחול, וגם החוטין שבתוכו אסורין ואין חייבים עליהם. (א)

ה. שא"ל: הא"ך ינקר אם החוטין ?

תשובה: נוטל ראש הגיד שבתוך הטחול, ומושך אותו, ונמשכים עמו ג' חוטין שבתוכו, וצריך להזהר שלא יפסק שום חוט מהם, ואם נפסקו צריך לשרש אחריהם, וטוב לנקר הטחול בעודו לח סמוך לצאת מבהמה בעודו חם, כדי שיהא קל למשוך ג' חוטין כאחד בלי נתוק באמצע. (א)
ו. שא"ל: טחול סנקרו אותו מן החוטין והחלצו, וכסתפק הנוקד אם נפקו החוטין ושנאל לא הול"ח כלום, וכבר נחתך הטחול לחתיכות ?
תשובה: אם נתבשל הטחול באופן כזה שבאם לא נטלו החוטין אין כאן ס' נגדן, יש לאסור אף בהפסד מרובה. (א)

ז. שא"ל: נמלח הטחול צלי כקור הקרום והחלצו ?

תשובה: דעת הט"ז דסתם טחול אין בו ס' נגד הקרום והגידין, ולכן אם יכולין לשער שיש בהטחול ס' נגד הקרום והגידין שבו אז מותר הטחול, אבל צריך לקלוף הטחול, ובאם אין ס' בטחול נגד הקרום והגידין, הטחול אסור.

ח. שא"ל: מה דינו טל טאר צטר טנמלח יחד עם הטחול צלי כקור ?

תשובה: אם יש ס' בטחול עצמו נגד הקרום והגידין, אז גם הבשר שנמלח עמו מותר, רק צריך לקלוף הבשר במקום שנגע האיסור ; ואם אין ס' בהטחול נגד הקרום והגידין ונאסר הטחול, אז צריך להיות ס' בשאר הבשר נגד כל הטחול, דכיון דהוי איסור דבוק בטחול, נעשה הטחול נבלה. (א)

ט. שא"ל: טחול טנמלח עם טאר צטר צלי כקור, וספק אם יש ס' בטחול נגד הקרום והגידין ?

תשובה: (א) אם הקרום והגידין לפנינו ואין אנו יכולים לשער, זה הוי חסרון ידיעה ולא מקרי ספק, והוי הדין כמו בודאי אין בו ס'

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(א) ביגרת אדם כלל כ"ה, ט"ז ה', אות י"ט.

(ב) ט"ז, ופרי תוש, ועוד פוסקים

(ג) ש"ך בשם ת"ח, ופרי מגדים

(ד) ש"ע ס"ז ס"ד

(ה) ש"ע ס"ה, והג רש"ל

ס' ; אבל אם נאבדו הקרומים, אז הטחול עצמו אסור משום ספק שמא לא הוי ס' בטחול, ואף דעם שאר הבשר ביחד בודאי הוי ס' ; אבל כיון דדרך למלוח כל חתיכה לבדה, ובאותו רגע שנמלח הטחול לבדו היה האיסור דבוק בטחול, ולא הוי בטחול ס' כנגד הקרום והחלב, ולכן נבלע האיסור תחלה בטחול ונאסר הטחול ונשאר באיסורו, דאין הגעלה באוכלין ; אבל שאר הבשר שנמלח עמו יש להתיר ע"י קליפה במקום שנגע בטחול דחתיכה נעשית נבלה ע"י מליחה הוי רק חומרא, ולכן לא החמירו רק בודאי ולא בספק, דהא אפשר דהוי ס' בטחול עצמו נגד הקרום והגידין. (ח) (ב) ואם ידוע שנמלחו הטחול והבשר ביחד ולא נמלח הטחול לבדו כדרך שמולחין כל חתיכה לבדה, אז יש להתיר גם הטחול בקליפה דגם איסור דבוק חומרא בעלמא היא, ויש לסמוך על המקילין דלא אמרינן איסור דבוק ויצטרף הכל לששים, ובלאו הכי יש גם דעה דבטחול גוסא יש ס' כנגד תקרום והגידין. (ט)

י. שאלה : כתנעל הטחול זלי נקור טס טאר נטק ?

תשובה : אף דיש בתבשיל ס' נגד הקרומים של הטחול, וגם יש ספק אולי הוי בטחול עצמו ס' נגד הקרומים, מכל מקום אמרינן איסור דבוק לאסור הטחול עצמו אם נתבשל בלי נקור ; וממילא אם נאסר הטחול עצמו, נעשה נבלה, ולכן צריך שיהיה ס' בקדרה נגד כל הטחול, ואז מה שבקדרה מותר וטחול עצמו אסור, ואי ליכא ס' בקדרה נגד כל הטחול, הכל אסור. (י)

יא. שאלה : ונה דינן טל הכליות וזלי זכר צמליחה ונעול ?

תשובה : יש אומרים שנהגו שלא לבשל הכליות וביצי זכר אפילו לאחר שנקרם כדין, משום שיש בהם רבוי דם, ובדיעבד אין אין לחוש ; ויש אומרים דמנהגנו לבשלם כמו כל שאר בשר אחר נקור ומליחה, ומכל שכן שמתר למלוח אותם עם שאר בשר אפילו על גבי בשר אחר שנקרם כדין, וכן גם לצלות כל אלו על גבי בשר, כי המה עפ"י הדין כמו שאר בשר, ולא דמי לכבד שיש בו רבוי דם ופולט בשפע. (יא)

יב. שאלה : כנלחו הנחול והכרס יחד זלי נקור ?

תשובה : דעת בעל עבודת הגרשוני להתיר הכרס בקליפה, ודעת הגרע"א דאם ידוע שנמלחו יחד ולא נמלח הטחול לבדו, יש להתיר גם הטחול בקליפה.

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(י) פרי מגדים וחתת דעת
(יא) רמ"א, פרי מגדים, וחתת דעת

(ח) ב"ח, מנחת יעקב, ומרי מגדים
(ט) רבי עקיבא איג"ר

סימן ע"ה

א. שאלה: אס מחזיקין דס צנכי מעיים ?

תשובה: אין מחזיקין דם במעייא ובדקין סביב הכנתא ובכרכשתא. *

ב. שאלה: האס צנכי מעיים אינס לריכיס גס הדחה ומליחה ?

תשובה: אף שאין מחזיקין דם בבני מעיים מכל מקום לתחלה צריכים הדחה ומליחה כשאר בשר, אלא שאם בשלם בלא מליחה,

מותר; וכל שכן אם נמלחו בכלי שאינו מנוקב דמותרים. ^(ז)

ג. שאלה: אס נמלחו הצנכי מעיים צלח הדחה ראשונה ושהו טיעור ומליחה ?

תשובה: גם באופן זה מותרים בדיעבד לבשול. ^(ח)

ד. שאלה: אס רחינו טהצני מעיים אדומים ?

תשובה: (א) אם הבני מעיים אדומים בידוע שיש בהם דם, ואז דינם

כשאר בשר. ^(י)

(ב) ואף דאינם אדומים, אם לא מלחם במזיד, אסורים, דהוי כמבטל איסור

דרבנן לתחלה. ^(יא)

ה. שאלה: אס נמלחו המעיים צכלי טחינו ננוקצ והיה ליר ארום ?

תשובה: אף שהציר הי' אדום הבני מעיים מותרים, אף שנמלחו בכלי

שאינו מנוקב, (והא דקאמר „אלא א"כ אסמיק" מוסב על

המעיים ולא על הציר). ^(יב)

שאלה: הכרס וההנוקס וזית הכוקות, אס מחזיקין צהס דס ?

תשובה. (א) דעת המחבר דגם בהם אין מחזיקין דם.

(ב) דעת הרמ"א וט"ו וש"ך דמחזיקין בהם דם

(ג) ודעת החכמת אדם דבהפסד מרובה יש לסמוך על דעת המחבר; וספק

אם נמלחו ונתבשלו כך, יש להתיר מכה ספק ספיקא, די ש גם ספק

פלוגתא דרבנותא

ז. שאלה: אס מחזיקין דס צקורקנן ?

תשובה: קורקנן מוחזק בדם כשאר בשר ואין להתיר אף בספק נמלח. ^(יג)

ח. שאלה: אס מחזיקין דס צזפק טל עוף ?

תשובה: דעת הפרי מגדים דזפק של עוף מוחזק בדם.

ט שאלה: אס מחזיקין דס צקיבה ?

תשובה: קיבה היא כמו כרס: ספק פלוגתא דרובתא, דדעת המהרש"ך

ובית לחם יהודא דבקיבה מחזיקין דם, ואף בדיעבד אסור

אם לא נמלח; ודעת הכרתי והפלתי וחכמת אדם דאין מחזיקין בו דם.

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(א) פרי מגדים וזית דעת

(ב) חדושי יעב"ך

(ג) ט"ו וש"ך, פרי מגדים וזכור לאברהם

(א) מחבר

(ב) רמ"א, בל"י בשם כה"ק

(ג) פרי מגדים

(ד) מחבר

י. שאלה: אם מחזיקין דם זריחה?

תשובה: הריאה אינה בכלל בני מעיים לענין זה ומחזיקין בה דם.

יא. שאלה: אם מחזיקין דם זיהום?

תשובה: האם בין של בהמה ובין של עוף מחזיקת בדם כמו שאר בשר. (ח)

יב. שאלה: כרס, הנוסק, בית הכסות או קיבה שנמנחו והודמו הן שיעור מליחה ולח"כ הונחו אלל צמר שהוא עדיין חוק שיעור מליחה?

תשובה: א) כל אלה שנתבארו לעיל דהוי ספק פלוגתא דרבוותא, אם נמלחו והודחו תוך שיעור מליחה והונחו אצל בשר במליחתו

יש לאסור אף בהפסד מרובה ולא מהני להו מליחה שנית, דלחומרא אמרינן שאין מחזיקין בדם, וממילא ע"י הדחה נסתמין נקבי הפליטה. (ט)

ב) ואם נמלחו בלא הדחה יש לאסור כשאר בשר. (י)

יג. שאלה: אם נמלח הקורקבן כשהוא שלם עם הפרט נתיכו, או הזפק נמלח כשהוא שלם עם המאכל שנמלחו, ונשלם כך?

תשובה: א) דעת הרבה פוסקים דכל מה שבקדרה נאסר, דכיון דקורקבן וזפק מוחזקין בדם, נבלע הדם לתוך הפרט ויצא ע"י הבשול

לקדרה; אך באם יש ס' בקדרה נגד המאכל שבתוכו ישליך הזפק והמאכל שבתוך הקורקבן והכל מותר, ואף בשר הקורקבן גופא יש להתיר. (יא)

ב) ויש פוסקים דסוברים דדוקא בזפק הדין כך כיון דהמאכל שבתוכו לא נתעכל, אבל בקורקבן דמאכל שבתוכו חשוב פרש, הוי נותן טעם לפגם ואינו אוסר בהפסד מרובה. (יב)

יד. שאלה: איחס זכיי מעיים שאינם מחזקים זרם, מה דינו של השומן שעליהם?

תשובה: א) שומן שעל הבני מעיים שאינם מחזקים בדם הרי הוא כשאר בשר, אך שאין צריך לטרוח לגרר השומן מעליהם כדי

למלוח השומן משני הצדדים רק די שימלח כך מצד אחד מבחוץ כמו שהוא מחובר להדיקין כיון דאף השומן אין מחזק כל כך בדם כשאר בשר.

ב) והשומן שאין דבוק בדקין צריך למלוח משני צדדיו לכתחלה, ובדיעבד די אף בזה אם נמלח מצד אחד, אף דליכא הפסד מרובה. (יג)

טו. שאלה: אם מהני מליחה לחלחולת שנמלחה רק ונלד פכים ולא נלד חוץ ששומן דבוק זה?

תשובה: אסור למלוח רק צד הפנימי של החלחולת ולא צד חוץ דהוי כלא נמלח כלל, ולא מהני המליחה לשומן שבצד חוץ כלל.

כיון

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(א) בית לחם ירושה, ומנתת יעקב בשם מר"ש
(ב) יר. אפרים, וחכמה אור
(ג) מחבר, ש"ך, ומרי מנרים

(ה) ס' יד יעודה
(ט) וזאת דעת
(י) איסור ותייר

כור המבחן

כיון דמעי שאין בו דם מפסיק בין המלח ובין השומן שמחובר במעי. י'
מז. שא"ל: זדיענד, אס נמלחה הלחולת רק מלד פכים ולא מלד חוץ
טעומן דזוק זו, מה דינה של החלחולת?

תשובה: א) אם לא נתבשלה עדיין אף שכבר שהתה מעת לעת ופלטה
כל צירה והודחה, אפילו הכי יכול לחזור ולמלוח השומן
הדבוק בצד חוץ של החלחולת, ולא נאסרה החלחולת מדם הנפלט משומן
עיי המליחה, דכיון דהשומן אין מוחזק כל כך בדם אמרינן משרק שריק י'
ב) ואם כבר נתבשלה החלחולת בלא מליחה שנית וידוע בודאי שיש בה
שומן מבחוץ (אפילו ביש להסתפק אם יש שומן כדי לאסור), החלחולת
טרפה, דמצוים בה גידים ושומן הרבה; ואפילו בהפסד מרובה אסור, דכיון
שאין דם בחלחולת, אין דם שבשומן נגרר אחד המלח. י'

ג) ואם יש ס' נגד הגידים והשומן, אף השומן נמי מותר, ואפילו באין
הפסד מרובה ולא אמרינן שצריך להיות ס' נגד החלחולת מטעם איסור
דבוק, דכיון דאין השומן מוחזק כל כך בדם, מקילים בזה. י'

ד) ואם נתבשלה החלחולת בלא הדחה אחרונה, לא אמרינן דבודאי יש ס'
נגד הדם והמלח שנשאר עליה, ואסור. י'

ה) ואם הפך את החלחולת מצד פנים לחוץ, נמצא דהשומן הוא בפנים
ונתבשל בלי מליחה, דעת הגאון מהרש"ק דכיון דהאיסור הוא בפנים
ולא מבחוץ, אמרינן איסור דבוק להצריך ס' נגד כל החלחולת.

יז. שא"ל: אס ונהי מליחה לטאר דקין טעמלחו רק מלד פכים?

תשובה: בשאר דקין אף דלכתחלה צריך למלוח גם כן צד החיצון
מכל מקום בדיעבד אם מלח צד פנימי לחוד, מותר. י'

יח. שא"ל: אטעם לקחה טעומן טלח מלחה ועטמה פטעטירא וחסתה אט
הפטעטירא צערט טנת, ואחר כך העמיכה אותה טצזיל טנת
טקדרה עס טטר ווטוט, וצפטעטירא לצדה אין ס' נגד הטעומן, אזל צין
הכל טצקדרה יט ס' נגד הטעומן?

תשובה: תבשר והרוטב מותרים דכיון שהוא לכבוד שבת יכולים אנו
לסמוך על דעת הפוסקים דבלא נודע לא נעשה נבלה, אבל
הפטעטירא בעצמה אסורה, וגם הכלי אסור. י'

יט. שא"ל: אס מותר למלוח טעומן עס טאר טטר?

תשובה: שומן אפילו של עופות דינו כשאר בשר, ומותר למלוחו עם
שאר בשר אפי' לכתחלה. י'

כ. שא"ל: מה דינו של טעומן לטעין הרמה?

תשובה

מקור ההלכה

(ח) יד יחזקא

(ט) מנחת יעקב והבאן ר' עקיבא אביר

(כ) בינת ארם טי' צ"ח והשבת יד יוסף

(כא) רמ"א ושאר פוסקים

יד) רמ"א

(טו) רמ"א וטי"ו

(טז) רמ"א, טי"ו, דש"ך, ופרי מגדים

(יז) ש"ך, טרי מגדים, וזה דש"ך והבאן ארם

תשובה : גם לענין הדחה ראשונה ואחרונה. דינו של שומן כמו שאר בשר. כ"ב
 כ"א. שאלה : אם נמלח שומן עם שאר בשר כצדד נסתמו נקבי פליטתו ?
 תשובה : שאר הבשר אסור, דדוקא בדקין טוברים הפוסקים להקל
 משום דקשים הם ולכן יש לצרף הטעם דמשריק שריק, אבל
 בשאר בשר לא אמרינן משריק שריק, ואף דשומן אין מוחזק כל כך בדם,
 מ"מ נאסר הבשר. כ"ב

כ"ב. שאלה : אם מותר למלוח זכיי מעיים כלל שומן שעליהם עם שאר בשר ?
 תשובה : בני מעיים בלא שומן שעליהם שאין מוחזקין בדם דעת
 המחבר ומהרש"ל דמותר למלות עם שאר בשר אפילו לכתחלה ;
 ויש בזה שני טעמים : א' משום דפולטים ציר ולא בלעו ; ב' משום דקשים
 המה ודם משריק שריק.

כ"ג. שאלה : זכיי מעיים טלח טהור מליחה, וכפלו לזיר ?
 תשובה : יש לאסור הבני מעיים, דכבולעו כך פולטו בציר לא אמרינן
 אלא בהפסד מרובה ובבני מעיים לא שייך הפסד מרובה
 דאוכלן לאו בר איגוש. כ"ג

כ"ד. שאלה : זכיי מעיים טלח נמלחו טהורו חלל בשר חוץ טהור מליחה ?
 תשובה : יש לאסור הבני מעיים כמו בשאלה הקודמת.

כ"ה. שאלה : זכיי מעיים טהורו חוץ טהור מליחה, וכמלחו עם בשר ?
 תשובה : הבני מעיים אסורים למאן דאמר דנסתמין נקבי הפליטה,
 מחמת דאין להם דם, רק ציר.

כ"ו. שאלה : זכיי מעיים מנוף טיפה טמלחו, ולאחר טהור טהור
 מליחה נגעו צדד כשר כשר ?

תשובה : צריך להיות ס' נגד הבני מעיים משום דהמלח לא עשה שום
 פעולה, דאין מחזיקין בבני מעיים דם, ולכן אף לאחר טהור
 מליחה רוחה הוא. כ"ה

כ"ז. שאלה : מה דינו של שומן הכנתא ?
 תשובה : הכנתא גופא מוחזקת בדם ומלאה חוטיין דקין מלאים דם,
 ולכן יש אוסרין אותה לבשל אפי' ע"י חתוך ומליחה, ועכשו
 נוהגין היתר, כי האדם הבקי באותן החוטיין מוחזק ונפשלין היטב עד שלא
 ישאר אחד מהן קודם המליחה, ומותרים כשאר בשר. כ"ז

כ"ח. שאלה : חמולת סנהפכה לעזר השני — היינו מלך פנים לחוץ —
 נמלח דהשומן הוא בפנים, ומלוחה נקומח ושאר דברים, ולא
 מלח מקודם השומן טעלי, ואחר כך עירו על לך החילון מים רומחין
 מכלי ראשון.

תשובה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

כ"א) עין בטיב ז"א
 כ"ב) ש"ע ושאר פוסקים

כ"ב) רמ"א חנאן רבי עקיבא אידי
 כ"ג) מרי מנזים
 כ"ד) מרי מנזים וזוהר דעת

כור המבחן

תשובה: יש תקנה לגרר את השומן מהחלולת ולמלוח אותו בצנז
עצמו דערוי אינו מבשל רק כדי קליפה. וחלחולת היא במקום
קליפה דאין מחזיקין בה דם, ואף החלחולת מותרת משום דאינה מוחזקת
בדם; אבל אין למלוח השומן בעוד שדבוק על החלחולת, דאם כן תיאסר
החלחולת מדם הנפלט משומן. דכיון דנתבשלה החלחולת עיי ערוי. שוב
אינה פולטת ציר ובולעת דם. ולא שייך גם משריק שריק. (כ)

כמ. שא"ה: צלים הכנוולאים צנופות לאחר שמיטה. אס לריכים הדחה ונליחה?
תשובה: ביצים הנמצאים בעופות לאחר. שחיטה דעת הרבה פוסקים
דאם לא נגמר החלבון שלהם דק החלמון. צריכים הדחה
ומליחה כמו שאר בשר. ואנן נוהגין למלוח אפילו נגמרה הקליפה הקשה
שעל הביצה. (כ)

ל. שא"ה: אס ונותר לנלוח הצלים הכנוולאים צנופות לאחר שמיטה
עס צטר?

תשובה: דעת הט"ו והש"ך דיש לוהר שלא למלחם עם בשר. ובדיעבד
אם מלחם עם בשר דעת הרמ"א דמותרים הביצים, ודעת רש"ל
דאפי' ציד נוסף עליהם מבשר בין שלא נגמר אלא החלמון ובין שהם עם
הקליפה הקשה. אסורים אפילו בדיעבד. דהא ענינו כואות שאין בהם דם
ולא ציד. ואם כן אין להם מה לפלוט ובלעו.

לא שא"ה: אס כחצטלו חותם הצלים עם צטר?

תשובה: צריך להיות בתבשיל ס' נגד הביצה; מיהו בהפסד מרובה
כשהקליפה קשה. יש להתיר עיי שישליכו הקליפה. ודי. (כ)

רב. שא"ה: צילה טכולרה אס לריכה ונליחה?

תשובה: אם הטילה התדנגולת ביצה גמורה החלבון וחלמון. אף
כשהקליפה רכה אינה צריכה מליחה ומותרת בחלב. (ל)

ג. שא"ה: אס טהו הצלים הכנוולאים צנופות ג' ימים צלי הרחה?

תשובה: הביצים מותרים עיי הדחה ומליחה שאחר כן. (א)

ד. שא"ה: אס כמלחה האס טל העוף. וצילה טהיחה נגמרת צקליפה
רכה ונוכח¹ צחוכה. ואחר כך כחצטלה האס עם הצילה
ולא הוי ס' כגד הצילה?

תשובה: האם אינה בכלל בני מעיים ומוחזקת בדם ולכן הביצה בלעה
דם מהאם בשעת מליחה. ואוסרת עד ס'. (ב)

סימן

מקור ההלכה

(א) שאילת יעקב

(ב) שבות יעקב

(ג) אורחונים, ועין יד יהודא, וכוב טעם ודעת

(ד) כור מגדים הוות דעת

(ה) מכתת יעקב בשם פרייזל ועוד נוסקים

(ו) כרמי ומלתי, פרי מגדים הוות דעת

סימן ע"ו.

א. שא"ה: צטר סכללה, אי לריך מליחה ודחסה ראטוכה ?
תשובה: א) דעת המחבר דאם רוצה לצלות בשר ולאכלו אחר צלייתו או לבשלו אחר צלייתו, אינו צריך להדיחו מקודם ולמלחו, לפי שהאש שואב הדם שבו מעצמו.

ב) דעת הרמ"א דלכתחלה יש להדיח את הבשר קודם הצלי' משום דם בעין שעליו וגם למלחו קצת, ובדיעבד שנצלה הבשר בלא הדחה ראשונה ובלא מליחה כלל, מותר הבשר.

ב. שא"ה: מתי יוכל הצטר סכולת ללכות, אם תיכף ללליה או קודם לכן ?
תשובה: הבשר שרוצה לצלות צריך לכתחלה להיות נמלח קצת בשעה שמונה על השפוד לצליה אבל לא קודם לכן, אף שהודח קודם המליחה, דהמלח יתמלא מדם ונאסר המלח, אבל כשמולחו בשעה שתחוב על השפוד ומניחו תיכף על האש, או המלח אינו בולע הדם מפני שהאש שואבו; ובדיעבד אם מלח הבשר קודם נתינתו בשפוד מותר. *

ג. שא"ה: אם יש לזהרה או חומרא מיוחדת כסכולת צטר בלא מליחה מקודם ?

תשובה: דעת הרמ"א להחמיר כשצולין בשר בלי מליחה, או אפי' מלחו רק כשלא שהה שיעור מליחה, שלא להפוך השפוד בשעת צלי' אלא צריך להניחו לפעמים כדי שיזוב הדם; ודעת הכרתי ופלתי, ובית לחם יהודא, ולחם הפנים, להתיר אף לכתחלה להפוך השפוד כל שעת הצליה.

ד. שא"ה: הצטר סכולת ללכות, כמה זמן ישהה אותו על האש צכדי פיהיה מותר לאכילה ?

תשובה: צריך לצלותו כל כך עד שיהא ראוי לאכילה, וזהו כדי חצי צלייתו (ומפני שאין אנו בקיאין כמה זמן הוא חצי צלייתו, אנו נוהגין לצלות הבשר עד שיתיבש מבחוץ), ואז כבר זב ממנו כל הדם ולא נשאר כלום, וראוי הוא לעשות כן לכתחלה. ^ב

ה. שא"ה: האם יש חיזה חלוק בזה בין אם רולת לאכול את הצטר אחר הללי או סכולת לצטלו אחר כך ?

תשובה: א) אין חלוק בכל זה בין אם רוצה לאכול את הבשר צלי או שרוצה לבשלו אחר כך, רק כל זמן שלא נצלה יפה כחצי צלייתו אסור אפילו לאכלו צלי, מסעם דדם פירש ממקום למקום, וכשנצלה יפה כחצי צלייתו, מותר אפילו לבשלו אחר הצליה, דכבר נשלט ממנו כל דמו. ^ב

שאלה

מקור הלכה

א) רמ"א
ב) רמ"א, ש"ך, ופרי מגדים

א) רמ"א

ב) רמ"א, ש"ך, ופרי מגדים

כּוֹר הַמִּבְחָן

ב) ואפי' לכתחלה מותר לצלות הבשר כחצי צלייתו כדי לבשלו אחר כך. ולא חיישינן שמא לא יצלה כחצי צלייתו ויסמוך על הבשול שאחר כך. (י) ו. שאלה: כפל דם בעין על הללי?

תשובה: א) דם בעין שנסף על הבשר הנצלה, בין שנפל הדם על הבשר בשעה שהי' צונן קודם צלייתו ובין שנפל על הבשר בשעה שכבר הי' על האש, הבשר אסור עד ס' דברים בעין לא אמרינן משרק שריק ולא כבולעו כך פולטו, ולא משאיב שאיב. (ח)

ב) ואפילו אם יש ס' נגד הדם צריך ליטול ממנו כדי נטילה, והוא שיעור כדי רוחב אצבע אגודל. (י)

ז. שאלה: צטר טלח נמלח ולא הודח טנללה עם צטר טנמלח והודח?

תשובה: בדיעבד מותר, אבל לכתחלה אסור לעשות כן. (י)

ח. שאלה: צטר טנמלח לללי, חבל טהה נמלחו קודם לליה, חס לריך הדחה אחרי המליחה קודם לליה?

תשובה: אם הודח הבשר קודם המליחה ונמלח ושהה אף קצת קודם הצליה, ומכל שכן בשהה שיעור מליחה, צריך להדיחו קודם צליה כיון דהמלח נחמלא מדם; ואם לא הדיחו קודם הצליה צריך להדיחו אחר הצליה. (ח)

ט. שאלה: צטר טהודח קודם המליחה ונמלח וטהה קלת קודם לליה, ולא הודח נמלחו ונמלח ונמלח כן?

תשובה: הפרי מגדים מסתפק בזה אם נאסר הבשר בבשול, או אפשר דמותר, דלמא אצל האש יש בחתיכה ס' נגד דם ומלח שעליו (פ)

י. שאלה: צטר טנללה, חס לריך הדחה אחר לליה?

תשובה: א) לכתחלה צריך להדיח הבשר אחר צלייתו, אפי' אם הבשר לא נמלח כלל.

ב) ובדיעבד, דעת הרמ"א דאפילו לא הודח ונתבשל כך, ואפי' נמלח תחלה קודם צלייתו ולא הודח אחר המליחה, אפילו הכי שרי.

יא. שאלה: צטר טלח הודח הדחה ראשונה ונמלח כשיעור שמולחין לנצול, והוכח על האש?

תשובה: אם נמלח כשיעור שמולחין לקדרה אפי' לא שהה כלל הבשר במלחו, רק שמלח וחניחו תיכף על האש, דעת הרבה פוסקים דנאסר הבשר לצלי באין הפסד מרובה; אבל אם לא נמלח הבשר רק מעט ולא שהה רק מעט, או אף דלקדרה הדין דנאסר הבשר באין הפסד מרובה אבל לצלי מותר אפי' באין הפסד מרובה. (י)

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(ח) מחבר, ס"ו ופרי מגדים

(ד) ש"ך

(ה) ס"ו וש"ך

(ו) ס"ו ופרי מגדים

(ז) רמ"א סוף סי' ע"ו

(ט) עיין בפרי מגדים בשפת דעה כמ"י ע"ה אות ב'

(י) עיין בפרי מגדים הנהג דעה

יב. שאר'ה היאך לריכס לנהיח הסדחה אחר הלליה
תשובה: דעת הרמ"א דלכתחלה נוהגין להדיח הבשר אחר הצליה ג'
פעמים, ודעת הרש"ל ופרי חדש דדי רק פעם אחת, ונוהגין
שמשפספין היטב בידים הדם והמלח שעליו.

יג. שאר'ה: אם מותר להסקות הצטר הכללה על הספור לאחר טהור מהאט?
תשובה: דעת הט"ז וש"ך דאסור להשהות לכתחלה הצלי על השפור
לאחר שהוסר מהאש, דכל זמן שמונח על האש אמרינן
כבולעו כך פולטו, מה שאין כן אחר שהוסר מהאש או יחזור הבשר
ויבלע מן השפור.

יד. שאר'ה: מה דינו של הספור שכללה עליו צטר צלי מליחה?
תשובה: דעת המחבר דהמנהג להתיר השפור שצלו עליו בשר בלי
מליחה, ודעת הרמ"א דלכתחלה אסור, דלא אמרינן בשפור
כבולעו כך פולטו, אבל בדיעבד מותר; ודעת הט"ז דבאין הפסד מרובה
יש לחוש לדעת רש"ל דאסור אפילו דייעבד.

טו. שאר'ה: ספור שכללה עליו פעם צטר צלי מליחה, אם מותר לללות
עליו עוד פעם צטר אחר שלל כמלח?

תשובה: אסור לצלות על השפור הזה בשר אחר שלא נמלח אלא אם
כן מלבנו מקודם ליבון גדול, ולא די במה שהקש נשרף;
ואם השפור הוא של עץ, אין לו תקנה. (א)

טז. שאר'ה: ספור שכללה עליו צטר צלי מליחה ואחר כן ללו עליו
צטר אחר שלל ליבון מקודם?

תשובה: אם הבשר שנצלה אחר כך על השפור נמלח וכבר פלט דמו,
מותר הבשר בהפסד מרובה, דכבולעו כך פולטו, וגם השפור
מותר, ואין צריך עוד ליבון בהפסד מרובה, אבל אם צלו אח"כ בשר
שלא נמלח, ודאי דצריך אח"כ ללבן השפור. (ב)

יז. שאר'ה: אם הספור שכללה עליו צטר צלי מליחה כגע בחצטיל?
תשובה: יש לאסור התבשיל, דהשפור נבלע בו איסור דם, ולכן באין
הפסד מרובה יש לאסור התבשיל. (ג)

יח. שאר'ה: ספור שכללה עליו פעם צטר חיסור, ואח"כ ללו עליו צטר היתר?
תשובה: אם צלו בהשפור בשר איסור, אפילו בהפסד מרובה אסור
השפור, דדוקא באיסור דם מקילין מטעם כבולעו כך פולטו,
אבל בשמנונית נבלה לא שייך כבולעו כך פולטו. (ד)

יט. שאר'ה: אם ללו צטר צטר ואחר כך תהנו השפור לנאכל חלב?
תשובה

מקור ההלכה

(א) ט"ז ופרי מגדים
(ב) ט"ז ופרי מגדים

(א) ט"ז ופרי מגדים
(ב) ט"ז ופרי מגדים

כור המבחן

תשובה: התבשיל של חלב אסור אף בהפסד מרובה דהכא נמי לא שייך ^י כבולעו כך פולטו. ^י

ב. שאלה: אם נותר לחתוך צסקין, ללי שלח כנולח כסהוח אלל האש ולא כללה עוד כל לרכו?

תשובה: אסור לחתוך צלי כל זמן שלא פלט כל דמו דנאסר הסכין על ידי הדם שנבלע בסכין; ובהפסד מרובה כל שחתכו צלי רותח שאצל האש, מותר; ובהוסר מהאש, כל זמן שהיד סולדת בו בבשר אוסר הסכין כל זמן שלא נצלה כל צדכו. ^י

בא. שאלה, נטר סכללה בלח מליחה, ונתוך טיעור ללייתו נגע צקדרה טיט זה תצטי? ^י

תשובה: א) דעת הרבה פוסקים דאם הקדרה היא כלי מתכות יש להגעיל הקדרה, והתבשיל שבתוכה, מותר; ואם הקדרה היא של חרס, או באין הפסד מרובה יש לאסור הקדרה, והתבשיל מותר. (ב) ויש פוסקים דסוברים דבין שהקדרה היא של מתכות או של חרס, התבשיל וגם הקדרה אסורים אף בהפסד מרובה ויש להחמיר כסברא זו. ^י כב. שאלה: עוף שלח נקבו הוורידין שלו נטעת שמיטה, אם נותר לאכלו ללי?

תשובה: א) אם לא נקב הוורידין בעוף בשעת שחיטה, אסור לאכול אפי' צלי עד שיחתוך אבר אבר ויצלה, וכן לאכול בשר חי אסור עד שיחתוך וימלח, דכיון שלא נקבו הוורידין בשעה שהדם חם, הדם נבלע בכל החוטין שבשרה והוי הדם כנוט בחוטין. (ב) ואם נקר הבשר מחוטי הדם, יש מתירין. לאכלו אפי' חי בלא מליחה או צליה, ואפי' כולו כאחד, וכן לקדרה מותר עיי מליחה כשאר בשר; ואנו נוהגין להחמיר שלא לאכול כאחד אפי' עיי נקור אפי' בצלי או אפי' חי, כי אם בחתיכות אבר אבר עיי מליחה. ^י

כג. שאלה: ללי שלח כנולח וחתכו עיי ככר?

תשובה: אף על פי שיש בככר מראה אודם ועבד בכל הככר מעבר לעבר, מי'ם אם נצלה חצי צלייתו מותר, אפילו המוהל עב; והוא הדין שהמוהל בלא ככר נמי שרי. ^י

כד. שאלה, נטר טלוין צלי מליחה, אם נותר לחם כלי חמתו לקבל הסמנוכית הכוספת ומנו?

תשובה: אסור לקבל השמנונית הנושפת מן הבשר הנצלה בלי מליחה עד שיצלה כחצי צלייתו. ^י

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

סו) שם (יח) מחבר, וש"ך
סז) שם (יט) מחבר, רמ"א, וש"ך
סח) עיין טרי מגדים, חות דעת, ובסי יד יחזקא. (כ) ט"ו וש"ך

כה. שאלה: צטר סכמלח וטסה טיעור מליחה, ולח הודח הדחה אחרונה כלל, ולחמ'כ ללחו, אס וותר לחח כלי תחטיו לקבל הטמכוכית?

תשובה: דעת רוב פוסקים דמותר לתת כלי תחטיו לקבל השמנונית הנוספת ממנו. (א)

כו. שאלה: צטר טסה ג' ימים צלי הדחה ולחמ'כ ללחו, אס וותר לקבל הטמכוכית?

תשובה: אסור לקבל השמנונית אף אחר שצלאו חצי צלייתו, ומיהו בדיעבד שרי דהא אף בבשול גמור שרי בדיעבד. (ב)

כז. שאלה: אס הונח צטר טלח כמלח אלל תכור חס?

תשובה: הבשר מותר לצלי ולא לקדרה ע"י מליחה. (ג)

כח. שאלה: אס נתן צטר צלח מליחה אלל תכור חס ומונח סס זונן ונרובה?

תשובה: דעת הפרי מגדים דאפשר דאף צלי לא מהני דהדם פירש ממקום למקום, ואם לא הי' זמן מרובה סגי בקליפה

כט. שאלה: אס וותר לללות צטר אלל האט צוקוס כזה טחטו צ כוונ כלי טחיכו מנוקב?

תשובה: א) דעת החות דעת דצריך לצלות דוקא במקום הנקרא כלי מנוקב למליחה כגון על השפוד או על גבי גחלים, אבל ע"ג

כירה חמה באופן שאם ישפכו מים שם לא יצאו נאסר הבשר מיד דהוי כנתבשל בצירו.

ב) דעת היד אפרים והגאון מהרש"ק דאצל האש לא שייך כלי שאינו מנוקב דהאש משאיב שאיב.

ל. שאלה: אס נתן צטר טלח כמלח לללות על תכור טחופין צו צטעה טהול חס מלד?

השובה: הדבר נראה לעינים שאם ישפך בתנור כזה קצת מים יובלע שם תיכף והמקום ישר יבש, ומקום כזה ודאי הוי כלי

מנוקב, וכשר. (ד)

לא. שאלה: אווזח טהונחה על ספסל אלל תכור ונגעה צחרכית התכור עד דאטמייק הצטר וצחוץ, וכלרר הדס ווחוס התכור עד

טכועט כללה הנוקוס הטול צהאווזח?

תשובה: א) יש פוסקים דסוברים שאין מועיל מליחה לבשל האוווזח רק לצלי מותר, ואחר הצליה מותר לבשלה. (ה)

ב) יש אומרים דאם העוף אינו חס כולו, רק על מקום אחד, צריך לחתוך החתיכה הזאת ששלט בה האש עד למעלה ממנה כדי קליפה ויאכלנה

צלי, והשאר מותר בבשול אף אם יש רק הפסד מועט. (ו)

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(א) בית לזם יהודא, בשם כנה"ג ופרי מגדים	(ד) אחרונים
(ב) תשובת גענת שאל סי' ב'	(ה) תשובת הר' הרמ"ל, מוצא במחזיקי תשובה סי' ס"ח
(ג) זרת דעת, תשובת הר' הרמ"ל, והכמת אדם	(ו) יד אפרים, ועיין בגמ' זי"י.

עור המבחן

סימן ע"ז.

א. שאלה: אם מותר למלא עופות עם צמר שלא כמלח וללכות?
תשובה: לכתחלה אין לעשות שום מולייתא אלא אם נמלחו שניהם,
היינו העוף וגם הבשר שנותן בתוך העוף, והודחו שניהם כדין
מליחה לקדרה, ואז יצלה. *

ב. שאלה: צדיעצר, אם מלא עוף עם צמר ללכות, ושניהם (העוף
והצמר) לא כמלחו?

תשובה: דעת כל הפוסקים דשניהם מותרים, דנורא מישב שייב, וכבולעו
כך פולטו.

ג. שאלה: אם מלא עוף עם צמר ללכות, ושניהם כמלחו ושהו כשיעור
מליחה לקדרה, חזל לא הודחו?

תשובה: שניהם מותרים אבל צריך להדיח שניהם, בין העוף ובין המלוי
לאחר הצליה משום דמלח הנאסר ע"י שבלע דם במליחה
נדבק בהם. ^א

ד. שאלה: אם מלא עוף עם צמר ללכות, ושניהם כמלחו, חזל לא שהו
שיעור מליחה?

תשובה: דעת כל הפוסקים דכיון דשניהם טרודים לפלוט ולא בלע
קודם צליה, שניהם מותרים, אבל צריך להדיח שניהם היטב
אחר הצליה משום מלח הנאסר הדבוק בהם. ^א

ה. שאלה: אם מלא עוף עם צמר ללכות, והצמר שנפכים לא כמלח
כלל, והעוף כבר פלט כל לירו, או הודח אחר המליחה?

תשובה: א) יש פוסקים דאוסרים החיצון, משום דהחיצון אין טרוד
לפלוט, ובולע מפנימי. ^ד

ב) ויש פוסקים דסוברים דאף בכהאי גונא שרי אף החיצון בצלי, ואף
דהעוף כבר פלט כל צירו והיכא דליכא ציר דידי לא אמרינן כבולעו
כך פולטו, מ"מ שאני הכא כיון דהבליעה והפליטה באין כאחד. ^ה

ו. שאלה: אם מלא עוף עם צמר ללכות, וצמר הפנימי כמלח חזל לא
שהו שיעור מליחה, והעוף כבר פלט כל לירו או הודח?

תשובה: כיון דעל ידי המליחה נבלע דם הפנימי בהעוף עוד קודם
צליה ונסרך שם, שוב הדם אינו יוצא על ידי צליה, ולכן
החיצון נאסר והפנימי מותר. ^ו

ז. שאלה: אם מלא עוף עם צמר ללכות, וצמר שנפכים כמלח ולא
שהו שיעור מליחה, והעוף לא הודח, ועדיין פולט ליר?

תשובה

מקור ההלכה

- (ד) מירכז, מנח"ל, ות"ח
(ה) ט"ו, ושי"ך, ופרי מגדים
(ו) ט"ו בדעת רמ"א

- (א) רמ"א
(ב) פרי מגדים והנה דעת
(ג) תנת דעת

תשובה: כיון שהעוף לא בלע מבשר הפנימי ע"י מליחה, אף שבעת צליה בודאי בולע העוף מהבשר הפנימי כיון שאין לדם הפנימי מקום לזוב רק דרך החיצון, מכל מקום אמרינן כבולעו כך פולטו, והחיצון נמי שרי.

ח. שאלה: אם מלח עוף עם צטר לללות, וצטר סצפכיס נמלח וטהה טיעור מליח, והודח, והעוף החילון עדיין לא נמלח?

תשובה: א) יש אומרים דאף הבשר הפנימי מותר דנורא מישב שייב הדם מהחיצון ואין מניח את הדם להתבלע בפנים, או כבולעו כך פולטו תיכף. (')

ב) ויש אומרים דנאסר הפנימי ולא אמרינן נורא מישב שייב, ולכן הפנימי בולע, ולגבי פנימי לא אמרינן כבולעו כך פולטו כיון דאינו אצל אש ממש, רק מכוסה הוא בחיצון. (")

ט שאלה: אם מלח עוף עם צטר לללות וצטר סצפכיס נמלח וטהה טיעור מליחה, אצל לא הודח ופולט ליר, והעוף החילון עדיין לא נמלח?

תשובה: א) יש אומרים דאף שלא הודח הפנימי ופולט ציר, אפילו הכי נאסר. (פ')

ב) ויש אומרים דכיון דהפנימי פולט ציר, לא בלע מדם החיצון. (')
י. שאלה: אם מלח עוף עם צטר לללות, וצטר סצפכיס לא נמלח, והעוף החילון נמלח ולא טהה טיעור מליחה?

תשובה: א) יש פוסקים דטוברים דהפנימי נאסר מהחיצון מיד ע"י מליחה קודם הצליה, ואע"ג דאנן קייל דבשר שנמלח ע"ג בשר שלא נמלח מהני מליחה אחר כך, וכ"ש צליה מטעם כבולעו כך פולטו, מ"מ שאני הכא דכיון שהוא בפנים לא שייך כבולעו כך פולטו, רק טרוד אמרינן. (י')

ב) ויש אומרים דגם לגבי פנימי אמרינן כבולעו כך פולטו, ולכן אף הפנימי מותר. (י')

יא. שאלה: היאך הדין טל מולייחא צצטול?

תשובה: אם רוצה לעשות מולייחא ולבשל בקדרה, צריך למלוח העוף החיצון לבד והבשר של המלוי לבר, וידיחם כל אחד בפני עצמו אחר המליחה קודם שממלא, דאם לא כן הוי בשר שנתבשל בלי הדחה אחרונה. (י')

יב. שאלה: אם מלח החילון והפנימי כל אחד צפכי עלמו, אצל לא טהה טיעור מליחה קודם המלוי, ולא הדיחם, ואחר כך מלח את העוף צהצטר, וטהו כך ציחד טיעור מליחה?

השובה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(א) ש"ך, פרי מגדים וחת רמת
(ב) פרי חוש ומנחת יעקב
(ג) מחבר, ש"ך, וטרי מגדים

(ד) רמ"א
(ה) רש"י, רש"ל, רש"ת ורוב אחרונים
(ו) נתיב כבוד, בעת הש"ך
(ז) סק"י ושלח, וחת רמת בעת הש"ך

לור המכתב

תשובה: אף שאחר שיעור מליחה הפריד המלוי מהעוף והדיחם בדין הרחה אחרונה, אפילו הכי יש פוסקים דמחמירים לאסור הפנימי משום דהוי כמולח בכלי שאינו מנוקב. (י)

ג. שאלה: אם מלח החילון והפנימי, וסכיהם טהור שיעור וליחה, אכל לל הודחו, ואחר כך מלח העוף צנצטר וכתצטלו כך?

תשובה: אף שהורח צד החיצון קודם הבישול, אסור הכל משום דאין ס' נגד המלח הדבוק בו הנאסר במליחה, ושאר התבשיל שבקדרה אין מצטרף לס', משום דהמלח הוא בפנים והוי איסור דבוק, וצריך ס' בקדרה נגד כל המלוי והעוף, ואף די ש' נגדם, העוף והמלוי אסורים. (י)

יד שאלה: אם מלח העוף צנצטר קודם וליחה, ואחר כך מלח החילון וצטלו כך?

תשובה: א' יש אומרים דהחיצון שנמלח אינו מפליט הדם שבבשר הפנימי כיון דהמלוי הוא בשר בפני עצמו, ולכן אף החיצון אסור באין הפסד מרובה כיון דלא נמלח רק מצד אחד, אבל בהפסד מרובה יש להתיר אם הסיר אחר כך המלוי מהעוף ובשל העוף לבדו כיון דנמלח בצד אחד; אבל אם בשל המלוי אחרי שהסירו מהעוף אסור, דהוי כלא נמלח כלל, דמליחת העוף החיצון לא מהני כלל להמלוי שבתוכו.

ב' ויש אומרים דאף החיצון אסור אפילו בהפסד מרובה, דאף נמלח מצד אחד לא הוי, כיון דצד הפנימי סתום במלוי ואין שם מקום לדם לזוב. (י) טו. שאלה: הילך הדין על וולייחא צנצטר וצנים?

תשובה: אם נתן במולייתא בצים או אפילו בצים עם בשר, אף דלא נמלח הבשר שבפנים, אף בדיעבד יש לאסור, דכיון שהבצים נקרשים ומעכבים הדם מלצאת, הוי כאילו נתבשל בקדרה, ובאם לא נמלחו והודחו שניהם קודם שממלאם, אסור. (י)

טז. שאלה: נתן צנולייחא צנצטר עם עשנים וירקות?

תשובה: ירקות ועשבים אינם מונעים מלהפליט הדם, ולכן הכל מותר בדיעבד.

יז. שאלה: נתן חתיכות של צללים צין חתיכה לחתיכה על הספור צנצטר צליה, וכללה הצטר צלי וליחה?

תשובה: דעת הרש"ם לאסור אף בדיעבד, ודעת הפרי חדש להתיר בדיעבד; ומכל מקום אף שהבצלים אסורים אין הבשר נאסר דנורא משאיב שאיב, או דכבולעו כך פולטו לענין בשר שיש לו דם וציר של עצמו, וחתיכה נעשית נבלה לא שייך, דאין הנאסר חמור מהאוסר. (י) סימן

מקור ההלכה

(י) רבי הצודת בשם הלבוש ושרי מגדים (ז) ש"ע, סי' ושי"ך ושרי מגדים
(יז) רמ"א, ש"ך, ערי מגדים תחת דעת
(יח) ערי מגדים
(יט) ערי מגדים

סימן ע"ה.

א. שא"ה. אם מותר לטפל בנזק צנוף טלח כנולח?

תשובה: (א) אסור לטפל בצק בעוף שלא נמלח או בבשר בהמה שלא נמלח אף שבלילתו רכה, ואפי' בצלי' יש לאסור, וכל שכן במליחה, דהוי ככלי שאינו מנוקב; ובדיעבד אם הטפל בצק בבשר שלא נמלח, אסור הכל (אפי' הבשר ג"כ) דזה מונע הפליטה, וכל דין בשול (יש לו. א)

(ב) בשומן אווז או שומן בהמה מותר אפי' לכתחלה למשוח את העוף או את הבשר שלא נמלחו, דנמס אצל האש, ואין מעכב הפליטה. (ג) בציר של בשר שנמלח או בציר בשר שנמלח עם בשר שלא נמלח, גם כן מותר למשוח את העוף או את הבשר שלא נמלחו, דזה נמי אין מעכב הפליטה. (ד)

ב. שא"ה: אם מותר לטפל בליס צנוף טלח כנולח?

תשובה: דעת המנחת יעקב דאפשר בצים נקרשים ומעכבין הפליטה, וסיחה דקה שרי, ודעת הפרי מגדים דבדיעבד שרי, הא לכתחלה אסור.

ג. שא"ה: עיסה טזלילחה עצה טכחו לטוכה צטר טלח כנולח, ואפו אורו כך צתכור גרוף או על גזי גחלים אם יש לה דין צטול?

תשובה: עיסה כזאת הנקראת „פשטידא“ יש לה כל דין בשול אף מדיני דגמרא, דמונעת פליטת הדם הואיל שהיא עבה, ולכן אם יש ס' בעיסה נגד הבשר שבתוכה, העיסה מותרת, אך צריך גם כן ליטול כדי נטילה במקום שהיה מונח הבשר, אבל הבשר לעולם אסור; ואעפ"י דבבשול בקדרה במים אמרינן דבהפסד מרובה אם יש ס' הבשר מותר, מ"מ פשטידא גדועה טפי, דפירש שמה הדם בבשר במקום למקום, ואסור אף בהפסד מרובה. (ז)

מקור ההלכה

(ג) רמ"א, וס"י ברמת הש"ס
(ד) ט"ן, ושי"ן, פרי חדש, פרי מגדים, והנה דען

(א) מחבר, ומרי מגדים
(ב) רמ"א, ומרי מגדים

שאלה ותשובה

בדין נגלד עורתא ונשבר הצלע נגדו ויש לו עוקץ.

הב"א החמיר בזה אף בלא עוקץ רק שמכוון השבר נגד הגלד. וכן הסכימו האחרונים שהביאו דבריו להלכה בזה ולא מצאתי מהאחרונים שימצאו קולא בזה. ואמנם לפע"ד נראה להקל בזה בפשיטות כאשר אבאר בעזהש"ת. הנה האחרונים שהחמירו בזה הוא מטעם דחיישינן שמא בשעה שנשבר או אח"כ נקבה הריאה כיון דחוינן דנגלד ואינו ניכר. עיין בדבריהם של האחרונים במקומם.

והנה בחולין מ"ג ב' גרסינן. אמר עולא ישב לו קוץ בושט אין חוששין שמא הבריא. ופריך ולעולא מ"ש מספק דרוסה, ומשני קסבר עולא אי"ח לס"ד וכו' ע"ש. ובש"מ הברי"א עיין בפירש"י שני פירושים: פ"א אין חוששין שמא ניקב ועלה בו קרום ונתרפא. והפ"י הב"א אין חוששין שמא ניקב. ע"ש. ולענין דינא עיין בתוס' ורא"ש דיש פוסקים דלא כעולא מטעם דאנן קי"ל דחוששין לס"ד וממילא חיישינן שמא הברי"א. וכן אפסקא הלכתא ביר"ד בטור ומחבר סי' ל"ג דחוששין שמא הברי"א ולא מהני בדיקה, או מטעם דושט אין לי בדיקה מבחוץ, או דחיישינן שמא נתרפא ועלה בו קרום. ע"ש בטור בב"י ובב"ח וגם בס"ז וש"ך.

אמנם ברא"ש בפ' א"ט סי' ד' הביא בשם הראב"ן דפסק כעולא. וז"ל שם: ורבינו אליעזר ב"ר נתן זקני פסק כעולא. והביא ראי' ממחט שנמצא בעובי בה"כ בצד אחד כשרה ולא חיישינן שמא הברי"א. והא דחיישינן לס"ד משום דיש רגלים לדבר כדמפרש לקמן וגם שכיחא, ומש"ה מפקינן לה מחוקת היתר כמו שפ"י התוס' והגמ' דקאמר קסבר עולא אי"ח לס"ד לא חשש להאריך ולחלק כמו שחלקתי, אבל לענין פסק הלכה יש לנו לחלק. דלא תיקשי עלן ממחט שנמצא בעובי בה"כ וכו' ע"ש.

ואחר העיון בש"ת הראב"ן מצאתי בעזהש"ת להקשות כמה קושיות. (א) דמשמע מדברי הראב"ן אבל ויש לא שכיחא ואין רגלים לדבר אפי' בתחוב. דבנמצא לא צריכא למימר כדאיתא בגמ' שם, ומלבד דאין להבין לכאורא דאמאי לא יהיו רגלים לדבר דהא נתחב הקוץ וניקב בצד אחד יש רגלים לדבר דניקב גם השני וכן ממילא שכיח לניקוב, וזולת זאת קשה. הא משמע מתוס' פ' א"ט הנ"ל בדי"ה קסבר, וכן מפורש בדבריהם ביבמות פ' ד' אחין ל' ע"ב בדי"ה אשה. דקוץ בושט נמי שכיחא. ע"ש. ועיין נה"כ סי' מ"ט. וקשה מאד איך זה יחלקו התוס' והראב"ן, בסברות חלוקות. דתוס' תפסו בפשיטות דקוץ בושט שכיח, והראב"ן סובר דלא שכיח. והוא כמעט מחלוקת במציאות? ב) קשה טובא על דבריו, כיון דהגמ' אינו מחלק מנין לנו לחלק, ומי יחלוק נגד סברת התלמוד, ובאם הי' בדעת התלמוד לחלוק כמו שחלק הראב"ן, כודאי לא הי' שותק מה

כיון

כיון דיש נ"מ גדולה לענין דינא? ג) קשה להראב"ן אדמקשה הגמ' לעולא מס"ד דהיא מימרא דאמוראים וכן מסכין שנמצא פגום דהיא ג"כ מימרא דאמוראים. לסייעו לעולא ממחט שנמצא בבה"כ שהיא ברייתא חולין נ' ע"ב וג"כ קשה התם אמאי לא מקשה הגמ' כלל על הברייתא כל המ"ש שמקשה הגמ' לעולא? שוב מצאתי קושי' ב' הנ"ל וגם קצת מקושי' הא' בשו"ת שו"מ מהד"ת, ד) ועוד ראיתי לדקדק לפי ב' הפירושים של פירשי' ב.הבריא". לפי הא' קשה למה נקט עולא הבריא בלשון סתום ולא לשון מפורש שמא ניקב, ולפי' הב' קשה בהיפוך, והלא דבר הוא, למה שבק עולא לשון חכמים ונקט לשון מקרא לב' הפירושים אשר הניח מקום לטעות בלשונו?

לכן

נלע"ד לתרץ הכל ומקודם אתרץ קושי' האחרונה ואומר דבאמת בדקדוק גדול תפס עולא לשון אין חוששין שמא הבריא להורות לנו דאין חוששין כלל לא לשמא ניקב ולא לשמא נתרפא דאי הוה נקט לשון אין חוששין לשמא ניקב, הו"א אבל היכא דיש חשש לשמא ניקב היישינן לשמא נתרפא ונ"מ למ"ש הרא"ש בסי' הנ"ל וז"ל: ואפי' למאן דלא חייש בקוץ היינו לפי שמוצאין אותו תחוב בעור הפנימי לבד יש לחוש שמא גם החיצון ניקב ואין לו בדיקה, עכ"ל, וא"כ כשמוצאין נקב בפנימי בלא קוץ חוששין לשמא ניקב השני ובדיקה לא מהני משום שמא עלה בו קרום ונתרפא לכן נקט אין חוששין שמא הבריא שאיתא בלשון זה גם נתרפא, ואין חוששין לשמא נתרפא ואי הוי נקט בלשון מפורש א"ח לשמא נתרפא, הוי אמינא דלשמא נתרפא ל"ח אבל לשמא ניקב חיישינן, ונ"מ דבעי בדיקה, קמ"ל בסתמא דא"ח שמא הבריא והיינו דלא חיישינן כלל לא היכא דיש לחוש שמא ניקב לא חיישינן לשמא נתרפא ובמקום דלא חיישינן לשמא ניקב אפי' בדיקה לא בעי וכדאיתא ברא"ש בסי' הנ"ל לדעת עולא אפילו בדיקה לא בעי, וכדי שלא להאריך נקט עולא לשון קצרה, שמשמע כל הנ"ל בדבריו בלשון קצרה, א"ח שמא הבריא, וחיוב אדם לשנות לתלמידיו דרך קצרה כפסחים נ' ע"ב, ע"ש.

והנה

לדינא, לדירון דחוששין לס"ד ולא קי"ל כעולא, י"ל או דלא קי"ל כעולא ואפי' לשמא נתרפא חיישינן, וכן פסק הרמב"ם בפי"ג מה"ש או די"ל דלא כהרמב"ם דלשמא ניקב חיישינן דבעי בדיקה למאן דאית ליה דושט יש לו בדיקה בחוץ, וכאשר אכתוב לקמן, ודלא כעולא דלא בעי בדיקה כלל, אבל היכא דבדק ולא מצא נקב י"ל כעולא דלנתרפא לא חיישינן, ולכאורה הסברא נותנת כדעת הרמב"ם כיון דמוכח לדידן דחיישינן לס"ד וחוששין לכל לשמא ניקב וגם לשמא נתרפא, דמהיכי תיתי לחלק ביניהם, אמנם בתוס' חולין כ"ח בד"ה אתא, הביאו ב' שיטות על הא דושט אין לו בדיקה מבחוץ אלא מבפנים, דעת רש"י דאף בספק נקב אין לו בדיקה, והריב"א סובר דלדרוסה אין לו בדיקה אבל לספק נקב יש לו בדיקה, והנה הגר"א בסי' ל"ג סק"ח כתב דב' הפירושים של הבריא"י הנ"ל תליא כהא דשחי שיטות הנ"ל של רש"י וריב"א, בפ"י ושט אין לו בדיקה

שאלה ותשובה

בדיקה מבחוץ הנ"ל, דאי אמרינן כשיטת ריב"א דושט אין לו בדיקה מבחוץ רק לס"ד, אבל לנקב יש בדיקה בע"כ ר"ל אגן דלא קי"ל כעולא וחוששין לס"ד והתם הא מהני בדיקה מוכח דצ"ל לדדיון חיישינן לשמא נתרפא. אבל לשי' רש"י דגם לענין נקב אין לושט בדיקה מבחוץ ממילא אין זוכחה לדיון דלא ס"ל כעולא דחיישינן לשמא נתרפא, דהא גם בלא"ה בושט אין לו בדיקה מבחוץ לנקב וכיון דחוששין לניקב ממילא אין לו בדיקה, וכיון דאין לנו הזכחה לסברת שמא נתרפא מנין לנו לחוש לזה. וכתב דבזה נסתרת ראית ראב"ן והרא"ש מהא דבה"כ דקי"ל כעולא. דבה"כ שאני דשם יש בדיקה מבחוץ, פשאי"כ בושט אין לו בדיקה מבחוץ. עכ"ל ביתר ביאור. עיי"ש היטב, ואי"כ לפי"ז בע"כ צ"ל לתרץ דעת הראב"ן מקושית הגרי"א הנ"ל דלא ס"ל כפירש"י אלא כפי' הריב"א דושט יש לו בדיקה מבחוץ לענין נקב ואי"כ אם נאמר דלא קי"ל כעולא וחוששין לושט, ע"כ דחיישינן לשמא נתרפא, ושפיר הקשו מבה"כ דשם לא חיישינן לשמא נתרפא וסרה ממנו קושית הגרי"א. ובאמת משמע מפורש ברא"ש בהשוחט סי' ג' דפוסק כהריב"א הנ"ל, ואי"כ הרא"ש לשיטתו שפיר הביא ראיה מבה"כ.

והנה זה בודאי הדעת מרע"ת, והוא האמת, דחשש שמא ניקב הוא שכיח ושכיח כסברת חתום' ולא גרע מספק דרוסה כיון דהארי על שכיח הוא שדרס, וה"נ כיון שנתחב הקוץ וניקב מצד אחד שכיח שינקב גם השני, אבל לשמא ניקב ונתרפא זה לא שכיח שינקב ויעלה קרום ויתרפא כלו עד שלא יהא ניכר כלל, וזאת סברה פשוטה מאד וא"צ ראי' לזה. ואי"כ לפי"ז הי' א"ש מה שהקשיתי לעיל בקושיא א' דהתוס' דהכא אפשר דנקטו כשיטת רש"י (גם בדברי התוס' פ' השוחט הנ"ל בדי"ה אתא אין הכרע משם כמאן ס"ל עיי"ש) דאין לושט בדיקה מבחוץ גם לענין נקב ואי"כ לשמה נתרפא לי"ח וכהגרי"א הנ"ל רק דחיישינן לנקב וזה ודאי שכיח לכן כתבו דנקיבת הושט שכיח. אבל הראב"ן בע"כ צ"ל כנ"ל דס"ל כהריב"א דלנקב יש בדיקה, ובע"כ אי ס"ל דחוששין, לשמא נתרפא חיישינן וזה לא שכיח ושפיר יש לחלק מס"ד, דהתם רגלים לדבר ושכיח ומתורצת קושיא הראשונה.

עכשיו אבא לתרץ בהנ"ל ג"כ קושיא הב' והג' והוא, דהנה בדעת הראב"ן הנ"ל דפסק כעולא, יש להסתפק איך הוא דעתו, אם גם בכולה ס"ל כעולא דאין חוששין כלל ואפילו בדיקה לא בעי, או דס"ל דבדיקה עכ"פ בעי רק לשמא נתרפא לא חייש, אמנם נראה מוכח מדבריו דרק לשמא נתרפא לא חייש ובה פסק כעולא, אבל בדיקה בודאי בעי מדהביא ראיה מבה"כ לושט, ומאי ראי' היא זאת מבה"כ דבדיקה לא בעי דלמ"א הא דבה"כ ניקב מצד אחד דנקט בבדיקה דכשרה מיירי בבדיקה וכדעת הפוסקים בסו' מ"ח דבה"כ בעי בדיקה, ועוד נראה ראי' דהא הרא"ש פסק הכא כהראב"ן, והרא"ש בהכל שוחטין סי' ה' מסיק דאפי' במקום דסמכינן ארובא וחזקה מ"מ בעי בדיקה, ובודאי לא עדיף ישב קוץ בושט מרובא וחזקה בכ"מ ובודאי בעי בדיקה, א"ו דאחינן לדעתם בעי בדיקה ולא פסקו כעולא רק בזה דלשמא נתרפא לא חייש, אלא שראיתי להודיעה

להדרישה בטור סי' ליג דלא פיי' כן בלעת הלא"ש והראב"ן, ולכן מן ההכרח להביא לצרי הטור והדרישה ונראה אינה דרך ישכון אור.

רו"ח לשון הטור: אמר עולא ישב לו קוץ בושט א"ח שמא הבריא, ורוב הפוסקים פסקו דלא כותיה אלא חוששין שמא הבריא, ופירש"י הבריא ניכב מלשון וברא אותן בחברותיהן וצריך בדיקה למ"ד ושט יש לו בדיקה אצל נקב, ויש מפרשין הבריא מלשון בריא שמא ניכב ונתרפא וחזי ליה קרום שעלה מחמת מכה בושט ואינו קרום, וכיכ הרמב"ם הר"ז ספק נגלה דשמא ניכב הושט ועלה קרום במקום הנקב ואינו נראה ודוקא וכו'. והראב"ן פסק כעולא דא"ח אפי' בקוץ התחוב ובכל ענין כשר, ולזה הסכים א"א הרא"ש ז"ל, עכ"ל, וכתב הפרישה בס"ק כ' וז"ל והראב"ן פסק כעולא וכו' ובכל ענין כשר, צ"ל שהרא"ש סובר פיי' הבריא כפירש"י שמפרש ניכב ואמר דאין חוששין לניכב וכשרה, אבל אין לפרש שהוא סובר פיי' הבריא לשון בריא דאיכא קאמר להבריא לא חיישינן אבל לניכב חיישינן וצריך בדיקה לנקב ומאי קאמר סתמא אין חוששין וכשרה דמשמע אפי' בדיקה איצ, ועוד דאיכא לא יהי' גימ' בין פסקא דראב"ן לפסקא דרוב הפוסקים לפי פירש"י דפיי' הבריא לשון נקב, א"ו הוא מפרש דברי עולא כרש"י ופסק כעולא, עכ"ל, וכבר כתבתי דא"א לומר כן בדעתם דאפי' בדיקה איצ ועוד גיל מדכתב הטור לעיל בדין צואר המלוכלך בדם וריב"א פיי' שא"צ בדיקה כלל, ואי ס"ד דהטור ס"ל גם בדין זה קוץ הרחוב בושט בדעת הראב"ן דאיצ בדיקה לא הוי שתיק מזה והי' מפרש, והראב"ן פסק כעולא ואיצ בדיקה כללי ולא הוי מסתב סתם, בלשון ואין חוששין, ועוד נראה דהא הטור כתב בסיו' זה ואפי' לדבריו (ר"ל לדעת הראב"ן) אם יש עליו קורט דם בחוץ בודאי טרפה בודאי ניכב כולו ע"כ, ואיכא בודאי צריך בדיקה כמו שפסק הטור גופא בסיו' מ"ח בבה"כ דבעי בדיקה, ולדעת הראב"ן שניהם שוים ולא הביא הטור שם שום חולק ע"ז, ועיין בש"ך סיו' מ"ח ס"ק ל"ב, אלא ע"כ מכל הני דאמרן מוכח דהטור ס"ל בדעת הרא"ש והראב"ן דבעי בדיקה, אלא רק דלנתרפא לא חיישינן; והדיוקים שדייק הפרישה מהטור דלא ס"ל כן, ג"ל ליישב דכונת הטור כך היא, משום דמתחלה כתב דרוב הפוסקים פסקו דלא כותי' אלא חוששין שמא הבריא, והביא דבהבריא יש ב' פירושים כגיל א"כ בודאי מדינא חוששין שמא הבריא, ובדאורייתא יש להחמיר בודאי כשני הפירושים וחיישינן שמא נתרפא ואפי' בדיקה לא מהני, וע"ז הביא והראב"ן פסק כעולא דאין חוששין ואיכא לדעת הראב"ן מדינא אין חוששין, איכא בכל ענין, ר"ל אפי' אם החמיר לומר בדאורייתא דאין חוששין לשמא נתרפא אבל לניכב חיישינן אבל עכ"פ בבדיקה כשר, וז"ש, בכל ענין, והכונה בכל אופן שתפרש אין חוששין, הוא כשר, אבל דוקא בבדיקה, שוב מצאתי אח"כ בשו"ת פנים מאירות סי' א' שהשיג ג"כ על הפרישה ופיי' ג"כ דברי הטור כמו שכתבתי עייש, וברוך שכונתי וכו', ודוק היטב בזה.

והשתא כיון שהוכחתי לדעת הרא"ש והראב"ן דפסקי כעולא, היינו דלא חיישינן לשמא נתרפא, אבל לניכב חיישינן ובעי בדיקה, וכבר

שאלה ותשובה

וכבר כתבתי דבזה מתורץ מה שכתב הראב"ן דישיב לו קוץ בושט לא שכיח
היינו חשש שמא נתרפא בודאי לא שכיח.

אבל כִּי יֵלֶךְ רַק בְּדַעַת הַרֵאשִׁי וְהַרֵאבִין, אֲבָל לְעוֹלָא גּוֹפֵא כִּבְר הוֹכַחְתִּי
לְעֵיל מִדְּנֻקַּט לְשׁוֹן סְתוּם אִיחַ שְׁמַא הַבְּרִיא הֵינּוּ דְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ כֻּלְּל
לֹא לְשִׁמְא נִיקָב וְלֹא לְשִׁמְא נִתְרַפָּא, וְאִפִּי בְּדִיקָה נִמִּי לֹא בְעֵי, אִיכּ בּוּזָה
אִישׁ וּמְתוּרַצַּת גַּם קוֹשִׁי הַבּוּ וְהַגּוֹ שֶׁהַבְּאִתִּי לְעֵיל מְשׁוּם דְלְעוֹלָא גּוֹפֵא
שְׁפִיר פְּרִיךְ הַגַּמ' וְלְעוֹלָא מִשׁ מִסְפֵּק דְרוּסָה וְלֹא מְצִי הַגַּמ' לְתַרְץ אֲלִיבֵי
דְשִׁאנִי סִפֵּק דְרוּסָה דִישׁ רַגְלִים לְדַבֵּר וּשְׂכִיחַ כַּחֲלִיּוֹק הַרֵאבִין, דְאִיכּ תְּקִשָּׁה
תִּינַח בְּמַה דְעוֹלָא אִינוּ חוֹשֵׁשׁ לְשִׁמְא נִתְרַפָּא בּוּזָה וְדֹאֵי יֵשׁ לְחֵלֶק כֵּן וּכְנִיָּל,
דְשִׁמְא נִתְרַפָּא לִישׁ, אֲבָל עוֹלָא הָא אִינוּ חוֹשֵׁשׁ גִּיכּ לְנִיקָב וְאִפִּי בְּדִיקָה
לֹא בְעֵי וְלַחֲשֵׁשׁ נִקָּב בּוּדֹאֵי יֵשׁ רַגְלִים לְדַבֵּר וּשְׂכִיחַ אִינוּ חוֹשֵׁשׁ, וְלֹא חֲשֵׁשָׁה
הַגַּמ' לְהֵאָרִיךְ וְלַחֲלֵק אֲמֵאֵי קִמּוּקֵי דְעוֹלָא סוּבֵר אִיחַ לְסִיד דְמִמִּילָא מוּבָן
כְּנִיָּל, דְמוֹכְרָחִים אֲנוּ לומר כֵּן לְדַעַת עוֹלָא, אֲבָל לְרִידוֹן לְדִינָא דְלִנְקָב
חֵיִשִּׁינָן כְּמוֹ דְחֵיִשִּׁינָן לְסִיד אִיכּ לֹא קִשָּׁה כֻּלְּל מִסִּיד בּוּזָה וְדֹאֵי הָא דְעוֹלָא
סִיל דְלֹא חֵיִשִּׁינָן לְשִׁמְא נִתְרַפָּא בּוּזָה יֵשׁ לְפִסּוֹק כּוֹתִיב דְעוֹלָא, וְלוֹזָה יֵשׁ
הוֹכַחָה מִבְּהִיכּ דְלְשִׁמְא נִתְרַפָּא לִיחַ, וְאִיכּ דְבְרֵי הַרֵאבִין נְכוּנִים וּמִיּוֹשְׁבוֹת
כֻּל הַקּוֹשִׁיּוֹת שְׂדַקְדָּקוֹ עֵלִי

וְיֵצֵא לָנוּ מִכֻּל הַנִּיָּל דְשִׁלַּשׁ שֵׁיטוֹת בְּדַבֵּר דַּעַת הַרֵיף וְהַרְמַבִּים דְלֹא קִיָּל
כְּעוֹלָא וְאִף לְשִׁמְא נִתְרַפָּא חֵיִשִּׁינָן וְלֹא מֵהֵנִי בְּדִיקָה כֻּלְּל, וְדַעַת
הַתּוֹס' גִּיכּ דְלֹא קִיָּל כְּעוֹלָא וְחֵיִשִּׁינָן לְשִׁמְא נִיקָב וְלֹא מֵהֵנִי בְּדִיקָה, אֲבָל
לֹא מְטַעַם שְׁמַא נִתְרַפָּא דְלְשִׁמְא נִתְרַפָּא לֹא חֵיִשִּׁינָן, רַק דְלוֹשֵׁט אִין לוֹ
בְּדִיקָה מִבְּחוּץ, וְנִימַם בֵּין דַּעַת הַרֵיף וְהַרְמַבִּים וּבֵין דַּעַת הַתּוֹס' בְּשִׂאָר
אֲבָרִים דְמֵהֵנִי בְּדִיקָה, אוֹ אִפִּי בּוֹשֵׁט גּוֹפֵא הִיכָא שְׁנִיקָב מִצַּד חוּץ לְצַד
פְּנִים, לְדַעַת הַרֵיף וְהַרְמַבִּים לֹא מֵהֵנִי בְּדִיקָה מְשׁוּם דְחֵיִשִּׁינָן לְשִׁמְא נִתְרַפָּא
(אֵלֹא דְבוּזָה אִין הַכְרַע דְדִלְמָא גַּם דַּעַת הַרְמַבִּים הִיא גִיכּ רַק בּוֹשֵׁט בְּעוֹר
הַחֵיצוֹן חֵיִשִּׁינָן לְשִׁמְא נִתְרַפָּא וְהוּא מְשׁוּם דְהַחֵיצוֹן אֲדוּם וְלִכֵּן קְרוּם חֲדָשׁ
הוּא מִסְתַּמָּא אֲדוּם קִצַּת בְּהַשְׁתַּנּוּת מִן קְרוּם יֵשׁן כִּידוּעַ בְּחוּשׁ, וְלִכֵּן אִינוּ
נִיכֵר אִם נִתְרַפָּא, אֲבָל בְּשִׂאָר אֲיִבְרִים דְאִינָם אֲדוּמִים כְּמוֹ בְרִיאָה וְבִהִיכּ
דְקְרוּם חֲדָשׁ נִיכֵר בָּהֶם וְנִרְאָה בָּהֶם הַשְׁתַּנּוּת בּוּדֹאֵי לֹא חֵיִשִּׁינָן לְשִׁמְא
נִתְרַפָּא, וְבוּזָה אִין אֲנוּ צְרִיכִים לְחִלּוֹק הַרֵאשִׁי מוֹשֵׁט לְבִהִיכּ מְשׁוּם דְבִהִיכּ
הֵם עוֹרוֹת עֵבִים; אֵלֹא בְּפִשּׁוּטוֹ נִיחָא מְשׁוּם דְשֵׁם נִיכֵר קְרוּם חֲדָשׁ מֵהֵנִי
בְּדִיקָה, וְזוּהוּ נִיל בְּרוּר בְּדַעַת הַרְמַבִּים, וּמִתּוֹרָץ בּוּזָה כְּמַה קוֹשִׁיּוֹת שֶׁהִקְשׁוּ
הָאֲחֵרוֹנִים, וְאִין רְצוּנֵי לְהֵאָרִיךְ בּוּזָה וְהַמְשְׁכִיל יִבְיָן.) אֲבָל לְדַעַת הַתּוֹס'
מֵהֵנִי בְּדִיקָה, וְדַעַת שְׁלִישִׁית הַרֵאשִׁי וְהַרֵאבִין דְגַם לוֹשֵׁט יֵשׁ בְּדִיקָה מִבְּחוּץ
וּמֵהֵנִי בְּדִיקָה מְשׁוּם דְלֹא חֵיִשִּׁינָן כֻּלְּל לְשִׁמְא נִתְרַפָּא, וְלְדִינָא בּוּדֹאֵי דְבְרֵי
הַבְּיָי וְהַשִּׁעַ נְכוּנִים, כִּיּוֹן דְעַכְפִּי, הֵן לְדַעַת הַרֵיף וְהַרְמַבִּים וְהַתּוֹס' בִּישַׁב
לוֹ קוֹץ בּוֹשֵׁט לֹא מֵהֵנִי בְּדִיקָה, יֵהִי מֵאִיזָה טַעַם שִׁיחֵי, כּוֹחֵיזוֹ קִיָּל,
וְהוּא דַּעַת הַרֵאבִין יִחִיד לְגַבִּיּוֹ.

אמנם יש לנו לכרר האיך הדין נוטה בשאר איברים וכגון בריאה היכא
דניקב עור אחד ע"י מחט או קוץ (וכגון היכא שידוע לנו שלא

ניקב

ניקב אחד מאיברים הפנימיים וכגון שניקב לפנינו כבסימן ג"א) אי חוששין לשמא הבריא והיינו לשמא נתרפא דהא בדיקה ודאי יש לריאה כדפסקינן בסי' ל"ו דאפי' מחט בריאה מהני לה בדיקה כשהיא שלמה, אי חוששין לשמא נתרפא או לא. והנה באמת מצאתי להלבי"ש בסי' ל"ו האריך בזה ולא העלה דבר ברור וחוכך להחמיר דלא מהני בדיקה, ולא נראה לפע"ד דבריו כאשר אבאר בעזוהשי"ת.

הנה בודאי לדעת התוס' והרא"ש מוכח דלא חיישינן כלל לשמא נתרפא אפי' בושט, דהא התוס' והרא"ש הוכיחו דלושט מהני בדיקה לנקב מבחוץ מהא דקי"ל דניקב זה בל"ו כשר, היכי משכחת לה, דאם ניקב מבפנים יש לחוש שמא ניקב גם החיצון, ודחקו לתרץ אליבא דרש"י דמיירי ע"י חולי משמע הא לדידהו משכחת לה נמי ע"י קוץ ניקב זה בלא זה ומיירי ע"י בדיקה מבחוץ, וקשה ליחוש לשמא נתרפא, אלא ע"כ דלשמא נתרפא ל"ח, ואין לומר דמיירי באופן שבלעו עתה מקרוב באופן דאין לחוש לשמא נתרפא (כתוס' שבת ל"ו בד"ה למחט בסופו, עיי"ש) דא"כ אמאי כתבו התוס' (חולין כ"ח ד"ה איתא, עיי"ש) דלוקמי לרש"י ע"י חולי הוא דוחק, וע"כ משום דבכל האופנים מיירי, א"כ לדידהו נמי יקשה הא לא מיירי בכל האופנים, אלא בידוע שבלעו מקרוב. ועוד א"א לומר כן בתוס', דהא התוס' הקשה שם בשם הר"ר אלחנן אי ושט יש לו בדיקה מבחוץ א"כ מאי פריך ור"מ היכי אכיל בשרא ודלמא במקום נקב שחיס ונימא דהוה אכיל ע"י בדיקה, ודחקו לתרץ שם, ואי ס"ד דתוס' ס"ל חששא דשמא נתרפא, מאי קושיא, דלמא נעשה נקב מכבר צ"י קוץ ונתרפא ולא מהני בדיקה, וע"כ דצ"ל דל"ל חששא דשמא נתרפא ומהרא"ש שם מוסח ג"כ בפירוש דל"ל חששא דשמא נתרפא, מדכתב שם: ואפי' למאן דלא חייש בקוץ, אבל כשמוצאין נקב בפנימי יש לחוש שמא גם החיצון ניקב ואין לו בדיקה, מוכח דל"ל חששא שמא נתרפא, ודויק, וגם בדעת רש"י יש להסתפק איך ס"ל בהני לשונות של הבריא, ונ"ל ראי' דרש"י ס"ל לעיקר כלשון דשמא הבריא לשון ניקב, מדפי' בשבת ל"ו דלכן בהמסס אפי' מצ"א סרפה לפי שהדופן דק מאד ואין זו סתימה, עיי"ש, ואי ס"ל דחיישינן לנתרפא, הלא בלא"ה בלאו טעמא דסתימה הא חיישינן שמא נתרפא (ועי' בת"ש סי' מ"ח ס"ק י"ב) רק דהתוס' שם כתבו בשם ר"י לתרץ דברי רש"י משום דחיישינן שמא נתרפא, עיי"ש, אבל רש"י בעצמו לא ס"ל הכי; וא"כ לדידהו להני פוסקים הנ"ל בריאה דאית לה בדיקה ל"ח לשמא נתרפא, וא"כ אם ניקב עור החיצון בפנינו ע"י מחט או קוץ ובדק לה בנפיחה או בפושרין כשרה ולא חיישינן לשמא נתרפא.

ולא נשאר לנו רק לדעת הרמב"ם והרי"ף דחששו בושט לשמא נתרפא, האיך יש לדון לדעתם בריאה וכו"ל, והנה לדידהו קשה בודאי מה שהקשה הרשב"א בחידושו בפי' א"ט ד' מ"ב ע"ב ובדף ג' הא מחט שנמצא בריאה דמהני לה בדיקה בע"כ מוכח דל"ח לשמא נתרפא ובע"כ צ"ל לדידהו כמו שמירץ התיש בסי' ל"ג ס"ק י"ג דשאני ריאה אי היתה ניקבה ונתרפאה היתה מעלה סרכא, עיי"ש היטב, ולפע"ד יש לדון על תי'

שאלה ותשובה

ת"י זה, דהא הת"ש כתב תירוץ זה לשיטת רש"י, ולשיטת רש"י הא כתב הר"ן בפ' א"ט דיש נקבים שאינם ראויים לעלות סרכא, ובאמת אותם נקבים שראויים לעלות סרכא, אפי' כשלא עלה בהם סרכא כשרה, אלא כשמוצאין נקב אין אנו יודעים אותו ודלמא הוא מאותן נקבים שאינם מעלים סרכא, ולכן בכל נקב מטרפא מפני הספק, ע"ש, וכיון דאילו ידעינן אי נקב המחט את הריאה טרפה כדקיל בחתוכי דריאה בע"כ שאותן נקבים אינם מעלים סרכא, וא"כ לחוש להו לשמא נטרפא, ולפעד"נ תירוץ פשוט גם לדעת הרמב"ם, משום דודאי בכל האיברים ל"ל בדיקה על נקב אלא במראה, ובודאי חיישינן שמא נטרפא ועלה קרום דק שאינו חזק, וראית העין תופסת בשוה כל השטח ואינו ניכר, אבל בריאה שאני לפי מה שכתב הרמ"א בס"י ל"ו בסעי' ב', יש אומרים אם נפחו הריאה ונקרע הקרום מחמת הנפיחה טרפה, וביאר הלבוש הסברא הביאו הד"ח פא"ט סי' י"ג ס"ק מ"ו משום דאמרינן נקב הי' שם ועלה בו קרום דק וחלש ולכך נקרע עכשיו ע"י נפיחה, וק"ל ניקב ועלתה בו קרום ונסתם טרפה ע"כ, הרי דטבע קרום שעולה מחמת מכה בריאה מתקרע ע"י נפיחה, ולכן כשנפוחה ולא נתקרע מירה בבירור שלא נקבו הקרומים ונטרפא דא"כ היו מתקרעים והי' יוצא הרוח, וזה ברור לפע"ד, יהי' איך שיהי' בין לסעמא דהת"ש ובין לסעמא דידי מוכח דלכל השיטות בריאה לא חיישינן לשמא נטרפא.

רק זה ראיתי להל"ש בס"י ל"ו בסק"ד שנסתפק גם כן בזה ובנה בנינים גדולים בזה להחמיר, לכן מן ההכרח להביא דבריו, ונראה אם יש להם קיום לפי כור בחינת שכל הישר, הנה יסודות בנינו הוא על הגאשר"י בר"ם אלו טרפות, וז"ל הגאשר"י: וקורקבן שנמצא בו מחט וניקב הכיס ולא ניקב הקורקבן כשרה ולא חיישינן שמא הבריא (ר"ל כמו בושט דחיישינן שמא הבריא בסוגיא ד' מ"ג ע"ב כמו שהבאתי לעיל) לפי שהוא עב והוי כמו מחט שנמצא בעובי בית הכוסות דמצד אחד וכמו מחט שנמצא בריאה ולא מנקבא כשרה, וסעמא לפי שהן עבין ולא דמו לושט, ועוד טעם אחר דגבי ושט ודאי חיישינן ומה שאין ניכר מבחוץ היינו סעמא דאידי דפעיא ב"י חזרת המחט לאחוריו, אבל מחט הנמצא בעובי כה"כ וכן בקורקבן אדרבה האוכלין והמשקין דחין אותן, לחוץ ולא לאחוריו, ע"כ, וכתבו הלב"ש וז"ל, ור"ל דמשי"ה אם איהא דניקב לחוץ מי החזירה, (וזהו כשיטת התוס' והרא"ש בשם ר"ת שיתבאר בסמוך) וקשה דהרי הג"א פסק הובא בב"י כאן דבריאה נקבו ב' הקרומים זה שלא כנגד זה טרפה משום דריאה ג"כ גמרא ופשטא ודמי לושט, וא"כ ג"כ לענין הא דמי לושט דע"י שגמרא חוזרת המחט לאחוריו, ואף שיש לדחוק בזה מ"מ המעין בלשונו יראה בהדיא דבתירוץ ב' לא הזכיר ריאה כלל, ולא כתב אותה התירוץ רק על ביה"כ וקורקבן, אבל בריאה לא כתב רק תירוץ הראשון ע"ש, ויש לתמוה בזה הרי כ' הש"ך בס"י מ"ח ס"ק ל"ב דקרומי ריאה דקין מאד יותר מושט וכן החוש מעיד ע"ו, ואיך כתב דמשי"ה בושט שהם דקין משא"כ בריאה וז"ל דהג"א מפרש הא דאמרינן בשי"ט דמחט שנמצא בריאה אם היא שלמה מהני לה בדיקה בנפיחה, היינו שנמצא המחט בכשר מריאה רחוק מקרומין,

ובהא כתב שפיר דליח בריאה להבריא משום שהריאה כולה עבה והמחט רחוק הרבה מהקרומים משה לא חייש שמא נקבה את הקרומים, משאיכ בושט שהוא דק, כן ניל ברור בביאור דברי הג"א, ולפייו בריאה היכא שקרום אחד ניקב ע"י מחט טרפה במכיש מושט דהם דקים יותר מושט ומדחזינן בושט דלא מהני בדיקה דחיישינן לנתרפא כ"ש בריאה דאפי' בדיקה לא מהני, עכ"ל, (ויתר דבריו אביא פסקא פסקא להשיב על דבריו במח"כ עפר אני וכו'). הנה מ"ש דהג"א מיירי בריאה שנמצא בה מחט רחוק מהקרומים זה אינו במשמע בש"ס ופוסקים, דכל כי האי לא הוי להו לש"ס ופוסקים לסתום אלא משמע דבכל ענין מיירי כמו שהביא הלב"ש גופא את היש"ש דמיירי אפי' נמצא סמוך לקרומים, אלא דמי' לנידון דידן דהמחט נמצא בחוץ דבריו נכונים, משום דבדיח פ' א"ט סי' ל"ד ס"ק קמ"ה בשם הלב"ש, והש"ך בסי' מ"ח ס"ק כ"ב בשם ת"ח כתבו, דהסברא היא דהיכא שהקרומים דקים א"א להמחט לסבוך באחד מפני דקותו כ"א בשניהם היכא שהקרומים דקים, אבל בעבים המחט או הקוץ נאחו בקצתו והולך לאט לאט ויוכל לעמוד אפי' במקצת של חיצון, ותדע דהא בקורקבן ובה"כ אפי' כשניקב הפנימי והחיצון ולא נשאר רק משהו מעור החיצון קי"ל דכשר, ובע"כ כיון דיש להמחט מקום לאחוז הולך מעט מעט, ולכן ג"כ מחט בריאה, כיון דקי"ל דבשלמה הולך המחט דרך הסמפון של הקנה ויש למחט מקום לאחוז בבשר הריאה ואחי"כ הולך לאט לאט עד שהוא יכול לעמוד ג"כ אפי' אצל עור החיצון ואינו מנקב אותו כמו בקורקבן ובה"כ, וכנ"ל, משה"א א"ש דברי הגאש"ר"י דריאה דמי בזה לבה"כ וקורקבן ואפי' נמצא המחט אצל הקרומים ודלא כהלב"ש הנ"ל, אבל היכא דנתחב המחט מחוץ ואין לו מקום לאחוז אז דמי לושט שהוא נאחו בשני הקרומים, ואיכ לדעת הגאש"ר"י בזה דברי הלב"ש נכונים היכא דהמחט הוא מבחוץ דמי לושט.

אמנם מ"מ לדינא א"א לאחוז חלוק הגיא הנ"ל בריאה, דנראה דעת הג"א נכונים אם נאמר דס"ל כדעת הפוסקים בסי' מ"ח דבבה"כ אם נתחב, מצד אחד צריך לבדוק מבחוץ ואם לא בדק טרפה, ועיין בטור סי' הנ"ל משה"א א"ש נמי הכא בריאה אף דריאה דמי לבה"כ מ"מ צריך לבדוק מבחוץ ואם א"א בבדיקה כגון שהיא חתוכה טרפה כמו בבה"כ, ודעת הרשב"א והטור הנ"ל אם לא בדק מבחוץ טרפה, ועיין בסי' הנ"ל בב"י בשם הרשב"א, אבל לדעת הרמב"ם והרא"ש שם דבבה"כ בנתחב מצ"א איצ לבדוק כלל מבחוץ, ואיכ בודאי קשה בהתוכה דריאה אמאי טרפה אם נאמר דריאה דמי לבה"כ, ובע"כ צ"ל לשיטתם ריאה שאני מביה"כ דמתוך דקומיה דקים חיישינן ולא דמי לביה"כ, איכ אכתי קשה בשלמה אמאי כשר ניוחש שמא נתרפא, ובע"כ צריך לחלק דשאני ריאה כחלוק התיש, ועיין בישי"ש סי' מ"ט בסופו, או כחלוק דידי ולא חיישינן כלל בריאה שמא נתרפא, וכבר פסק הרמ"א בסי' מ"ח בה"מ כדעת הרמב"ם והרא"ש דאיצ לבדוק, ובע"כ צ"ל כנ"ל דבריאה לא חיישינן לשמא נתרפא תיכ"ק קם דינא אפי' שנמצא המחט מבחוץ בריאה לא חיישינן לשמא נתרפא ושפיר מתכשר בבדיקה עכ"פ בה"מ.

שאלה ותשובה

עוד כתב שם הלב"ש וז"ל. אולם שאר הפוסקים דס"ל דריאה לא גמדי וכמ"ש רס"י זה, ולפי"ז לתירוץ ב' של הג"א שהוא מדברי התוס' והרא"ש ושאר פוסקים בשם ר"ת פא"ט ד' נ' והובא בדברי האחרונים בסי' מ"ח שכתבו לחלק בין ושט לביה"כ, משום דבביה"כ אם איתא דהי' נקוב לחוץ מי החייר המחט לאחוריה, וא"כ לא ניקב עדיין כלל לחוץ משא"כ בושט דפעיא בי' החזירה המחט לאחורי' עי"ש א"כ י"ל דגם בריאה אפי' לניקב בלא נתרפא ל"ח כלל כיון דריאה מינח גיחא אם איתא דנקוב לחוץ מי החזיר לאחורי' ואפי' בדיקה בנפיחה ל"צ וכדעת קצת פוסקים בזה להכשיר בדיעבד בלי בדיקה עי"ש, אלא דכ"ז אינו אלא כשהמחט עדיין תחוב, בהא הוא דמתירין בכה"כ משום דאי איתא דניקב לחוץ מי החזיר המחט לאחורי', אבל אם כבר אין המחט לפנינו, דידיעין דחזר לאחורי' ודאי חיישינן שמא ניקב לחוץ ואפי' לנתרפא חיישינן בכה"ג דדמי ממש לושט כיון דליכא סברא דאם איתא וכו' ואף בדיקה לא מהני לדידן דקי"ל דלא כעולא, ותירוץ זה נראה שהוא עיקר ברוב הפוסקים ובאחרונים סי' מ"ח וא"כ נהי דבסוף הסימן במחט בריאה מכשרי ע"י נפיחה היינו כיון דהמחט עדיין בפנינו, משא"כ כאן שאנו מוצאין נקב וידוע שנעשה מכבר ע"י מחט (או אף אם יש לתלות שנעשה ע"י מחט ואין ידוע בודאי דבושט אף בכה"ג, חיישינן להבריא כמבואר בסי' ל"ג בש"ך עי"ש בסק"ח, ועי"ש באחרונים מה שפלפלו מענין ס"ס) ואינו לפנינו אפי' בדיקה לא מהני, עכ"ל, ולפעד"נ שלא בדקדוק ובעיון היטב כתב כל הדברים, וכבודו במקומו מונח ועיקרן של דברים כך הם וברורים הדנה בגמ' דף מ"ג ע"א מחלק הגמ' בניקב זה שלא כנגד זה דבושט טרפה ובקורקבן כשר הוא משום ושט דאכלה בי' ופע"י בי' רוח גמדה לי' ופשטא לי' זמנין דמנהדרין בהדי הדדי קורקבן דמינח גיחא כדקאי קאי עי"ש, ובודאי כל מלה ומלה של הגמ' מדויקת בדיוק גדול, דכלל גדול הוא בכל האיברים שיש להם חלל אינם פוסלים עד שינקב לחלל או לחוץ וא"כ בניקב זה שלא כנגד זה הא כל אחד ואחד אינו ניקב לחלל ולחוץ וכ"א מגין על חברו, רק גבי ושט חיישינן כיון דאכלה ופע"י בי' אף דלאחר שחיטה חזינן דניקב זה שלכנ"ו הוא משום דעתה נפשט הושט לארכו אינם מכוונים הנקבים זה כנגד זה, אבל מחיים אפשר דע"י דאכלה בי' וצווקת כפירש"י שם גמדה לי' היינו נתכווץ הושט ונתכוונו הנקבים זה כנגד זה ואז הי' פתוח הנקב הן לחלל והן לחוץ, והעיקר תלוי בזה במה שטבע הושט לכווץ את עצמו שהוא פי' של גמדה לי', אבל קורקבן מינח גיחא ואין בטבעו לכווץ את עצמו, וא"א שיתכוונו הנקבים זה כנגד זה להכי כשרהו והנה הג"א בסי' י"ג סובר דטבע הריאה גמי אית לה טבע הושט דע"י ששואבת כל מיני משקה ומשמעת קול גמדה לי' ופשטא לי' עי"ש דכתב מפורש כן, וא"כ אית לה גמי טבע הכיווץ וא"כ מכווני אהדדי ולכן ס"ל דטריפה בניקב זה שלא כנ"ו, אבל הב"י בסי' זה השיג עליו המ"ש דריאה יש לה טבע הכיווץ והיינו גמדה לי' ופשטא לי' ואנו רואים בחוש שאינו כן, עי"ש, והיינו, זה ודאי הב"י מודה דריאה אינה

מינה ניח כקורקבן שהרי זה ודאי אינו והחוש מורה להיפוך שהיא מתנועת תמיד, וכן הוא מפורש בר"ן פ' א ס גבי מחט שנמצא בריאה בד"ה אבל, ועיין בת"ש סי' זה סעי' ל"ו וכן מפורש בשאר אחרונים וחלילה זה לא יכחיש הב"י רק הב"י ס"ל דלענין שיתרמו הנקבים זה כנגד זה בעינן טבע הכוון כמו בושט, וזה אין לריאה, ולכן ניקב זה שלא כנ"ו כטרה לדעתן אבל סי מקום הנייחא בריאה כמו בקורקבן גם הב"י בודאי דאי, לה, וחלוק הר"ת שמחלק בין ושט לקורקבן במחט אם חוזר או לא אינו תלוי בטבע הכוון ורק בנענוע תליא, דושט ודאי ע"י דפשטא וגמדא לי מתנועע בודאי ג"כ לכן בטבע הוא שחוזר המחט, אבל קורקבן שאין לו טבע הכוון וטבע הנענוע וכדיוק לשון הגמ' דמינה ניח אין המחט חוזר, וא"כ בריאה דכ"ע מודי בה שמתנועצת בודאי טבע הנענוע חוזר את המחט לאחורי כדרך הושט, וכן מפורש שם בר"ן וא"כ לכ"ע דמי בזה ריאה לושט וחזרה הקושי' לדוכתא אמאי אין חוששין שמא ניקב המחט את הריאה יאפילו בריאה המחט לפנינו דלמא חזר לאחורי, ועיין בש"ך סי' מ"ח סקי"ח כתב שם מפורש בחלוק זה של הר"ת בזה"ל אבל גבי ושט דאכלה ב"י ופעיא ב"י וגמדא לי' ופשטא לי' כדאמר ש"ס ר"פ א"ט דכיון שהוא מתנועע תמיד איכא למיחש וכו' עכ"ל הרי דתפס לשון מתנועע, וכבר בררתי דטבע הריאה הוא להתנועע מחוש, מהפוסקים ומהר"ן וכנ"ל, הרי הכא ג"כ איכא למיחש כמו בושט, וא"כ קשה אמאי מהני בדיקה לריאה, ובע"כ צ"ל גם לתירוץ זה של ר"ת כדעת היש"ש והת"ש דבריאה לא חיישינן לנתרפא דא"כ הי' מעלה סרכא וכנ"ל וזה ברור למאד, וא"כ בטלו מזה כל הדברים של הלב"ש הנ"ל במחכ"ת, **וגם** זה מה שכתב ואפי' בדיקה בנפיהה ל"צ וכדעת קצת פוסקים בזה בסי' מ"ח וכו', דבריו שלא בדקדוק המה, דודאי אף אם נאמר כדעת קצת פוסקים שהובא בת"ש דא"צ בדיקת נפיהה, אבל זה ודאי דמ"מ בעי בדיקה ע"י מראה ומשמוש היד, דאלת"ה מאי ג"מ בין שלימה ובין חתוכה, משא"כ בסי' מ"ח בבה"כ לדעת הפוסקים דא"צ בדיקה א"צ בדיקה כלל, וא"כ אכתי קשה מ"ש ריאה מבה"כ, ובע"כ צ"ל כמש"כ לעיל שאני ריאה שקרומי' דקין חיישינן לניקב ובעי בדיקה, ויקשה בשלמה מאי מהני בדיקה דלמא נתרפא, וע"כ מוכרחים אנחנו לחלק דבריאה אי הי' ניקב הי' מעלה סרכא והי' ניכר במדאה ומשמוש היד, וא"כ ממילא מוכרח גם לפי שיטה זו דלא חיישינן לנתרפא, דא"כ הי' מעלה סרכא וכנ"ל בשם הת"ש, **ונראה** לי עוד דגם הג"א י"ל דס"ל לחלק ריאה מושט ג"כ כסברת היש"ש והת"ש הנ"ל וכנ"ל, ומה שהזכיר בתירוץ הראשון בחילוק שבין עבים לדקים גם בריאה, כתב זה רק לרוחא דמלתא דגם בריאה יש חלוק זה, ותדע לך דכן הוא דל"ל להג"א להביא טעם אחר, וכי אינו מספיק הטעם הראשון שהביא לחלק בין ושט לשארי איברים, ובע"כ צ"ל דהוכרח להביא טעם אחר לדעת ר"ת דבהמסס נמי לא חיישינן להבריאה אף שעורו דק, והוכרח מ"שה לחלק בטעם אחר, וא"כ יקשה לדעתו לדעת ר"ת מ"ש מריאה, ולדעת הגאש"ר גופא הא ס"ל דריאה דמי לושט דפעיא

שאלה ותשובה

בני וגמדא לי, ותירוץ הראשון נמי לא סלקא אליבא דרית וכנ"ל, ובע"כ צריך לומר גם כן לדעתו לחלק ריאה מושט כחלוק היש"ש והת"ש, ודו"ק.

וכתב עוד הלב"ש ז"ל: אכן יש עוד תי ג' לחלק בין ושט לבה"כ והוא מדברי הרשב"א והר"ן הובא בת"ש סי' מ"ח ס"ק י"ב דדוקא בושט אפשר שיבריא ולא יהי מקומו ניכר כלל עד שנראה לעין שלא הי' שם נקב, מעולם, אבל בה"כ כשנתרפא ניכר ונעשה מקומו דלקת משה"ל"ח, וקצת אחרונים הסבירו דבושט לפי שעור החיצון אדום אין מקום הרפואה ניכר, ומדברי הרשב"א והר"ן אלו הוליד דין הת"ש בסי' ל"ג סקי"ג דמה"ט גם במחט בריאה מהני בדיקה ול"ח לנתרפא, דאם איתא דנתרפא הי' שם סרכא או שהי' פני' משתנות בקרום שעלה מחמת מכה ע"ש, ולפי"ז אפי' כבר ניקב קרום אחד ואין המחט לפנינו אפ"ה מהני בדיקה כיון שלא נראה סרכא ולא קרום, איברא דלדעתי א"א כלל לסמוך ע"ז, דמנ"ל לדמות ריאה לבה"כ ואדרבה לפי מה שהסבירו האחרונים דמשה"ל בושט אין ניכר הרפואה משום שהוא אדום א"כ הרי גם הקרום התחתון דריאה אמרינן בש"ס דהוא כאהינא סומקא, וגם כל הריאה אדומה היא אפי' הקרום העליון, ע"ן ש"ך סקי"ד, ואפי' אם נפרש דברי הר"ן והרשב"א כפשוטו דטבע הושט כך הוא וטבע בה"כ כך הוא, מ"מ מנ"ל לדמות ריאה לבה"כ דלמא דמי לושט, והרי הת"ש שם סי' ל"ג ס"ק י"ג הביא שהרשב"א עצמו בחידושו מדמי ושט לריאה (ואין הספר לפני), ואי משום דא"כ למה מכשירין מחט בריאה, אולי ס"ל כתי' הא' או כתי' ר"ת דרוב הפוסקים הכי ס"ל, ותו דמדברי הת"ש גופא סי' מ"ח מבואר דעושה זאת לספיקא דדינא, כיון דרעת ר"ת שלא להכשיר בבה"כ אא"כ המחט עדיין תחוב, ע"ש עכ"ל, הנה באמת כל הדברים האלו שכתב הלב"ש הנ"ל אין מן הצורך להשיב עליהם, כי זה גרם להמחבר בעבוד שלא ראה את הרשב"א בעצמו בחדושו, ובאמת המעיין בהרשב"א דף מ"ג בד"ה אמר עולא וברף נ"א ד"ה מחט יראה בדבדיו שכתב מפורש בשני המקומות דבריאה לא חיישינן לנתרפא כלל, הן אמת דהרשב"א גופי' ס"ל דגם בושט לא חיישינן לנתרפא, וע"ז כתב התב"ש בסי' ל"ג דהרשב"א לשיטתי' בריאה דיש סרכא בלא נקב ע"ש וא"כ דמי ושט לריאה, והיינו דגם בושט לא חיישינן לנתרפא, משא"כ לירידן דס"ל כרש"י דאין סרכא בלא נקב, חלוקה ריאה מושט, והיינו דבושט חיישינן לנתרפא אבל בריאה לא חיישינן לנתרפא, אבל עכ"פ זה לכונ"ע דלריאה לא חיישינן לנתרפא, ובאמת הוא מחמת הקושיא של מחט בריאה, ומש"כ הלב"ש לתרץ כתי' הא' והב' כבר כתבתי דלכ"ע מוכרחים אנו לתרץ רק כדעת היש"ש והת"ש דבריאה ל"ח לנתרפא, ומה שכתב הלב"ש כתי' הר"ת כבר הוכחתי ג"כ דלדעת ר"ת מוכרחים אנו ג"כ לחלק רק כתי' הת"ש והיש"ש דבריאה לא חיישינן לנתרפא, משום דבריאה ג"כ י"ל הסברא דחוזרת לאחורי' משום דהריאה דמתנענעת חוזרת לאחורי' ולא דמי לכה"כ דמינת נ"יה, וא"כ ע"כ מוכרח ג"כ לומר אליבני' רק

תי' היש"ש והת"ש דבריאה ליח כלל לנתרפא, וא"כ אפי' אין המחט לפנינו לא חיישינן לנתרפא, ודלא כהלבי"ש הנ"ל.

עור כתב שם וז"ל: והנה ביש"ש פי' א"ט סי' מ"ט כתב ג"כ כדברי הת"ש דבריאה אפי' המחט סמוך לשפולי כשר בשלמה, משום דאם איתא דניקב ונתרפא ה"י שם סרכא, ציי"ש, ומ"מ אפשר דלא התיר רק כשעדיין ב' הקרומים לא נקבו, אבל כל שניקב קרום אחד מי אמר, ותו דאפי' אם נימא דגם בניקב קרום הפנימי קאמר הרי עיקר הוכחתו הוא מדמכשרינן סתמא מחט בריאה משמע אפי' בכה"ג, והתם הא מיירי שהמחט לפנינו, אבל כשאינו לפנינו לא שמענו, סוף דבר מחט בריאה היכא ששני הקרומים שלמים אפי' המחט סמוך לקרומים מהני בדיקה וכדברי היש"ש, אבל אם ניקב הפנימי או שניקב החיצון ע"י מחט מבחוץ (או ספק ע"י מחט) כשאין המחט לפנינו צ"ע לדינא, דלשיטת ר"ת ודאי אסור ולרשב"א ור"ן לא ידענו וכמו שנתבאר, וא"כ אפשר דבדיקה לא מהני, עכ"ל, הנה לא זכיתי להבין את דבריו במש"כ בדברי היש"ש דהוא מיירי כשהמחט לפנינו אבל כשאינו לפנינו לא שמענו הוא תמוה מאד, דהא סברת היש"ש היה משום דאם איתא דאם ה"י ניקב ה"י מעלה סרכא, וה"י ניכר, ומה לי בין שהמחט לפנינו ובין שהמחט אינו לפנינו, אטו הוא טבע הריאה כשיש מחט לפנינו ונעשה ע"י נקב מעלה סרכא וכשאין המחט לפנינו אינו מעלה סרכא, וזהו דבר שאין לו שחר, אלא ברור כיון דאין סרכא לפנינו ורואין עתה ע"י נפיחה שהיא שלמה, הוכחה גדולה היא דלא ה"י בה קרום ונתרפא, ועוד דכבר הוכחתי דבריאה לא שייך כלל לחלק בין שהמחט לפנינו או שאינו לפנינו דבזה דמי ושט לריאה, כיון דהיא מתנענעת תמיד ועיקר ההיתר הוא רק דאם ה"י ניקב ה"י מעלה סרכא ולא קרום וכדעת היש"ש והתב"ש, ובזה בטלו ג"כ דבריו במש"כ דלר"ת ודאי אסור, דכבר הוכחתי דגם לר"ת מוכרחים אנו לחלק כחלוק היש"ש והת"ש, וא"כ גם לר"ת ע"י בדיקה ודאי מותרת, וכן הרשב"א כתב מפורש דבריאה לא חיישינן לנתרפא ומהני בדיקה, ומהר"ן ג"כ מוכח דס"ל כהרשב"א וכמ"ש לעיל.

סוף רבר לדינא אפי' היכא דנקבה הריאה בקרום אחד או מצד חוץ וכצורך הלב"ש הנ"ל או מבפנים לכ"ע כשרה בבדיקה, לא מבעיא לשיטת התוס' והרא"ש והראב"ן דגם בושט לא חיישינן לנתרפא וכן היא דעת הרשב"א, כש"כ בריאה, ואפי' לדעת יתר הראשונים דלושט חיישינן לנתרפא, דוקא בושט חיישינן, אבל בריאה המה מודים דלא חיישינן לשמא נתרפא, כאשר העידו ע"ז גדולי האחרונים ה"ה העמודא דנהורא אשר כל בית ישראל נשען עליו בפסקיו הוא הגאון בעל יש"ש, והיחיד בדורו הגאון הגדול בעל ת"ש, כאשר העיד עליו הגאון גוב"י שאין כמוהו, ולדידהו פשיטא להו דבריאה לא חיישינן לנתרפא, וכן הכו"פ שהביא ג"כ הלב"ש ס"ל כדעתם, בודאי אין ספיקא של הלב"ש מוציא מודאי של גדולי הפוסקים הראשונים והאחרונים, וכאשר הוכחתי למדי שדברי הלב"ש במחכתה"ר במקום הזה אין להם מקום כלל, יוצא לדינא דאפי' במחט אם נקב עור החיצון של הריאה וכצורך של הלב"ש הנ"ל מהני בדיקה ע"י נפיחה וכש"כ

שאלה ותשובה

ע"י בדיקת מים פושרים, זולת לדעת הט"ז בסי' ל"ט בס"ק כ"ג במעשה שנמצא עצם דק חד מונח על הריאה שהחמיר שם דלא מהני בדיקה, גם בנ"ד יש להחמיר, אולם הט"ז לשיטתי' דגם מחט בריאה לא מהני בדיקה לדידן, ומשום דאנן לא בקיאינן בבדיקה, וכאשר כתב שם כן מפורש יבסי' ל"ו, אמנם שאר האחרונים חולקים עליו וגם במחט בריאה מהני בדיקה א"כ לדבריהם אפי' לדידן יש להקל גם בנ"ד בה"מ אולם כשהיתה באה הוראה כזו לידי הייתי מסתפינא להקל בזה דאופן נגד הלב"ש

אבל באופן בנ"ד, בנגלד ונשבר הצלע נגדו אפי' עם עוקץ, דבאמת יש עוד ספק שמא לא יבא הגלד מן העוקץ, דהא אין זה ודאי דהעוקץ של השבר ינקב את הריאה דהא בלא נגלד הסכימו האחרונים בסי' נ"ד דאפי' שבר עם עוקץ א"ח לנקיבת הריאה, וא"כ אפי' בנגלד הריאה עדיין ספק הוא אם מן העוקץ או מן חולי, והדי זה דמי בודאי למה דאיתא בש"ע סי' מ"ח סעי' ד' ואם לא הי' מכיר אם הנקב מחמת קוץ או אם הוא מחמת חולי תולין להקל משום ס"ס כדכתבו האחרונים, שמא ע"י חולי, ושמא לא ניקב א' מאיברים, עי"ש והכא נמי דכוותי', שמא ע"י חולי ושמא לא ניקב עור השני, והתם הא הסכימו כל האחרונים לדעת המחבר דלא כהט"ז, עי"ש, וא"כ ה"נ יש להקל, ועוד אפי' למאן דמחמיר התם, י"ל משום דהתם לא מהני בדיקה, משום דאנן לא בקיאינן בבדיקת כל האיברים הפנימיים אבל הכא הא מהני בדיקה, ולנתרפא כבר הוכחתי דלא חיישינן.

מכל הני טעמי נלפע"ד דיש להקל ורוצה אני לשמוע חות דעת הרבנים הגאונים שליט"א

מאיר יהושע ראזענבערג

רב ואב"ד לאגודת הקהלות

בעיר פליינפייערד, ניו-דשורושי.

הוציא לאור: www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ב

